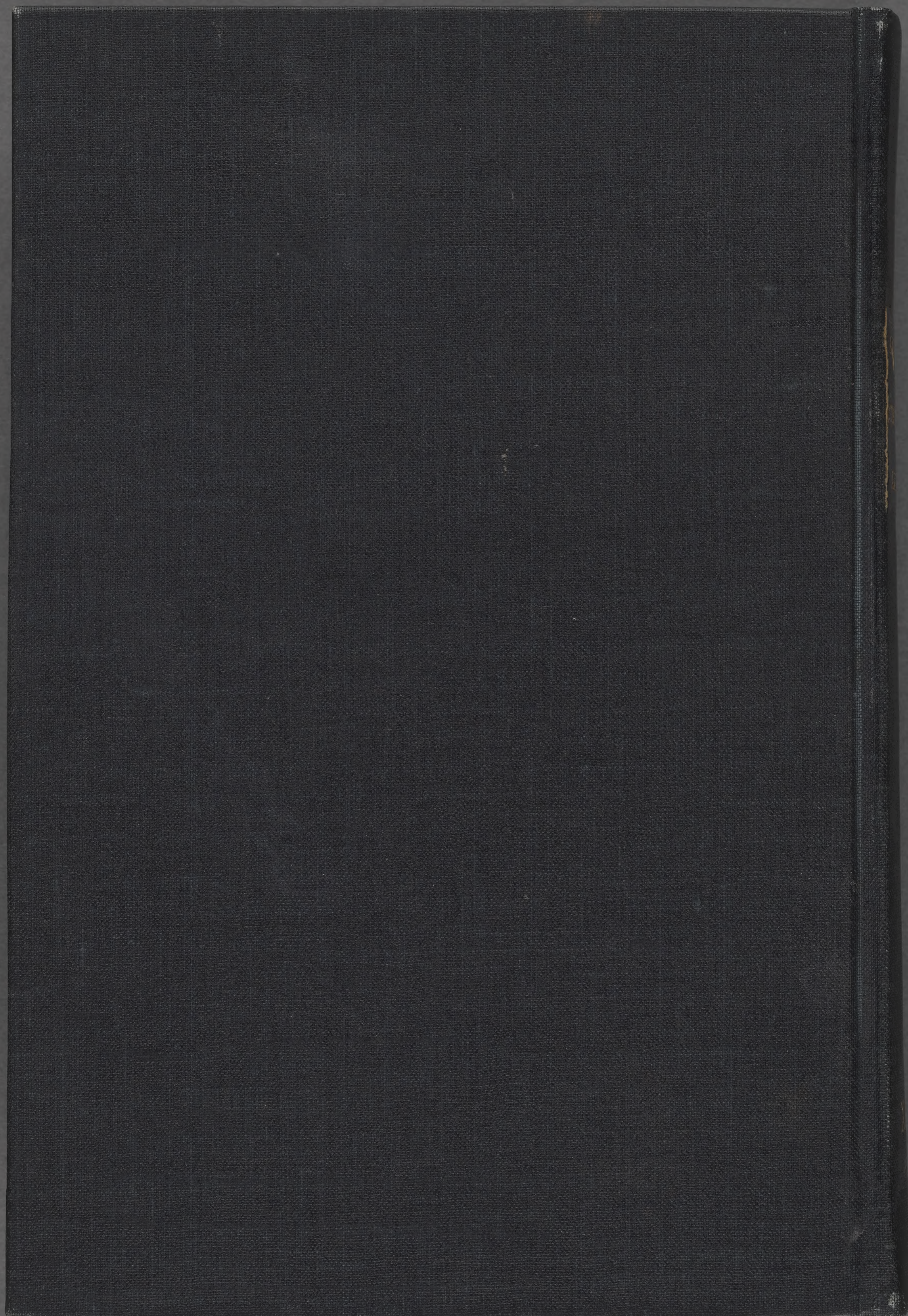

Supercommentar von <u>Abigdor</u> zu Ibn Roschd's mittleren Commentaren. – Ausser Alpharabi u. a. Alten, führt er an:

und המעיין הה"ר יצחק קמחי ז"צ"ז
אחד מחכמי הנוצרים ושמו בואים.

Verfasser vielleicht Abigdor Kara!
<u>Nicht</u> im Thesaurus des Ben-Jacob!

Commentary on Averroës' Middle commentaries on Aristotle's first three books of the Organon

Abraham Abigdor.

ט

בראשית כל ראשון ואחרון

אלוי ברוחו

בראשית

א א א א

א

רא

ה וכו

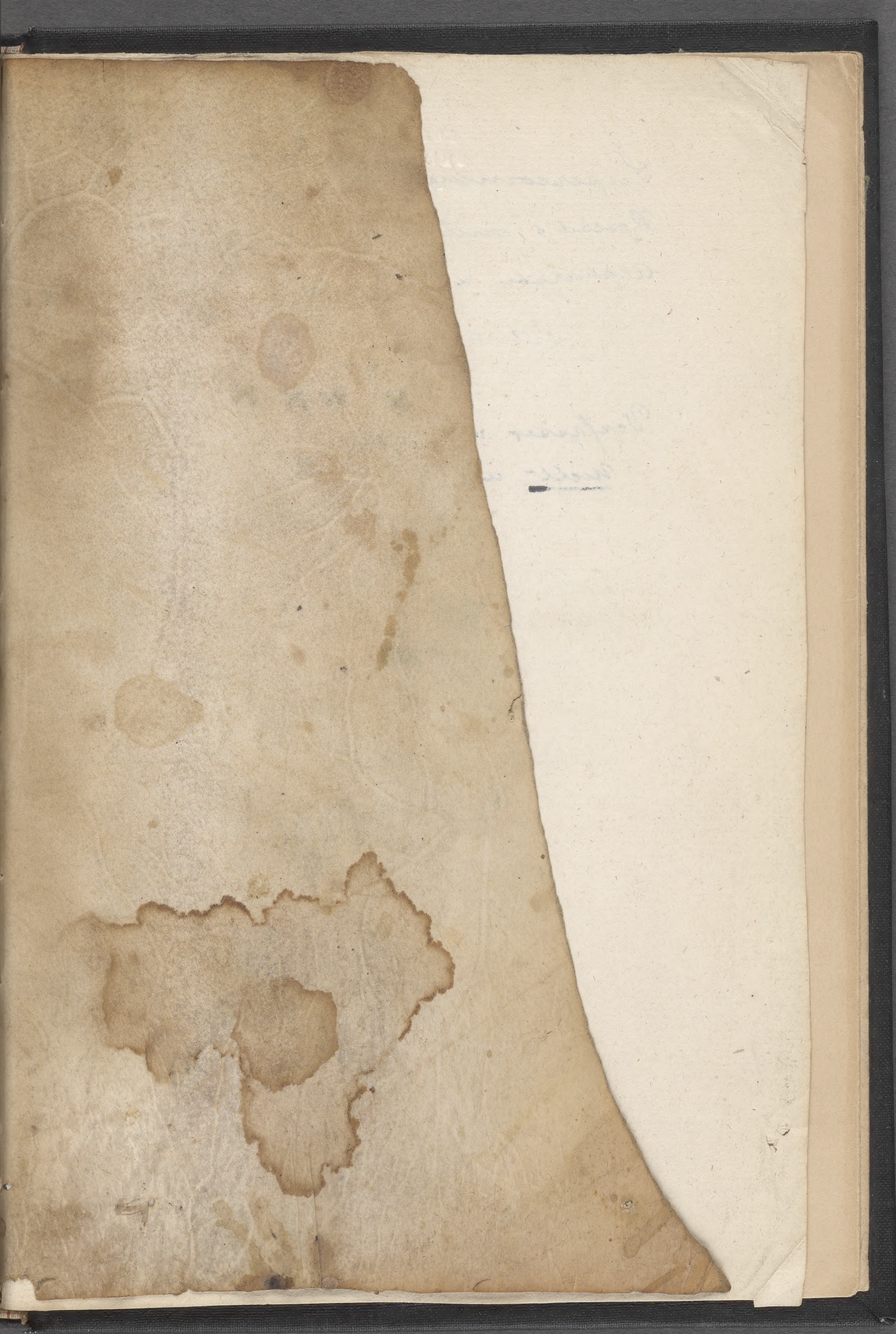
יקום בתוך

הכלו

הדבר

שין רל

נה שין

פירוש מבוא

הכונה במאמר זה וכו'

מאמר בן רשד המבאר כונת פורפיריוס בזה
הספר והוא ספר המבוא· באמור מה שכלל
פי' מבאר מה שכללו במבוא אל חכמת הדבור
וכו'· על דרך מבוא ופתיחה לחכמת ההגיון ר"ל
על דרך העברה קראה חכמה כי החכמה שוין
במאמר פרטי כרפואה והכונה ושיעור—
ומוסיקא ודומיהם· או במאמר כללי כמו
שאחר הטבע· וההגיון איננו מתעסק בשום
העניינים אם כן איננה חכמה וכן דעת ב
אבוחמד והרס במלאכת ההגיון· לפי שכבר
נמשך המנהג· זה הנאמר בן רשד ורצה
נעשה כהיותו מבאר ספר פורפיריאוס· נמשך
המנהג וכו'· לא הביא מה שאמר בסוף הספר
שלא אראה לזה המבוא הכרחי בפתיחת זאת
המלאכה וכו' אמנם מנהגינו· לכל מחבר
להקדים הדברים הכוללים למיוחדים ולמשה
שנאמרם שנדרים בזה הספר הם כוללים ··

אמר שהקדמה בידיעת מה הוא

הסוג אחד הוא לדברי בן רשד על ארסטו׳ · ד
הכרחי בלמוד ספר המאמרות וכו׳ · מפני ·
שהמאמרות הם כוללות והם משותפות והכרח
הוא לדעת שיאורם איך הוא אם על כולא
הם כסוג והמין והבדל או כנושא כמקרים ·
ואין הכרחי בלמוד ר״ל כי בספר המאמרות
יזכור סוגים ומינים ולא ידע המעיין
בו מה הם ומי שיקרא זה הביאור ידעם ·
והוא גם כן מועיל לגו׳ וכו׳ · לא הכרחי ד
מפני שזה גם כן יתבאר בספר המופת על
דרך האמת: ובספר הנצוח על דרך הפרסום ·
ואמנם אמר זה וכו׳ זה מאמר בן רשד
ורצה בו כי פורפיריאוס אמר כי ידיעת
אלו החמשה משותפים · מועיל מפני שהגדרי׳
יחוברו וכו׳ · והתועלת ידיעת המין הוא כי
אין דבר נגדר כי אם המין והצריך לידיעת
וסגולה והמקרה התועלת לידיעתם הוא כי
להגדרים יגדרו כסוג וסגולה או כסוג ד
ומקרה · ואחרי יגדרו הוא על דרך השלמה
כי אשר יהיה מסוג וסגולה יקרא רושם
ומסוג ומקרה יקרא חוק · הם אלו ד
המשותפים החמשה ר״ל שלא ימלט שום

מופת

מופת מהיות חלקיו ... החמשה כי העולם
לא יעשה הקש אשר יוצא ממנו :
יהיו אלו אחד מהחמשה · וכמופת ר"ל כי
ידיעת החמשה כוללים שהם סוג ומין והבדל
וסגלה ומקרה הנצרך בעשיית המופת
אשר הוא בא להודיע האמת ולהבדיל מן
השקר · והמופת הוא אשר יוצא מן ההקש
וההקש נעשה משתי הקדמות מחוברות
משלשה גבולים · והגבול האמצעי שבהם
מחבר שתי הקדמות ההיינו לאחרים :
המשל בזה אם רצה להוציא בדרך המופת
אשר העולם מחודש נעשה שתי הקדמות
והם העולם מחובר וכל מחובר מחודש
אם כן העולם מחודש · נמצא שהמחובר
שהוא הגבול האמצעי מחבר השנים
ויולד מזה כי העולם מחודש ··

אמר
[illegible] ובעבור זה קראתי [illegible]
שאניח · בעבור שהוא
הכרחי ומועיל בדברי ראיתי שאניח ספר
קצר אלה הם דברי בן רשד · מבלתי שאכוין
לחקירות בלתי הכרחיות אשר בדברים אלו ·
ר"ל בלתי הגיוניות · כמו החקירה על הסוגים

והמינים אם הם נמצאים חוץ לשכל כמו שהם
בשכל אשר בחקירה הזאת אין דבר מחלאכת
הענין · ואמר זה כי כבר חלקו בזה אפלטון ר'
וארסטו בראיות בספר מה שאחר הטבע אשר
דעת אפלטון הוא כי הסוגים והמינים הכללים
הם נמצאים חוץ לשכל כמו שהם בשכל כי בזה
הדרך יצדק כל דבר בהיותו נמצא חוץ לשכל ר'
כהמצאו בשכל וזולת זה לא יצדק · ודעת ארסטו
אשר לא ימצאו מחוץ לשכל כמו שנמצאים
בשכל ואחרונ׳ ידרכו · אי מציאות מציאת והם אם
הם גשמיים או בלתי גשמיים · ר"ל לדעת אפלטון
אשר יאמר מציאותם חוץ לשכל המציאות הזו אם
גשמי או בלתי גשמי · וכן לדעת ארסטו אשר
יאמר אשר מציאותם בשכל לבד אם עניין
המציאות ההוא גשמי או בלתי גשמי · ואם הם
נבדלים או בלתי נבדלים ר"ל [illegible] המציאות
בלתי גשמי אשר יהיה גם כן המציאות ההוא
נבדל לא יהיה לו שתוף עם החומר אם אין וזה
לדעת אפלטון · כי לדעת ארסטו יאמר מציאותם
בשכל לבד אך אמר יהיו נבדלים משתוף החומר ·
אבל אמנם החקירה מן הדברים עם מה שהוא
נמצא מגדר מה שהם דברים ר"ל שהחקירה

בהיה כמינים והמינים יאמר הדבריים ר"ל ומבד-
הנמות אבל הדברים האחרים [illegible] אחרים
אחת כמו הגר הנזכר למעלה. לא תהיה החקי-
בהם - פי' אחר ר"ל נח' יאמר זה שיתברך יותר
כולו ונקבה ונקבה נושאים ונקבה שאחד וכן
זה מהם מהות הדבר או כלו מהות או קצ-
תהיה או כל המהות כי כל אלו החלקים הם -
דבריים . ואמר מזק בלבד . ר"ל הזכיר מזה
העניין זה שנמשך מאת ההולכים בזכרון . פי'
ההולכים בזכרון . המשכים לדעת ארסטו
ונקראו כן ר"ל על למדם החכמה כשהם הולכים
בדרכים ממקום למקום . ונח' משאים על
שם נשאים ממקום למקום . ויש קורין מטאח'
בגד יוון מלשון שחייה על לברם במדברות
[illegible] עם . פי' אחר כת המתגברים
ההולכים להרשתל על צד הבריאות הם דרכו
הקודמים . [illegible] ההולכים חוץ לשערים
[illegible] בזכרון שב אל
מה ר"ל בזכרו העניין .

המאמר בסג

אחר והיחס
והמין . אח'
יחס במקום מוג: לא יאמר א' מהם על עניין

אחד ר״ל על ענין אחד לבד כי הוא שם משותף אבל
יאמר היחס על שלשה ענינים אחד מהם לקהל
שמיוחסים אל אב אחד כמו שיאמר על כל אחד
המשפחה מררי בני מררי וכן בני לוי בני
כענין שמיוחסים כל המשפחה אל אב אחד כמו
שנאמר בזה שיאמר ויחס אל ערב ויחס אל
הראשון והההבדל בין זה ובין השני כי זה הוא
שיקראו הקהל או המשפחה בשם האב המבדלי
השני כמו קהלנו הקדוש שנקראים ישראל בעבור
ישראל אבינו והשני על המעלה היחס היה
אבאו מקום ר״ל שיחסו אל האב הראשון כל הבאים
אחריו אשר יחסו אליו כל הבאים אחריו בעבור
קיומו המעלה היחסים ושרשו לכל וכן יחסו אדם
אחד אל מקומו כמו שיקרא הענתותי באחת
מצרי מפרק מפרדי או בצרפתי צרפתי או כמו
לנר ומכם שם מדינות והמשפחות השוכנות
בהם נקראו לגרים ונענים ויחס השלש לא
יעשה מורה כי זה שב אל מה שאמר שיאמר
על המעלה היחס היה אב כי אינגו נהוג ליחס
כל המשפחה אל האב הראשון אך יחס המקום
נהוג ועליו לא אמר אשר לא יעשה ובאמר
זה בן רשד ואמת כי כמו שיאמר האדם יחס

הכשר

בבאור המזלות יחס המזלות : ור' יצחק קמחי
ז"ל פי' על זה לא יעשה ז"ל אין זה יושר אמתתו לפי
העיון שאין העניין מכריע שיהיה זה מזה והנה
שניהם יעשו אצל הממון במקום אבל כיון זה כלו ר"ל
שני המינין האלו לא יעשה אצל אנשי זאת המלאכה /
לפי בחינת בעלי מלאכת הטבלאות והם אינם מתירים
אבל השלישי הוא אשר יעשוהו אנשי זאת המלאכה:
ועמו יחס הכשר המלשין וזאת כשר וזאת חזו :
וזאת השתמש שפלה משרתי פנים כי לפי זה היה
אומרי הכשדים לא האדם הפחותי נס היה לו לעזור
הפך זה והוא הכשר יחס האדם כי זה השני מכוון
אל הרחוב ביחס ואל שרשו לא אל היקר
המתיחסים · לכן אל תשמע אל דברי האנשים
ההם כי הוא מחליף מלה במלה ···

והשלישי

הוא אשר יעשוהו אנשי
זאת המלאכה והוא הדבר
שיכנס תחתיו המין ר"ל שהוא למעלה ממנו
בהיותו כולל יותר מהמין אשר תחתיו או בעבור
אשר תחתיו האדם ומינים רבים כחי אשר הוא
סוג לאדם יכנס תחתיו האדם והסוס והחמור
ונשאר בעלי חיים שהם מינים רבים · והטעם
אשר העתיקו לדבר זה שם היחס אשר יזכירו

יחס במקומו. ובעבור התחתון לשני אלו ה
השנים הידועים אצל ההמון כי כמו שיחס
ההתחלה למינים אשר תחתיו כן הסוג הוא כולל ה
לרבוי הנכנס תחתיו ר"ל לנושא מחלקו ולבאים
ולמתהוים אחריו מהם: כן הסוג הוא התחלה
למינים אשר תחתיו כמו שפירשתי באדם
וסוס וחמור ושאר בעלי חיים שהם מינים
רבים וכולל גם כן הרבוי המתהוה בכל יום
מכל מין ומין והם האישים המתהוים תחתיו׃

אמר זה העניין השלישי והוא אמר
כן המאמר כלומר שעם הסוג
נאמר על הדבר שיכנס תחתיו המין׳ הנה
רשמוהו הראשונים כלומר גדרוהו ר"ל מפרשי
אלו גדר אחר והוא שאמרו כן שהוא הנשוא
על רבים המתחלפים במין במה שהוא מה ה
ונכנס תחתיו הסוס והשור והחמור ושאר
בעלי חיים מדרך מהו׳ ר"ל שהתשובה
בסוג יתכן כשתהיה השאלה במהו כמו ש
שתאמר ׳מה׳ אחר אמנם אמרו רשמוהו ו
ולא אמר גדרוהו לפי שהסוג לא יגדר׳ וזה כי
הגדר נעשה מהסוג והבדל ולזה לא יגדר הסוג
העליון לפי שאין למעלה ממנו סוג׳ ואחר כן

כשיגדר הסוג לא יגדר במה שהוא סוג רק במה
שהוא מין אם כן מבואר הוא שאין ראוי
שיקרא זה גדר כי הגדר הוא המודיע מהות
הדבר ואחד ממהיותו הוא סוג שהוא כמו ה
החומר ואם כן איך נאמר שאחד מחלקי הסוג
הוא סוג אם כן ילקח הדבר בביאור עצמו וזהו
שיקרא מערכה בספר ההקש · ולזאת הסבה
אחז רשמו ׃ ונשאר לבאר אי זו מן הכוונות
שזכרנו ׃׃ אמר ואמנם איך סוג
מן המשותפים על רבים ר״ל לפי
אמרו שגדר הסוג הוא שהוא הנשוא על רבים
לפי שהדברים המשותפים מהם שינשאו על ד
דבר אחד כשם ראובן זה לבדו וכשם הלבן של
ראובן לבדו והם המשותפים האישיים ר״ל הפרטיי׳
ומהם שינשאו על רבים כמו שנזכר על רבים
מתחלפים במספר ואם הסוג הוא נשוא על
רבים במין לפי שהוא צודק על הרבים׃ ומשל
הכלל הדבור לאדם ר״ל כח על הדבור בפועל
לא שיהיה האדם מדבר בפועל כי הקטן אינו
מדבר בפועל · ומשל הסגולה קבול החכמה לו
ר״ל הכנת השכל לקבל החכמה שקבול החכמה
יקרא הכלל במקום אחר הענין נקבול כל

החכמה כי יהיה כל אדם מוכן לקבל כל
חכמה ולכן יקרא הבדל אבל כאן שקראו סגולה
ר"ל הכנה לקבל איזו חכמה מן החכמות כי
הסגולה אחד שהנשא על מין אחד והוא המין
שהיא לו סגולה ויש ממנה שאינה בכל אישי
המין כי הכנת קבול חכמה והכונה שהיא
סגולה איננה בכל אישי האדם וכן כשאמר החכמון
ומשל המקרה העמידה והישיבה ר"ל שיהיו
עומדים או יושבים רבים ואמר כי העמידה
והישיבה מקרה באדם נמצא שהוא נשוא על
רבים: **אמר** והסוג יתחלף
לאישים · הי׳ אחר שאמר
כי החמשה כוללים נשואים על רבים בא לפרש
ההבדל אשר בין הסוג שהוא הנשוא לאחר
הדברים הארבעה ואמ' שהסוג יתחלף לאישים
ר"ל יבדל מהפרטים : מפני שנאמר שהוא
נשוא על רבים ר"ל שהסוג נשוא על רבים כמו
שאמרנו והאישים ינשאו על דבר אחד לבד
וזה החלוף אשר בינהם : ויתחלף לדברים
הנשארים הארבעה ר"ל וכן יש חלוף בין הסוג
ובין הדברים הנשארים הארבעה אע"פ שהם
הם נשואים על רבים כמו הסוג ובאר ואמר

אם המין ר״ל אם נרצה להבדילו מהמין נבדילהו
באשר הוא ר״ל המין ינשא על רבים מתחלפים
במספר · ואם החי ר״ל ואולם החי שהוא סוג
ינשא על האדם והסוס והשור שהוא נשוא על
רבים מתחלפים במין וזהו החלוף שבין הסוג
והמין · וזה אשר אמרו יתחלף הסוג למין האחרון
בלבד ר״ל כי זה החלוף אשר הם בין הסוג והמין
והוא שהמין נשוא על רבים מתחלפים במספר
לבד זה הקבול במין האחרון שהוא האדם · אבל
יש מינים אחרים שגם הם נשואים על רבים
מתחלפים במין כמו שהוא אומר שהם מינים
תחת אחד ונשואים על רבים מתחלפים במין ·
ולמה היה קורא הסוג האחרון שהוא היותר כולל
משני כוללים שראוי שיושב בו בתשובת מהו
זה הדבר כמו שנברר אחר כך ר״ל כי כשישאל
אדם על דבר בשאלת מהו ויש לו להשיב בשני
כוללים ר״ל בשני הוראות כל אחת כוללת הכולל
יותר משניהם יקרא סוג והשני מין והמשל
בזה אם ישאל אדם על האדם מהו זה והנה לו
להשיבו בשני כוללים והוא שהוא החי אשר
יכלול בו כל המין ההוא בלבד או שהוא צומח
אשר הוא כולל החי ושאר הצמחים על כן

כשיבהו כבונה שהוא בונה כולו וזהו מין וזהו
גדר האמתי רצה בו: או שהוא מתמודר החלק
המין כמו שנדרו הוא לפנים ר"ל או יגיע גדר
המין הדבר שמתמודר החלק המין כמו שזכרו
הוא למעלה · והשלישית הוא שישאוהו אנשי
זאת המלאכה והוא הדבר שיכלם החלק המין ··

אמר ' ואם המעלה · שזה קרונוס
שאמרנו בשקוף שנוא ׳
על רבים מהמלמדים במין כי הוא לא יצא ׳
המספר אלא חסרון · ויהיה הגדר המין ומורה ·
וכבר אמרנו אנחנו מה שבזה קרונוס מן ׳
החסרון · · וכבר דבר אבו' ואמ' כי יש בו ׳
חסרון כי יכלול בזה הגדר המינים האמצעיים
רק הגדר האמתי לפי שהוא כולו מגשני כולם
או שהוא המתמודר ממנו לו כי באלו שני ׳
הגדרים יכללו המינים והמינים האמצעיים ··

פי' אחר · אמר · · וכבר יורה שזה
קרונוס אי זהו
לא נדרך מהו · ואחשוב שספק בזה הוא ׳
מגדר היות המקרים והקבלים איכות ואין ׳
קבל בינים בזה זולת שהמקרה איכות אישיי
ורצוני בזה שהוא המאמר האיכות אשר נדרה

הוא הכונה שישאל בו באומרם איך הם כמו ג
שהקבוץ מאחדות· והקבוץ הוא חיבור מיני
רבים שוה מינים כמו שיתבאר שם גם כן
ולפי שהמקרה והקבוץ הם חיבור ראוי שיושב
עליהם בשם נפרד ונאמר המדבר או שאחד
אותם קטנים והמינים אינם חיבורים אבל ג
מהויות ולכן ישאל עליהם במהו· וכן ישאל
עליהם בשמות שהם המינים ראשונים הם
מורים על מהות הדבר אבל לא ישיב עליהם
בשמות נפרדים· ואין לטעון ישאל אחר
מאמרו שאחד הוא מין והוא שם נפרד כי לפי
האמת אינו שהמונח המורה שם נפרד אינו
שם נפרד וכבר יתבאר זה בראש ספר המאמרות
והנה בזה הספק אשר בין המין ובין המקבל
והמקרה כבר יתבאר בן המעלה גם כן· וזה
שהמעלה השאלה מדרך אי זהו לא מדרך מהו·
ואולם לא זכר שהמעלה בכר מה הוא המקרה
ומה שזכר הנה שהקבוץ ישאל מדרך אי
זהו לא מדרך מהו ראוי שיסופק בו וזה
שאמרנו נראה שכבר ישיב הקבוץ בתשובת
מהו· ואמרנו עניר זה הספק מה שיבא
אחר זה כמה שענה המעין באלה ויתור

הכבד והמין לשון אחר קשר בבאור

אמר וכבר זכרו · אחר שהרושם
הזה נפרדים המין והסוג
והמבדיל והאיש והמקרה אם כן רושם המין
הוא שהוא נשוא על רבים מתחלפים בענין לא
במספר ולא יותר ובזה יבדל מכלם · ואמנם
אמרנו מה שבזה הרושם מן האחרון לפי
שכשאמרנו מתחלפים במין נראה להם חלוף
אחר רק המין ואם כן לא יבדל זה הרושם רק
הסוג האחרון שהוא נושא · המשין מר'
יצחק קמחי ז"ל

המאמר במין אמר

והמין יאמר על שני ענינים · אחד שיאמר
שהסוג יאמר על שלשה ענינים כן לאחד
הענינים יאמר עליהם המין · אם מינך
צורת לאדונו וכו' · אם באמר מינך הלל
קצובתך ורצונך · אשר נדרכוהו לאחרים · שב
אל הסוג שהוא מיוחד יותר ממנו · באמר מה
שאמר הכל יכנסו תחת הסוג · ואל יקשה
וכו' · אמר זה כי ראוי שיהיה באור מבואר
ואמר כי לא יקרה מזה כלל · חי אחר

אחר אשר נראה גדר האופני כמו ג׳ הי׳ וכבר
יתבאר זה למעלה במאמרו וכבר נאמר אצלנו
כמה שבזה הרושם מן החסרון על כן אמרו
וראוי שיובן מזה אשר אמרנו שגדר האופני
לפי אשר לא יתרכב בו המין המתנועע סבוב
וגדר העליון אשר אמרנו לו שהוא נשוא על
רבים מתחלפים כמו שהרכבו עמו במינים
המתנועעים כי גם הם נשואים על רבים
מתחלפים במין. עכ״ל. קדם שבנם האחד
קצת וכו׳. המאמר האחד הכולל. על כן אמר
שגדר הסוג שהוא הכולל המקיף כלומר הסוג הוא
הדבר הכולל המקיף במין והמסודר ממעל לו
מצריך מהו ובזה הסוג יבדל האחרון מן המיני
אחר שהוא כולל ומקיף במין. ולא יתרכב סובב
זה המין המתנועע אלבה שהרכבו מינים כי מאמר
אחר שנקחהו במין לא נוכל לקראו בשם כולל
מקיף במין. זהו גדר האופני. והכולל בכלל
ר״ל כי בכללות המלבוש הסוג לכולל העליון ר
ולבאר הכולל עראה סוג. שהחומר והצורה
נבדלים וכו׳. ר״ל על דעת מי שיחשוב כי מיני
העצם אחד מהם החומר והאחר מהם הצורה
ולקח אחרי כן מקום החומר הגשם וכו׳. ר״ל

העצמים הנבדלים · כאמר אמרו כי הצורך
נבנסת כמאמר העצם · יהיה הסוג העליון ז
כמאמר העצם הנפש ה"ל שיהיה שם עצם נערך
לנפש·· **אמר** · וכבר יגדרו סוג הסוגי
ויגדרו גם המין המינים ה"ל
המין האחרון · כלומר מתחבר אל המינים ה"ל
כלומר מתחלק אל המינים·· **אמר** · ולא
יקרא בכל סוגי המאמרות: לפי
כן מפני אמרו למעלה שהסוג מתחלק לשם
לשני עניינים · וזה שיהיה התשובה כלה שלא
אל הב אחד · אבל סוגי המאמרות לא ישלו ז
בדרך זה אל כלל אחד כלומר שיהיה לכל הסוגים
סוג כולל להם ה"ל יכלול כלם· לפי שהמאמר ה"ל
אם יאמר מאמר אחד שאחר לא נמצא כולל כל
הסוגים והוא המאמר למעלה מהם שכולל כל
המאמרות: **פי' אחר** · ה"ל מלת נמצא ז
וכן יוכל לעשון מלת דבר או
מלת יש רק אחר הזה שכלן · כשנשא הגשם·
פי' שאין להם רמיזה רק בשם לבד או בצד
תוכיר השמע הגשם ה"ל כספק מאה יחשב בו
שיאמר בהסכמה ורצונו יחשב בו שיאמר
בהשאלה אך לא בהסכמה כי שם מוסכם לא

יאמר אלא על שניהם יהיו שוים בוחמים
כלומ׳ בדבר נגשם וקנה אין הנמצאים שוים
כי יש נמצא בכח ויש נמצא בפועל ויש גשמי
ובלתי גשמי ויש עצמי ומקרי אם כן לא יאמר
בהסכמה ואילו היה הנמצא להם כלומ׳ אילו
אמרנו שהשם נמצא מין כולל לכל המינים היה
שם הנמצא יאמר עליהם בהסכמה ר״ל כי אילו
היה הנמצא מין להם היה בהכרח שיהיה שם
הנמצא נאמר עליהם בשווי השם והגדר וזה
אינו ׃ ואולם מיני המינים הם רבים ׃ ראיה
והנה כמה מינים יש במין החי וכמו כן במין
העצם וכן מיני המאמרות ׃ שזה לא יוכל לו
בהגבלים ׃ אמר כי לא הספיק לו נמצא האחר
הגבול המחדש כמו האחרון הגבול אחר יחדש
האישים ׃ וכאשר ירדנו בחלוקת המינים
אל מיני המינים כלומ׳ שחלקנו המין והורדנוהו
בגבולו המחלקים כאמרנו שהעצם הוא גשם
והגשם הוא בעל נפש ובעל נפש הוא צומח
וצומח הוא מרגיש וכן עד ירדנו אל המין
האחרון שהוא אדם שמצא שכבר התמעטה
נשיה אחר שהוא שם העצם אל הרבוי במה
שנוסף עליהם בהרכבה ורבוי הצורות׃

וכאשר עלינו אל מיני הסוגים כמו באמרנו
מה הוא האדם שהוא המין האחרון ונאמר
שהוא מרגיש וידענו שכל מרגיש שוה אם
כן שוה הוא אדם וידענו כי נפש הוא עצם
אם כן עצם הוא אדם ר״ל ימשך מזה שמיני
הרבוי אל האחד והוא השם ··

אמר ואחר שכבר הגדרנו מה הוא
המין ומהו הסוג וכו' והיה
הסוג אחד למינים רבים · כלומ׳ ורחוקים [illegible]
שהסוג דבר אחד כולל למינים רבים אשר
קרובים [illegible] סוג
קרוב כמו חי דרך משל · סוג רחוק כמו עצם
על דרך משל · וזה שהדברים שינשאו על
דברים · [illegible] למה לא יתהפך כמשל ·
וזה אשר אמרנו דברי אחר אמר כי זה שאמ׳
שהאיש יש לו נשיאות יצדק בנושאי המקרים ·
כי איש העצם לא ינשא על דבר על מנהגו
המשובש אבל בבלתי שבושו ימצא כמו שיאמר
זה ההולך ראובן ואין זה נכון כי אם ראובן הולך ·
ולזה היה הרושם המבורר של האיש הוא אשר
לא ינשא על אחד [illegible] שאיש המקרה ינשא על
אחד ואיש העצם לא ינשא אף על אחד ··

אמר ואשר

אמר ואשר יתאחר שהוא אחד במדרגת
פאקרש ואפלטון כי יש אחד
כולל רבים כי יאמר סוג אחד קבוץ אחד ולזה אמ'
במדרגת פקראש שהוא פרטי אחד׳ חבורים
בעצמו׳ בעצמו שב אל החבור׳ שהוא יקיף
בו ר"ל הסוג׳ גדר סוג הסוגים כאשר אין ממעל
לו סוג׳ וגדר המין המינים שהוא מין ואינו
סוג לשון אחר מהמאמר׳
אמר׳ ואשר יתאחר שהוא אחד׳ ר"ל
שעם קראנו פקראש איש אחד
בדמיון פאקרש ואפלטון׳ אמנם הוא לפי
שקיומו והעמדתו בסגלות אי אפשר שימצאו
חבור הסגלות ההם בשום אחד מן האישים בזולתו מן
האישים כי הכלל אשר יקוים ממנו פאקרש אי
אפשר שימצא בזולתו ר"ל כי לעולם לא ימצא אדם
אחד בכל דברי אדם אחר בלי תוספת ובלי
מגרעת׳ אבל סגלות האדם הכולל ר"ל סגלות
טבעיות המחויבות להיות באדם כאמרנו שהוא
בעל שלשה נפשות ושהוא חי מדבר מת׳ כבר
ימצאו ברבים והם אישי האדם ולזה ינשאו על
אישי האדם ר"ל אחרי היותם הסגלות העצמיות
נמצאות בו הם שוות עליו׳ אם כן המין יקיף

כמוש פי׳ שבה בין לבה שעם וכדמות כלל ועל
כל מה שאמר למעלה ואמר שהמין יקיף כדומה
יותר כולל ממנו׃ וכן הוא״ם שהוא הסוג יקיף
כמין ואם כן הסוג ידמה לכל מאמר רב כללות׃
והאיש ידמה לחלק אחר היותו פרטי׃ והמין
ידמה לכל מאמר אחד וידמה לחלק מאמר אחר
קדמותו לכל מאמר היקף באיש והקדמותו לחלק
מאמר היקף בו הסוג׃

המאמר בהבדל

אמר ואם ההבדל יאמר׃ לא
אמר ואולם בהבדל ולא אמר
בין בסוג ובין במה שהבדל שנינים אשר
יאמר בהם ההבדל הם כלם עניינים לאחד
במלאכה מה שאין בין בסוג ובין באחדות
אשר ביניהם בעצם ר״ל כי הם יתחלפו באורך
באחדות בעצמו כלומר שכל איש מהם יאמר בו
שהוא אחד בעצם עד שיאמר בהם אחד ושני׃
פי׳ אחר אעפ״י שהם אחדים בעצם
ויש בהם התחלפות במקרים
כמו שנאמר כי סקרטס בעל קומה ובעל ...
והקבץ באפלטון וזהו אחדות עצמו ר״ל הרעי׃

ומכו׃

שהמבדיל איש אחד מאחר ויתחלפו ענייניו שנראו
כאשר יהיה זמן נער וזמן איש כי באחרית ו
בראשית זקן נבדילהו מזמן קודם היה נער
וכאשר יפעל דבר בעת לא יפעלהו בעת אחרת
כאמר איש ידוע במלאכה אחת ואחריו במלאכה
אחרת ידוע שלא חכם ויתחכם בחכם׳ ואלו
המבדלים נקראו הבדל כולל לפי שלא ידיענו
בהקלה ויהן שאמר ובטלת כל מה שיתחלפו בין
העצמי׳ או יתחלפו בו וכו׳ והמבדלים העצמיי׳
הם שחלק עצם כבר שם הדבר שימנע לו
ויחדשהו מין נמנע אחר בלתי המין כמו שאמר
למעלה מדבר ושהוא הבדל עצמי שיחדש
נמנע לא הפחות והיתר כל אשר לא יכבן
יאמר זה מדבר בשוק ואף כי ימנע באחר הבה
ההוא רב מאחר ימנע כן לפי זכור אמרו
ובהשרבל יורד מאחרו להוציא למעלה מה
שבכחו וכן החיות שבאדם כאשר על כן לא יאמר
שחיות אחר גדול מאחר והמבדלים העצמיים
מהם מה שקיימו מינים ומעמיקים ומהם מה
שיחלקו סוגים כפי קיומו מינים ישלימו גדרים
ומקיימים אותן כמה שנודע כן והמשל כי
החי שהוא סוג גדרו גוף מין מתנועע והבדלו

המקיים אז כי הוא המרגיש אם כן הגבול שהוא
מרגיש מקיים שהוא מין הוא מדבר נמצא
שזה הגבול יצטרך במין מה שלא בסוג שהוא
חי כי זה בהיותו סוג כולל בגדר הדבר ואין
הגבול מחלק כי אינו נחלק למינים כי אם
לאישים ·· **אמר** והצורך בחלוקת
הסוגים אמנם הוא אל אלו
הגבולים ר"ל העצמיים ·· **אמר**
וכבר יגדרו · וזה שזה
הגבול הוא בלתי נמצא לחי בפועל ר"ל אמרנו
שהגבול דבר בו יצטרך בו המין במה שלא
היה בסוג · ר"ל לא היה בו בפועל אמנם בכח
ימצא בו · והמשל אשר לא ימצא בו בפועל
כי אלו היה נמצא בו בפועל נמצא לו מקבלו
ר"ל אשר אם נמצא בסוג החי ימצא בו הגבול
המדבר בפועל כן ימצא בו בלתי מדבר שהוא
מקבילו ר"ל מנגדו ואיך יאמר שחי ר"ל סוג
החי בכלל מדבר ובלתי מדבר בפועל שאם
כן יהיה כל חי מדבר וכן בכל איש כראובן
ימצאו בו שני המתנגדים שהם מדבר ובלתי
מדבר כי כל הנמצא בשורש נמצא בענף
והאיש ענף הסוג כי הוא יצא מתוכו אם כן

חייב שימצא בו הנמצא כמוב׳ וכן לא ישוה
לא ימצא על כן אמרנו לא ימצא הקבול
בפעל אמנם כבר ימצא מצד שהוא נחלק אל
המינים · והוא הסדר הדבור פי׳ נמצא לו
מקבילו כי כלבי מדבר נגד המדבר ··

ונבדיר זה חולשה · פי׳ רמז אמר

הקשין של ר
מאמר פרופיריאוס ואמר כי יש במינים לא
ימצא בפעל כי אם באישים · ואמר חולשה
ולא אמר סתירה או דבר בטל כי ישרף עשן
קצת בעבור קרבתו אל האישים יותר מן
הסוג · ואמר זה חולשה הוא בעבור שאין לאין
מבאות חוץ לשכל גם לסוגי · ונבר הקדם
אמנם ישלם בכל זה ר״ל בסוג והבדל · וזה
שמלאכת המלאכות: שב אל מה שאמר וכבר
לא תהיה ר״ל שלפעמים תהיה ההבדלה בדבר
שהוא עצמו אמנם השכל במקרה בעגולה
כמו מלאכת המלאכות שהיא מעלה בחרם
ומבדלת ממנו לבין זולתו ר״ל שאר בעלי חיים
כי ידוע שאין בשאר בעלי חיים לבד בחרם
חכמת המלאכות אמנם זה ההבדל לא יבדילנו
בדבר שהוא עצמי כי המלאכות אינן עצמי

האדם אשר לא יתקיים כלבן רק מעלה בו
שנמצאת בקצת מין האדם כמו הדבור שיבדל
האדם בדבר ולזה לא יחלק בו כחי אל האדם
ובלבן אדם הל׳ כי כאמרנו הקי ממנו מעלה
ובלבן מעלה אשר נאמר מעלה הוא אדם ובלבן
מעלה איננו אדם אשר עשית המאמר ג
מבדלת בינו לזולתו מבעלי חיים כמו שבארנו
הטעם לפי שלא יתהפך אשר נאמר שכלבן
מעלה הוא כלבן אדם כאמרנו שכלבן מדבר
הוא כלבן אדם בהכרח לפי שכלבן מעלה הוא
באדם עצמו כי במלאכות איננה מלאכה עצמית
רק מעלה הנקנית לפי הסבה ויש שאין ו
מתכן אלו :: קונספח ואחתים קיה
זק כן שרשית שנים למה
ישלם נדר האדם במינו והבדלו כמו שאמר
והצורה קם שנים זייך מצבר שהוא חוץ לשכל
הל׳ אדם בפעל כי שמורת אז הוא. ואמר
ונראה זאת הקבלה זה הנבדל אשר
שאינו בהבדל עצמו השנים יובל להיות
בשנים המינים כמו הדבור אשר הוא הבדל
עצמי לאדם והשנים לא יהיה כמו המלאכות
אשר איננו הבדל עצמי כי איננו נמצא בכל

האדם

אדם בעבור זה קומתו כגדר אשר יבדיל
בין המינים בשורש ובעצמותם · אם כן
ההבדל ממנו מיוחד וממנו מיוחד המיוחד
ויחלק לעצמי ובלתי עצמי ונגדר העצמי והוא
המיוחד מן המיוחד הוא אשר יבדיל בין המינים
בשורש ובעצמות · אבל הדבור הוא מחדש
האדם · שזה ההבדל לא יחדש מין האחר
ההפוך שאם כן שיחדש מין כל אדם היה מלה ..

המאמר בסגולה

אמר · והסגולה וכו' · אמנם שההבדל
והסגולה יש להם שווי בדבר
שאחרי יתהפך הסגולה על המסוגל כמו
שיתהפך הגדר על הנגדר שהוא ההבדל כי
כמו שנאמר כל אדם חי מדבר מת כן נאמר
כל חי מדבר מת אדם · וכן שנאמר כל אדם
צוחק וכל צוחק אדם · אמנם יש הבדל ביניהם
שההודעה בסגולה הוא בדבר מקרי בא
מצד החומר והצורה וההבדל העצמי מודיע
בדבר עצמי בא מצד הצורה · והסגולה
האומר על אחר בשבע שנויים · אחד מקום מה

שיקרה למין מה לבדו אבל לא יקרה לכלו פי׳ ואף
לא בכל עת כמשאות חכמת הרפואה ·
פי׳ אחר · אבל לא יקרה לכלו · אפי׳ בכח כי
אם קיבה זאת הסגולה לבד המין
אפי׳ בכח היה בהכרח שיצא מין הכח אל הפועל
בשום מה · והשני מה שיקרה למין כלו אבל
בולא יהיה ממינו כבעל שתי רגלים לאדם
שגם זה לעופות · והשלישי מה שיקרה למין
מה לבדו ולכלו אבל בקצת העתים כמשאות
השיבה לאדם והוא לבון השערות בעת ידוע
בהכנע החום הטבעי · ומה שיקרה זה
לבון השיער לקצת הבחורים ובזה מגדר
חולשתם וקצירת הלבנה בהם · פי׳ אחר ·
כמשאות השיבה לאדם כי זה
המקרה לא יקרה לשאר בעלי חיים ואם יקרה
בשנים כי הם לא ישרגו זולת לאדם · ומשאות
הזקנה לו · הוא הקמטין והלבינה שחורה ושעור
הנבה · וכתב אחד מחכמי קנונריס
ושמו בוניפי כי הסגולה יאמר משפחת
המקרים והוא מקרה במהות הנושא ולא
הנפרד ממנו · ירצה שהסגולה האמתית
והוא המין הרבנו שזכרנו הוא מקרה עצמי

רצוני

רצוני בזה שאיכות אלו מהות כמו הדבר
העצמי אבל זה נמשך לעצם עד שנאמר
בו שהוא נמשך אל הצורה המיוחדת מן
שאין זה כשאר המקרים ׃

המאמר במקרה ה

אמר ׳ והמקרה הנה מה שירומה
הויתו ובטולו מבלתי שירומז
הפסד נושאו או הויתו ׳ ר״ל כי המקרה ירמה
השכל הויתו מונח על דבר מה או ירומה
בטולו מהדבר המונח עליו מבלתי שירומה
בשכל שימו הפסד נושאו מצד בטולו אך
מצד הויתו כי גם לא יתבאר הנושא מהויית
המקרה הנה׳ ומה שאמר ירומה ולא אמר
אפשר כי אנחנו נדמה בשכל בטול מקרה
מדבר מה מבלי הפסד נושאו מה שאי
אפשר במציאות כי אנחנו נדמה בשכלינו
בטול שחרות העורב או בטול שחרות הזפת
מן הזפת ולא יבטל העורב שהוא נושאו או
הזפת מה שאי אפשר במציאות כי בבטול
שחרות השנים הנזכרים אין ספק כי יבטל
מציאותם מאשר לא ימצאו בלבי השחרות׃

ואם יקשה על מאמר והמקרה הוא מה שידומה
הויתו ובטולו מבלתי שידומה הפסד נושאו
מין האש הנער בעץ שהוא מקרה בו ויכלה
עמוד הפסד נושאו מבלי הויתו בו ·
התשובה כי הפסד בהוא אינו מבלי הויית
המקרה אלא מבלי הוית האש המעלה בצורתו
הוא החום החזק הנכר של צורת העץ·
גם שאלת המות באדם אינה שאלה כי המות
אינה מקרה באדם כי אם העדר לבד·
גם שאלת חום האש כי בבטול החום יפסד
הנושא החום אינה שאלה כי המאמר לא
היה במקרים העצמים אשר לא יקבלו
הפחות והיתר · ר"ל מה שלא ידומה גם שכל
כיחם והבדל בו בבטול היחם שהוא הסוג או
הקבול מ[illegible] מה יפסד הנושא כמו שאמר
כי בשגלו שלה מה שהחזקם ··

אמר · וכבר יגדרו גם כן המקרה ·
פי' אחר שגדרו במה—
שידומה בשכל שהוא מלבד אפשר בם לגדרו
באפשר זה ואמר שהמקרה הוא דבר אפשר
שימצא אי אפשר שלא ימצא בדבר אחד—
בעצמו ושהוא אינו סוג ולא הבדל ולא מין

15

ולא סגולה · והמכוון שהסגולה הוא מקרה
אחש היא כלבי נפרדת. והמקרה נפרד · וזה
שההבדל בזה יהיה מצד הסגולה כי מאמר
הסגולה האחרת כל מקרי אף בלתי נפרד
רוצה כי הסגולה האחרת בבהקך כמו הו
שקרים בכל אדם צוחק וכל צוחק אדם ולא שהי·
אפשר במקרה והוא שלא יעמוד בנושא רל
שאינו דבר בעצמו ובל יעמוד בעצמו אם לא
בנושא · הי' קושר כי אחר שאינו נגל
נחשה ויהיה הלא רשמנו אבל הוא דבר חוץ
מן הנושא · אם כן הגדר הראשון רל הוא
אומרו מה שירשמנה הויתו ובטלו בלא הפסד
ובלתי נפרד · והשני יבטל הגדר לגמרי · כי
אחר שהוציאו מכלל הסגולה אשר היא בלתי
נפרדת יהיה הוא שאינו בכלל הגדר ·
והשבעה הגדרים שהשמיטו או שהוא אינו
פעם במקום ושהוא אינו פעם לא יובן כי בלשון
הקול יראה בא לשנות ולבטל הגדר אשר ערך
לפני הוא הגדר השני וכל אחד יבלעו הגדר
בגדר הראשון באומרו שהוא דבר אפשר לא
ימצא אם כן הוא נפרד והשני במקום אמר
שאינו סגולה כי אחר שהסגולה בלתי נפרדת

יתחייב היותו עמודי. אמור ואחר שנזכרו כל ה
הדברי' אשר קדמו   הנצרכים אל המון ה
והמונן ראוי שנדבר בכדורי' שיכללו המשולשי' שיחדשו
אל מי שיחשבו בגופים כדרך כלל כמו שיגלגלו ויסובבו
זה המוק וימשך זה בגלגלו ובמעגלו. והנה מה שיזכור
בו מעבר המשולשות שיתחלפו אל זה אשר הזכרנו הנה
הוא אשר שהזכרנו בכלל אחד מהמעשה כלל. והנה
אשר בגופים כדרך כלל ואחר כן לבאר השטח לכל
אחד עם חבריו והתחלף אחד ויבטל הקו והגבול
שהם יקיפו בו יותר ממין אחד והגבול במין אחד מן
שיקיף במדבר וכלל המדבר שהם מיני רבים
ויהיה הגבול כלל המדבר שיקיף כמוס והאור
ובגבול שהם מינים רבים. אם הם כחוץ המוד
שיקיף במין כמו אשר הוא הגבול עליו כי שיקיף
כלל ובמדבר יותר. וזה אומנם האחרות של אלה
הגבול הענינים האחרונים אל וזה שאמרנו שהגבול
יקיף ביותר ממין אחד יתחלף. זה כמו הגבול ה
הענינים האחרונים כמו כלל המדבר שאינו והגבול
אחרון כי במדבר שהוא הגבול המין האחרון לא
יתחלף כי לא יקיף ביותר ממין אחד, והוא האחרונים
לבד ויבטל הקו והגבול נכון שכל מה שיושב
על אחד מהם אל על מין אלו הגבול ממין מהם מין

או הגורל ינשא על מה שתחתיו והמשל כגון שיהיה יום
מין והנפש הגוף ינשא עליו ומזה יורה הדבר כי אם ישאל
אדם מה שיהיה חי · והתשובה יהיה כנפש גוף נושא
ינשא על החי שיהיה מן נפש גוף · והנפש גוף נכ' ינשא
על מה שתחת החי · וכן הגורל כמדבר שיהיה הגורל
ינשא עליו העשוית הדבור או הנמדדת הדבו' מדבר
מגוף כי כשישאל שואל אדם מהו' מדבר לא שישאל
נברו כי נברו משיג במחשבה ועיון והמעשה מהו מכח
עיון מדבר וחושב שיהיה העשוית הדבר או הנמדדת
הגרל הדבור נושא ינשא על מדבר שיהיה העשוית הדבור
וכן ינשא על מה שתחת מדבר כמו האישים כי יורה
אדמה לשון אחר לא עבור אלא כח מהן המשל בזה
שיהיה גוף מן והנפש הגוף ינשא עליו מדבר ומהו ד
מין החי כי אין ספק אשר בזאת השאלה אין להשיב
כי אם בצומח וכן בהגרל כאשר ישאל מה הגרל
אין להשיב כי אם משיג במחשבה ועיון · וכמו כן
העיון במקרה המבואר שהוא ינשא על כחות מה
שינשא עליו מן הדבר וגם ינשא זה המקרה · כי
כמו התנועה העוברת שהיא מקרה בבעל הכנף ו
ונשוא על כחות מעוף שינשא עליו המין כי המין
נשוא על רבים כאדם וסוס והחמור והפרד וכל
ובעל כנף · והמשל העובר בזה התנועה [illegible]

אינו שוה כי אם על כלל כגון ויראהו שלישית שהמין
קודמים מן ההבדלים אשר תחתיהם בטבע ר״ל כמו ז
שנבאר אח״כ כי בהעלות ר״ל בהסתלק המין יעלה
אחריו ובהעלות ההבדל אשר תחתיו לא יעלה המין וזה ז
הענין דרך קיימא טבעית ואמנם יתאמת זה בהבדל
המחלק אך לא במקיים. כי בהעלותם יעלו המינים . והמאמר
כי בהעלות מרגיש שהוא ההבדל המקיים לחי שהוא מין
ישלל החי כי אחר שלא ימצא מרגיש שלא ימצא חי כי בטל
חי מרגיש . ויראהו רביעית שהמין הוא אחד בכל המינין
אשר תחתיו ר״ל שלא ימצא למינים יותר ממין אחד
במדרגה אחת כי כל המינים אשר תחת החי הוא
מין לכל המינים אשר תחתיו במדרגה ראשונה ונגד
קרבם אליו ואחרונו במדרגה אחת כי במינים אשר
תחת החי מינים אחרים ינשא עליהם ונבדל החי בשם
ועניו וצורת כמו שנבאר אח״כ כי יצרך אחרינו —
שמין המינים ינשא על המין כי בכלל כל מה שהוא ז
תחתיו ינשא על מה שהוא תחת אמנם שיאות המין
העליון תחתיו לא ינשאו במדרגה אחת מבלי הקדם
תחתיו כי הוא קרוב תחתיו נשוא עליו במדרגה ראשונה
כמין החי ושל מעלה מחי כצומח ינשא עליו במדרגה
השנית ושל מעלה מצומח כגשם ינשא עליו במדרגה
השלישית ושל מעלה מגשם כעצם ינשא עליו במדרגה

הרביעית על כן אמר במאמר אחר· ואם יחובר ר״ל ואם
ההבדל ימצא למין ומינו יותר מהבדל אחד··

אמר וזה מפסיק ואם ימצא להם ר״ל אעפ״י שימצא
להם· **אמר** ואם הסוג יהיה המין וכו׳·
וכשיחובר ההבדל במין ר״ל ההבדל העצמי·
כמו שאמרנו בהבדל העצמי שהוא אשר יחדש זה
המין· ויתבאר שהסוג קודם בטבע מן המין ר״ל שהסוג
קודם למין בטבע מפני שהמין לא ימצא שיחבר
ההבדל אל הסוג ונמצא הסוג קודם בטבע ועוד כי
כשנשלל הסוג נשלל המין ולא ישלל גם ר״ל הסוגים
בהשלל המינים וכשנמצאו המינים נמצאו הסוגים
ואשר נמצא הסוגים לא יחוייב מציאות המינים·
ויתבאר עוד מאשר הסוגים ינשאו על המינים בדרך
המאמר ר״ל שכבר יקראו במינים ובמה הוא עצם
שוה כי כמו שנאמר סוס חי הוא גוף שזה בן האדם
והמין הוא גוף שזה אחרים המינים לא ינשאו על הסוג
מאמר היותם ממהותו או ר״ל ולא ינשאו על הסוגים נשיאות
כלל כאשר אמר לדעת כשאמר המין אחרים נשיאות
בדרך עלו כי יצדק אמרנו האדם חי אדם· גם הנשיאות
בדרך איננו מתהפך כי נגדו לא ינשא על הסוג
כי נגד האדם חי המדבר וזה הנגד איננו נשוא על חי·
ויתבאר ב׳ מאשר המין לא יפרד מן הסוגים בעניין

מן הקשיים · וראוי שתבין זה ההקש בין הסוגי׳ והמיני׳
מדרך היותם אשר נקחם כדרך הפשט אשר נקח המינים
מינים והסוגים סוגים · לא מדרך שיקרה למינים שיהיו
סוגים כי כמו שאמ׳ שגשם הוא סוג ואין ספק אשר
הוא מין בהצטרפו לעצם כאשר קדם ואם נקחהו במין
לבד יקרה שהמין יהיה סוג הסוג כי זה הסוג יכלול כל
הדברי׳ המשתנים אשר תחתיו כצומח וחי וכבר שאר
שום אחד מן החלקי׳ אשר בין הסוג והמין כאשר המין
לא יהיה סוג הסוגים באחד מן הענינים · וכן בדרך
זה יקרה לסוגים שיהיו מינים ר״ל אשר אם נקח בלתי
מדבר אשר אין ספק היותו סוג מצד היות תחתיו ג׳
מינים רבים בהיותו מין לא יקרה שהסוג יהיה מין ה
המינים · וכבר אפש׳ לא יהיה בשום אחד מן הקשיים ·
וכי ישאל שואל איך נאמר אשר בלתי מדבר נקחהו סוג
הלא אינגו מקבל חי ולא השתכל כאשר נאמר למעלה
בענין הסוג שחי מדבר הוא מין לחי כן יאמר
על בלתי מדבר מדרך חי׳ ״ **אמר** ואם הסוג
והסוגה · שהם בתכלית — רודפסי
המין ר״ל כי בשתשלול המין ישלול הסוג וכן הסוגה
נ״ב בשלול ר״ל המין והסוגה כי הם בהיות המין נשלל ·
בשנשלל הוא ר״ל הסוג לא יצדק כל חי אדם אך יצדק
החי אדם · **אמר** ואם הסוג והמקרה כמו שא׳

שאמרנו קודם כמו שהמין יקדם למקרה כן המין יקדם
למקרה המשתנה כמיניו ״ על הכוונה הראשונה
באישים ר״ל כי הם נשואים תחלה באישים והאישים
מתחלפי׳ בירבון וחסרון ׳ והמקרים ינשאו על דבר
מורכב אי זה דבר הוא ר״ל במקרה כמו שחרות הכושי ׳
ואם מורכב אי זהו ׳ ר״ל במקרים המתחדשים תמיד
כמו שאמר החכם האיכות יאמר באיכות אשר בהם
ישאל באישים איך הם כמו הקנין כמו שהתבאר בספר
המאמרות ומאמר זה אחב״ר ואמר כי אנחנו וכו׳ וזה
מבואר במקרים הנפרדים כי אבל לא בקצת כמו ז
התנועה שהיא מקרה בלתי נפרד ״ אמר וכבר
ספרנו ׳ וזה ימצאו הכוללים בין שנים ׳
ר״ל כוח כי על דרך שההתחלות עשרה הכוללות עד
עשרה מה שיכלול מין עם האחרונה השנים הם
ארבעה ׳ והכוללות שהוא מין בין הגדול והשלשה
הם שלשה ובין מין והשנים הנשארים הם שנים ׳ ובין
סגולה ומקרה אחד ׳ א״כ הכוללות עשרה ׳ וא״כ הגדול
יתחלף משלשה ר״ל מהסגולה והמין והמקרה וכמו כן
יתחלף מהם ג״כ בארבעה ׳ כי לא ימצא אחדים יותר
מאחדים ולא ימצא מדבר יותר מדבר אלא אם כן
יהיה הרצון בדבור מקרי ר״ל כי אף ימצא מדבר
יותר מחברו ר״ל מצד הירבון והוא מקרי מצד הצורה

ודמיון ואיכות חמרי׳ ויכללם עוד שהם ר״ל הקבל והמין׳
ימצא לדברי׳ שישאו עליהם תמיד ר״ל שעליהם תמיד
בפועל כי אם לא יהיו תמיד בפועל יהיו ג״כ נעדרים —
כי אין ספק אשר לא יקיף המדבר במקרה יעדר לו
המציאות׳ ויחלק הקבל מן המין בב׳ כאשר הוא ז
קודם ממנו ר״ל כי המין לא ימצא מין בלתי הקבל ז
שימצאנו מן נמצא קודם לו׳ וזה כי כשנמצא בלתי ז
מדבר שהוא הבדל נמצא החמור וכל המינים אשר
תחתיו׳ וזה אינו יקרה להבדלים שימצאו יותר ממין
אחד ר״ל כמו בלתי מדבר שזכר כי במין האחרון שהוא
אדם לא ימצא כי כשנמצא האדם שהוא המין שעלד
המדבר שהוא הקבל׳ ויחלק הקבל ג״כ מן המין
כאשר הקבל ירכב עם הקבל אחר כנגד ר״ל ירכבו
בו שני הקבלים לעשות מין אחד כמו המדבר והמת
להקיים כנגד האדם לאחד מין האדם וזה לפי סברת
מי שיאמר שהמדבר יכלול האדם והמלאך׳׳ ר״ל
על ירכבו שני הקבלים שהוא הדבור והמות לאחד
מין האדם ולא יספיק באחד מהם או המדבר לפי
סברת האומר שהמדבר יכלול האדם והמלאך נמצא
אשר המדבר לא נדע מן האדם כי גם המלאך כמוה
על כן ירכב שני הקבלים וכאשר שניהם יחדשו המין
האנושי וכל אחד יעמוד בעצמו לא יקבל ההפסד —

למען חדש הראשון · אמנם הדין לא ירכב עם מין אחר
לחדש מין אחר ·· ואם הקשה
עליו אחרים בתנאי · אומר

אמר אבינדור

הדבור בענינים העליונים והאותות כבעלי חיים · נשיבהו
שזה אמנם ימצא מספור לא מקובל כי אשר ימצא בו
הדבור מענייני העליוני' אי אפשר מציאות האותות
בו כלל ואולם האחרים שניהם נמצאים בו · כמו שבאת
בספר יסודות לר' יצחק הישראלי · ואם היה שסבר
ירכב ר"ל ואם יקשה שסבר ירכב איש מין משש ז
אישי המינים בהרכבת הפרד ממין הסוס ומין החמור
אמנם לא ירכב ממין הסוס ומין החמור ר"ל לא תאמר
הרכבת הפרד משני אישי שני מינים להרכבת שני
הדברים לחדש מין אחר כי הרכבת הפרד איננה ממין
הסוס בעצמו וממין החמור בעצמו בלתי הכפר
שניהם עד אשר נוכל לראות בפרד זה החלק ממין
הסוס בעצמו וזה החלק ממין החמור כמו משש אישי
וגם לא מכל שני האישים כי האישים לא ישארו בו ז
רק מהחלק המשותף בניהם · והוא מהחלק המשותף
בניהם ר"ל בין הסוס והחמור אשר בניהם בספק
החלק הזה יתהוה הפרד כאשר אמר ארסטו כי כל
דבר מולד בדומה לו או מקרוב אליו · אמנם
מהחלק המשותף כמו הסכנגבין הנעשה מדבש וחומץ

ולא נוכל לגע. זה החלק הנראה וכזה החלק דבש אבל הוא
המונה מעורבת משני דרכים יחד ולא יוכר כל אחד לבד

אמר אבנדור

זה הדרך הוא זה כשיעור ד
ורחוק מעט מדעתי ואין
זה יסור אצל לבאר כוונת בר' ומבוררין כי הרכבת הערך
הגיה הרכבה ומרסוריים יסבור המין המונה'
והוא זה אשר השני אל ביאורו: קבה לשון אבר יורה
המונה והיא כאמרו ווה שהחלק המשותף וכו' והנה
אליבא לבאר דברי אבר המבאר כי דעתו רחבה
מדעתי אחרים כלשון המלמד' והפרש בין ה
המשה ובין הרכבה הוא כי המונה ר"ל דבר שנמזג
עד שהפסיד כל אחד צורתו כמו העסה העשויה
ממים וקמח וכמו הסכנגבין העשוי מדבש וחומץ
אשר לא נוכל לגע זה החלק חומץ וזה החלק דבש ולא
יוכר חלק כל אחד לבד וזה המין מן ההרכבה איננו ה
מומזג בחוש' וההרכבה אל הרכבה שכנית והוא ה
הרכבת שני דברים שישמור כל אחד מהם בצורתו
אלא שהם שכנים זה לזה כמו כלל האדם המורכב
מעצמות וגידים ובשר ואחת ההרכבה היא נראה
יותר והיא המושגת בחוש ועל כן המורכב הרכבה
המונית היא הפשוט בערך אל המורכב הרכבה
שכנית' וכזה זה ההפרש ודעתו כי הוא מופלג"

20

אמנם הרכבת האדם מכולל מדבר ומכולל מן
כל אחד אלו עומד בעצמו עבר כי מחלק
הרות אשר בו יקבל הקטבר והקעדר · ומחלק החומר
יקבל השלמות והנגחות אשר בו נמצא שמכבלל ז
שכבלל זה ההילוף בין החילוף החבר והמין כי המי
יהיות משני חברים ולא יהיה משני מינים כאשר בוחר
אחר אלא שהרכבת שהוא מעוצע בין המין והחמור עם
לא מבל כאשר שאמרתי רק מחלק המשותף בנקם
כאשר קדם · וזה מין אחד הרכבה ואת הרכבת בהבדל
ר"ל שהרכבת הבדך קיא מין אחד מן ההרכבה לא הדומה
להרכבת להבדלים כמו שאמרתי · וזה גם קובל שהוא
הרכבת ר"ל כי קראו הרכבת הפרד מין אחד מן ההרכבה
ונוא לפי המקובל שהיא הרכבה רק פורפיריאו היה דוחה
אותו ר"ל שלא היה הרכבה · וירוא שהיה ואת ההרכבה
ר"ל פורפיריאו שהיה ואת ההויה ממין הרכבת המזגים ·
ר"ל ממין הויות המינים המשותפים בין הקצות ר"ל בהויות
מלה קורדונאר המתהוה בין הסלע שהוא מין המשופר
בין הצומח והדומם הדומה לדומם מצד התהוותו בסלע
ולצומח מצד התוספת הגדול · וקח משני הנשמים בדרך
על דם בנשמי · ואחר שאמרנו הדברים בזה אותו כאשר
שהעולה מדברינו הוא שסבת אחר הוא שהרכבת
הפרד הקרוא הרכבת נ"כ · וסברת פורפיריאו שאין ראוי

יגן

שתקרת הרכבה אבל קמורה · עוד משל · ובזוית הנוצ׳
הנמצאים המקומות יש להם שתוף בין הצורה והחי ·
כי כאשר ינקב כשאר הקירות יגדל דרך קרעיתם ובקירכם
להבדיל ילבשו צורת החי ישופטו כאשר בשל כנף ויברח
להם · עוד משל · ובזוית המלמון היה קרחל והצורה ·
יתמה לצורה מצד הדמות לאילן נדל בקרקעית הים
ויש לו ענפים · והדמה לדומם מצד היותו מקשה·· כמו
האבנים כאלה הגויות רבות·· **אמר** ויכלול ההבדל
והמנעל · ואם שעדרו רגלו כשתמין העין·
אחד מהות שיתואר בו רל שאעפ שנעדרו הרגלים מאיש
אחד מן המין שיתואר כבעל שתי רגלים כי הנה עם כל
זה כבר יקרא נב׳ בעל שתי רגלים ·· **אמר** ויתחלפו ז׳
ההבדלים מן הסגולות כי ההבדל מהם שלא
יתהפכו רל בהבדלים המקריים כי לא יערך אמרנו כל
אדם מלא וכל מלא אדם וכן כל שכל אף אדם וכל אדם
שכל אף · אמנם הסגולות מתאמ״ות ומתהפכות תמיד
וזה אמרנו יתאמת בסגולת אמיתיות אבל כשאינן ז׳
אמיתיות אינן מתהפכות כי לא אמרנו כל אדם
רופא וכל רופא אדם אי כל בעל שתי רגלים אדם ··
ויקשה אמרו ויתחלפו על זה כי יותר יתכן להיותם כללם
כי כמו שיש הבדלים יתהפכו כמשא בין יש בסגולות
נמצא ישנו כוה · ואם ההבדל והמקרה שהוא כלל:

נברר וכו׳ · ר״ל שיראו בזה שהם ינשאו למה שינשאו התמיד
עליו · ולכלו ר״ל לכל המין בשתי רגלים הנמצאים התמיד
במין כלו · ולקח בזה שתי רגלים בהבדל ואם לקחו ז
למעלה בסגולה בלתי אמיתית ועניין אחרים נמצאות
התמיד והמשמיים יקבלו הדמן בו בזה שהוא נברא ומו
ומוגע ומוערב על מערב עבע זה הקיימה לו שתי ז
רגלים כמו שהזכיר למעלה אמר בכלל הבדל והסגלה
והאות על זה כי כאשר שקבלו מה שהוא נולד בעל
שתי רגלים · וכן שחרות הערב שהוא מקרה בלתי ז
נברר נמצא בו התמיד ובכל המין · ויתחלש ההבדל
והמקרה באשר ההבדל לא יצדק עליו נושא ההבדל
כי אדם לא יצדק על מדבר שהוא הבדלו אמנם נושא
המקרה יצדק על מקרהו כי המין יקיף באישים שחורי
ובאישים לבנים ובאישים אדומים · גם באיש אחד—
יקרה מקרה אחד ומקבילו כמו שיש איש שחור בזקן
ולבן במקום · או שיקרה לאיש אחד מקרים רבים · וזה
אמרו שהמקרים יקיפו מינים יותר מאשר היותם—
נשואים על רבים אך הם מקיפים על רבים · ויקחו ז
מכמנים מפני שנושאיהם אינם מיוחדים במקרה
אחד עומד כמו השחרות כמו השחרות כי הוא דבר
המינים באדם ובלתי אדם בא לבאר שהם יקיפו ז
מכמנים ור״ל כיותר יקיפו כמו שביארתי · ואם יצטרך

האדם על אחרו שנושא הכברל לא יצריך על כברלו כי
המדבר לא יקיף כי אם באדם ואדם יקיף בו · התשובה
כי האדם אינו מקיף כי אם בהמדבר כי לא יתכן לנו יקיף
האדם בחי שיהיה קודם יקודם לא בטבע · ועוד שלא בא
אלא לאחרו מהמקרה שהמין יקיף בו ומקבלו כי יש במין
האדם לא יקיף כי אם באישים המדברים לא בבלתי מדברים·
ויתחלף עוד הכברל מן המקרה שהכברלים הפשוטים
ר"ל כמו שמדבר ובלתי מדבר לא ימצאו בנושא לא
באחד ולא בזה אחר זה · ואמנם המקרים הפשוטים ר"ל
אפשריים לקיומם בנושא אחד יחד כמו השחרות והלובן
שימצאו בנושא אחד כאשר בארתי למעלה · וכי יקשה
אדם על קראו הכברלים הפשוטים והוא בעצם לא יתכן
לנו הפך כאשר יאמר בספר המאמרות · ומזה
שיחד מאמר העצם שאין הפך לו · התשובה כי ר"ל
בפשוטים המתנגדים בדרך קנין והעדר ויתחלף עוד
הכברל מהמקרה כי הכברלים הפשוטים לא יתערבו שיהיה
מהם ממוצע ר"ל שלא יתערב אשר מהערוב היה ז
יהיה דבר ממוצע בין הפשוטים כי לא יתערב מדבר
עם בלתי מדבר עד יהיה משניהם מין יקרא מדבר
ובלתי מדבר · ואמנם המקרים הפשוטים יתערבו ז
ויהיה מהם ממוצע בין שניהם כהתערב הלובן עם
השחרות ויהיה מהם ירוק וזולתם·

אמר ויוחד כל אחד מהם שהמין ינשא על מה שהוא
לו מין מהדרך מהו · והמקרה ינשא מדרך אי
זה דבר הוא או איך הוא ושכל אחד מהעצמים המיוחדי'
ר"ל כראובן או שמעון יש לו מין אחד ר"ל אין עליו כי אם
מין אחד אמנם יש לו מקרים רבים נפרדים ובלתי
נפרדים נמצא שיש חלוק בין המין והמקרה · ומפני
נכנס עליהם ר"ל שבע המקרים נכנס בשינוים אם כן
הם קודמים במחשבת מין המינים · ואשר יכלול ענין
הסגולה והמקרה המקרה בלתי נפרד שאי אפשר שימצא
בעל הסגולה מבלתי הסגולה ובעל מקרה מבלתי המקרה
ועוד יכלם שהסגולה ר"ל האמיתית נמצאת לדבר כלו
ותמיד ויצדק זה מקבלת מיני המקרה כשחרות העורב
והכוש · ויתחלפו הסגולה והמקרה כאשר הסגולה ר"ל
האמיתית נמצאת לדבר כלו ותמיד ויצדק זה בקבלת
מיני המקרה למין אחד לבד · והמקרה בלתי נפרד
ימצא במינים רבים כשחרות הנמצא בעורב ובכושי
ולאבנים כי למקצת אבנים אשר הם שחורות · עכ"ל
ולבנין שהוא עץ שחור ולדברים רבים בלתי מתחלקים
ר"ל מתפרדים מהשחרות הזה ·· אמר וכבר
ימצאו ואתם זכר פורפיריאו · דברי
אבר שדברי האיש דברי פורפיריאו מובן מעצמו
אינו צריך ביאור · על הקירוב פירוש כדי לקרב

ללמוד הדרושים · כי אחר שמש הכונה להראות קיצור ז
דעתי וחברתי פה בקצרה זה הספר לדרושים הנזכרים כפי
שראוי עליו כמו עליו שב אלו הספר והבונה בו דרוש
ושעורו וכן עליו והקצרה שיון לכי בקצרה צריך עיון ויעיין
הספק וכמו הקדירות בלתי דבריות ואין זה מקום להרים
כי והקצרה עיון שעשו דברים הנזכרים כמעלה זוה האחר
להשלים דעון הדרושים · והעני לבי שבקצת דברים אלו יש
עיון והקירוק · ולא עתה ירחני בקצרה ··
תם ונשלם תהלה לאל עולם ·

ביאור ספר מאמרות הנק׳ פרדיקמנץ

ביאור ספר המאמ׳ לארסט׳ בלשו׳ ישר׳

הכונה בזה המאמר זה כולל כל חכמי הענין זה
כפי מה שנינו כשאר ספריו · אחרי שאח׳

וזה כפי מענינו יראה שהוא ביאור קודם ספרי הטבע ז
והאלהות · כי אחר שהוא אחר כפי מענינו · בעבור שיש
נמני הרחבת לשון וגם ביאור וקיצור וכי · הביאור
אומר על מי שיבין הענינים מילה במלה וכשיצטרך
להרחיב הלשון ולבאר הענין ירחיב הלשון ויבאר הענין ז
הזה · והקיצור יקרא על מי שיבא הענין הכרחי · ז
וכללות הענין · והמי הוא שיביא הענין ויפרשהו ז
מלה במלה בעבור זה אמר עתה שהוא יבאר ספר

מאמרות צריך הביאור שביאר שאר ספריו אז ר״ל לעשות
ביאור מספר בקצור דברים

הר׳אשער הא

במדרגת ההכנה ר״ל שהשער
הוא כמו הקדמות והכנה למה שיצטרך להכנס בספר · ויש
שהוא יכלול הענינים · ר״ל אשר הוא בהקדמה והכנה
למה שיצטרך להכנס בספר שהוא גם יכלול הענינים
שידעו · ר״ל שמוריעם ודרכם במה שיצטרך שיאמר בזה
הספר · מענין השרשים המונחים הנגלים · ר״ל אשר
הקדמה והכנה אשר בשער זה בראשון הוא כמו מענין
הענין בשאר ספרים להקדים ההלה השרשים והנגלים
הם הנדרים מהענינים הנזכרים בספר הזה

השער הב׳

כל אחד יחלק ברשותו לפי שאי אפשר
להיות לאחד מהם נדר אלא העסר־
מכד שאין לאחד מהם מין וכל נדר אחרים אותם יחובר
ממין והכל זכר ברשותו ולא בנדרו

השער הג׳

יודיע בו המינים הכוללים ר״ל הה
הקבלה והקפצות שישנו הכבר המא
המאמרות בהכרח · כי אחר קמוניות והאיכות והמקרי
המשורמים כמו הכנוע שנאמרת בשנוף בקצרת
המאמרות:

השער הא׳ נחלק לה׳ פרקים

השני

בו מודיע העצם והמקרה בפי עין ואת המלך

ר״ל אשר אמר בו מהו העצם הכולל ואישיו כל מ׳ בתוך
נחלק העצם הכולל, והעצם הפרטי: וכן בתוך נחלק המקרה
הכולל מקרי האישי וזה אמרו: והמקרה הכולל ואישיו:
ואמרו בפני עין ולא בהתאחד: כי העצם והמקרה עקר בדרך
אחת בכלומיהם כי במאמר הזה נקרא עצם המורכב
והיותר כולל: ובכלומרי יקרא היותר מצוע והמיוחד

השלישי יודיענו כי כשישא על נושא נשיאות
יודיע עצם הנושא ועל הנשוא ההוא ׃

ישא נשוא אחר יודיע עצם הנושא וברנו ראשונה זה
הנשוא האחר ר״ל השני ושכירתו יודיע נ״כ עצם זה הנשוא
הראשון: והמשל בזה כי אדם הנשוא על ראובן מודיע
עצם ראובן וכן חי הנשא על האדם מודיע עצם ראובן
נ״כ: הרביעי יורנו אי זה מן המין יתכן ש׳
שיש — יבוא שהבדלים המחלקים שמחלק
האחד יחלק האחר: החמישי יבאר בו יחלק הנ
הנמצאו הנפרדות אל המאמרות הע׳
העשרה ר״ל שכל הנמצאות הנפרדות הם נכללים בע׳
בעשרה מאמרות ויבאר שאין כלל על כל מאמר
נפרד הבית אי זה מאמר מן העשרה מאמרות יתכן ׃
יודיע בו שהאיכות והשוללות לא ישיג הנמצאות
הנפרדות שיוחד עליהם: ר״ל על כל הנמצאות במלות
נפרדות באדם שהוא מלה נפרדת וכן מתנה היא

מונחת על קבוצות מין האדם שהוא נגדר לא ישתנה הענין
ובשוללות אמנם הנה רבבות מאמר מה שיורה עליהם במלת
המורכבות ישתנה החיוב והשוללות ואפשר החיוב שיתחייב
מהם האמת והשקר והמורכבות הוא כאמרנו ראובן
כותב חכם שהמילות האלה המורכבות ישתנה החיוב
והשוללה ואפשר החיוב הוא אמרנו חכם כותב אמת
או היותו שקר " **אמר** והדברים שהמונחים נקרים .
הנה השמות יחלקו למינים רבים כי מה׳ מסופק .
ומה׳ מושאלים . ומהם מועתקים ומהם חלוקות רבות
אבל הספיק לו הנה מזכרון שלש חלוקות רבה באמרו
נקרים ר״ל כי הדברים אשר יאמר עליהם שמותם
משותפים ויאמר במקרה על שניהם הם הדברים
שלא ימצא בהם דבר אחד כלל כי אם השם לבד שיגדר
השם על שניהם אבל גדר האחד לא יגדר על האחר אבל
כל אחד מיוחד בגדרו . וזה רצה באומרו שהוא מיוחד
בגדרו . והמוסכמי׳ הנעתקו זה השם נקרא׳ כלומר
שאין שתוף ביניהם כי אם בקריאה לבד " **ואם** הדברי׳
שמותם מסכימים ר״ל ואולם הדברי׳ והגדר
הנותן עצמם שהם הגדר המודיע עצמם ומהותם מאמר
הוראת השם הוא אחד ר״ל כי כמו שיגדר על שניהם
שם בין אחד כן יגדר על שניהם גדר אחד . **ואם**
הנגדרים שמותם [illegible]

בין המאחר והמתאחר · כמו האדם כשנרכב לבאחריו ולזכור
שמו לבד לא לבדו אמנם כשנרכב לאחרי במאמרו אשר
היא נברי או יצטרך הרכבה היינו · ב̇ אמר
והמשכילים מהם מה שינשא על נושא
ר"ל שהוא חלק ממנו ויודיע מהותו ועצמותו · ואינו
בנושא כלומר שלא הוא אשר אינו ממנו יודיע המבואר
דבר יוצא חוץ מעצמו וזהו העצם הכולל כמו חי ואדם
שינשאו על ראובן ושם שיודיעו נושא כמו מהות
הנושא ועצמו לא יודיעו בדבר שהוא חוץ ממנו ·
ואינו את עצם · ומהם ר"ל מן המשכילים מה שהוא
בנושא ר"ל · שאינו חלק ממנו ואינו
נושא שיודיע מהותו ועצמו גם אי אפשר קיומו מהמציאות
ההוא בלתי בלתי הנושא והוא איש המקרה קראו אלו ·
בשחרות ראובן על ראובן ובלובן ראובן על ראובן כי
כל מראה הוא בגשם ר"ל נמצא בגשם וקיומו בו שאם
שלא יהיה בו גשם אין בו מראה · וכי יקשה מקשה על
אומרו כי המשכילים בנושא הוא איש המקרה הנה הוא
אלו הלא חלקי האדם הם בנושא ואינם על נושא יקרא
עצם לא מקרה כלב ובבר וזולתם · התשובה כי אין
הכונה במאמרו זה בעצם בלתי שלם מחלקיו כראובן
ושמעון · ומהם ר"ל שינשא על שני דברים
ובדבר האחר יהיה על נושא מנ

היותו חלק ממנו יודיע מהותו ועצמו והמדבר האחר
יחיה על נושא מאמר היותו חלק ממנו יודיע כי לא יודיע
מהותו ועצמו · אמנם הודעתו במה שהוא מה הוא ג
ממנו גם היותו בנושאו אשר בהבדל הנושא יבטל ג
הנשוא ויתבטל הוא הוא המקרה בכלל בנושאיו ואמנם
אל הספרות מדרך מהו שאמנם קרא לספרות מודיע
מהותו ועצמו כמו מדרגו מהו הספרות · והתשובה כי היא
חכמה נותנת הכתיבה וסדורה מאלו שאמנם שהוא ג
המקרה כולל מספרות ודקדוק ודינים וזולתם הנשוא על
מספרות שהוא מקרה מ"ש · והודיע מהותו ועצמו · וכי
ישאל שואל איך יודיע המקום מהות ועצם הדבר ·
התשובה כי ערך המקום הכולל למקרה המיוחד כערך
עצם הכולל אל עצמו המיוחד וכמו שהעצם הכולל ג
מודיע מהות ועצמות עצם המיוחד כמו שיורה ויודיע
עצם ראובן כן המקרה הכולל יודיע מהות ועצמות ג
עצם המיוחד כמו שיורה ויודיע עצם ראובן כן המקרה
הכולל יודיע מהות ועצמות מקרהו המיוחד ויגדר
שמו עליו בחכמה שהודיע עצם הספרות וכן המקרה
הכולל · נשוא בנושא כשנשאנו החכמה על הנפש באלו
אמרנו הנפש אשר נשיב ונאמר הנפש החכמה או ג
החכמה על הנפש שאמנם שהיא קנין והמקרה היא
כלומר הנח נשוא בנושא הוא הנפש הודיע מהותו

דברי יוצא חוץ מעשרה קרק במאור וקיומו בנושא כי לא
היה הנושא לא היה מציאות למאור · ועוד נוכל לבאר
משל בזה בנאמר המראה על הלובן מדרך מהו שהמראה
הוא מין ללובן ונשא עליו ונגדר קיומו חלק מהותו יודיע
מהותו ועצמותו ובאמרנו אשר המראה בנושא רצוני
היה בנושא וקיומו בנושא · וכן כשנשא השטח על
המרובע מדרך מהו המרובע ונשיב שטח יקיף בו ד
ארבעה בקוים שוות ישרות נמצא שהשטח מין ינשא על
המרובע יודיע מהותו ועצמו ונגדר קיומו חלק מהותו
וקיומו בנושאו כאמרנו המרובע בעל שטח שהוא
מקרה דרך בו וקיומו בנושאו שהוא המרובע וכן
כשנשא על החדש זמן כאמרנו מהו החדש וחלק עמו
מהותו ונשיב החדש זמן ימצא שהזמן הוא מין ינשא ד
על החדש וחלק עמו מהותו יודיע מהותו ועצמותו :
וקיומו בנושא כאמרנו קודם בחדש בזמן אשר
אחר זמן בנושא הקודם · אמנם לא נאמר אשר ואין
קיומו בנושא בשאר הדברים הנאמר המשל בו כי ד
בהפסק הקודם לא יפסק הזמן · הנשא עוד יחלק הזמן
כלל קצתם · הכולל בחי ואדם ואינו הוא בראובן ד
ושמעון והמקרה בכלל בין שהיה · כולל במראה
או בתכונה בין היותו מקרה פרטי · בלובן או בשחור
הוא שהוא בנושא כי המקרה הכולל הוא במראה

או חכמה בנושא ועל נושא כמו שקדם · והחלק הד'
שלא ינשא על נושא כלל · כי שלא יודע מקומו
ועצמותו וכן איננו בנושא שלא יודע אף בדבר
שהוא חוץ מעצמו והמשל ההוא הוא איש העצם
הרמוז כראובן ושמעון שאינו על נושא על המנהג
הטבעי כמו שהוזכר בספר הנ' המבוא בסוף מא'
מאמר מין על זה הלשון בעצמו גם איננו בנושא
יודע או בדבר שהוא חוץ ממנו · **ואם** כן אחר
זה בסדר מה שהזכיר מההנחות ולאמר
שעצם בכלל בין היותו עצם כולל כמו בין היותו
עצם איש · כראובן הוא שאינו בנושא כלל ר"ל שאין
הנחתו ומציאותו בנושא כי העצם הכולל כמו הוא
על נושא לבד והעצם והאיש איננו על נושא ולא
בנושא כמו שקדם ונמצא הכלל הזה לבדו · כי כל
הנמצאים נחלקו לד' חלקים · לעצם הכולל ועצם איש ·
ולמקרה כולל ומקרה איש · העצם הכולל ינשא על
נושא לבד לא בנושא ולא על נושא ·· **ג' אמר**
וכאשר ישא דבר על נושא · כבר
התבאר בראש הספר כאשר הזכירם ··
ד' אמר והסוגים המתחלפים שאין קצתם תחת
קצת ר"ל שאין קצתם נכנס תחת
קצת כחי והחכמה שחי ממאמר העצם ואינו נכנס

תחת מאמר האיכות ובהכרח שמאמר האיכות
ואינו נכנס תחת מאמר העצם מבדיליהם הם
מתחלפים במין ר״ל שאין מין ההבדלים שוה כי הכלל
האחד ממין האחד והכלל ממין אחר והמשל שהם
שהמבדלים אשר בהם יחלק החי הולך ומעופף
אינם המבדלים יחלק בהם החכמה ר״ל כי הם
למודיות הטבעיות והאלהיות נמצא שמבדיליהם
מתחלפי והמינים שהעצם והאיכות ב׳ סוגים שונים
אין אחד מהם נכנס תחת חברו יחוייב שיהיו הבדלי
מתחלפי · ואם הסוגים · ר״ל ואמנם המינים שהם
נכנס תחת הסוג כחי וצומח שהרי חי נכנס תחת
צומח כי צומח סוגו ולא ימנע מהיות מבדיליהם
ממין אחד והמשל כי החי יחלק לשטי׳ וארצי׳ כי
ממין החי ימצא בו שטי׳ ר״ל אשר גדלו במים
כי ימצא מהם ארצי׳ ר״ל אשר גדלו בארץ וכן
להבדלים הם בעצמם יחלק הצומח ר״ל וזה אשר
מבדיליהם המחלקים משני אינם מתחלפים שנים
לפי שהאחד נכנס ומסודר תחת חברו כחי שתחת
תחת הגוף שהוא הצומח שהוא סוגו · ויחלק בהם
הגוף · כי הצומח יחלק לשטי כמו האלמון · ולארצי
כמו צמחי השדה ובערב מהן כתוב כי הספק
בזה והוא שהמבדלים אשר יחלק בהם הסוג העליון

הן נשאר כאן ספק על הקוים אשר תחת הקו העלי
לפי שהוא ינשא על אורך הקוים אשר תחת הקו
העליון לפי שהוא ינשא על אורך הקוים אשר תחתיו
הנה כשהיו אורך הקוים אשר יחלק בם הקו העליון
בלתי מקיימים לקוים אשר תחתיו יחלק ורבים
אותם כמו שיחלק בם זה הקו לפי שהם כאשר
ינשאו ולא יהיו מקיימים יהיו מחלקים ונס' ואחר
אבל מעט יהיה אשר ו בלתי מקיימים לקו אשר
תחתיו ר"ל כי יהיה לקו העליון הכרל אחר יותר
כלל אשר יהיו הקוים אשר תחתיו ואחר שזה
בלתי מקיים לקוים אשר תחתיו הנה א"כ יחלק
אותם בשיעור בלתי ר"ל מצאתי כתוב זה לשונו
כי זה אחר לא ימנע לפי שיחוייב שיהיו מבדילם
מתחלפי מדי שכון יתחלק לו ולבלתי הי א"כ אי
חלק אחר מקביל לא ידומה שיהיו מבדיל החלק
וקבל שנים לכך אחר לא ימנע

ה אמר

והשניים הנפרדים והמכו — אר
ואצא בא ארך ו"ד ואומר בבית לקח ו"ד ואמר
על דרך השלוח כי זה דבור מורכב והשמרות
בכלל ואני ר"ל מבר הצרפו אשו כי כל אחד יורה
על מציאות חבירו [illegible] הנרוף כי הכלל כלל ז
למחצית ומחצית מחצית לכלל ומה באורך

אתמול כי מתי מורה על ז׳ זמן · והמשנה · כי מצב
האדם · והמשנה באורך מושב ויושב ר״ל שאומרים
הנחת חלקים במקום מונח בדרך הנחתם אם מיושב
או יושב · ולא דבר המיוחד לו ומקיפו כמו לבוש ״
וכל אחד מאלו העשרה כשנלקחו נפרדים לא יורו
עליהם סיפור בחיוב ולא בשלילה · כי אלא כציור
הענינים בלבד כי כמה או לבן או מסור לא יורה
אחד מהם לבדו לא חיוב ולא שלילה יחויב מהם
בהתחברם והקשר ״ **השער הב׳** זה השער יחלק
לשלשה חלקים׳ החלק הראשון א׳
יחלק לד׳ חלקים ״ **החלק הראשון בעצם׳**
א׳ מאמר והוא
והנבראים שני מינים הם העצם והמקרה
כאשר הוא ראשון · ר״ל שקראוהו עצם ראשון · והוא ה
העומד באישיות ובקדימתו במציאות חוץ לשכל ולא
יאמר עליו שם העצם באישיות חוץ לשכל ולא יאמר
עליו שם העצם באישיות וזה שאמר בספר המבוא
שקדמונים קוראים אל האישים כולם מצד הכללות כי
הוא ישתלשל כאשר הוא רב כללות על המעט כללות
ושם העצם אמר הוא באישיות על האיש ואחר כן על
המינים והסוגים הם בעבור שהם מורידים מקורות
וכוללים ומקיפים אותו ״ **ב׳ מאמר** והם אשר ·

יאמר כס שהם עצמים שנים · ר״ל יאמרו על צד
דומה · האישים ימצאו במינים על צד דמיון מציאות
החלק בכל כבל ולא אמר על צד דומה בעבור שאין
לזה הכל שהוא דמיון מציאות חוץ לשכל · ואם יקשה
אחד מן המעיינים למה תכה עצם שהרי אמר במאמר
המבוא שלא עמד מי שיראה שהמכוון במאמרות הוא
ספירת כולל דברים המורגשים יהיה המענה השלון ז
הנפש הוא ידבר כי אמרו הוא עצם רואה בו העצם
הנשמי ·

נ ומבואר

מאמר שאמר כבחינת זה הספר · ר״ל כי מה שביארנו
שהנשואים על נושא הם אשר יודיעו מהות הנושא
אם כן יחוייב שינשא שמם על זה הנושא כי בזה
יודע מהותו · ברובם לא ינשא אמר ברובם כי ז
בקצת המקומות ינשא השם המשל המשל כי נגדר
הכלל וכו׳ · רצה באומרו הכלל האחרון שהמשל
מהותה היא הכלה כורך האחרון לעשותה כחומם אשר
בו ביאר מה · ונגדר הכלה הוא דביקות נשם בנשם ·
ולא תהיה מהות המשל דביקות נשם בנשם אך המשל
קבלה הדביקות ולזה לא יצדק שיאמר המשל אבל לא
יתכן דביקות נשם בנשם אם לא יצטרך בו האחרון ״
הנה כי גדר הכלה יצדק על המשל אבל לא יתכן ז
שינשא שמו עליו כי לא יצדק אם לא בצירוף

מלבד האחרון · ואם מאוחרו עלו · ר״ל שההוראה על המקרה
בשם נגזר מלבן ויאמר ראובן לבן אשר אתה שם המורה
על המקרה הנשוא על ראובן נגזר כבר יצדק שאמו יגזרו שמו
כאמרנו ראובן לבן וכן נגזרו כי נגזרו המקרה מראה מגזיר
הראות׳ ד וכל מה שזולת העפושים הראשונים ·
ר״ל שרבם אל הנושא או עליהם או בהם · ובא
ובאשר היה זה כן · כי אחר שהעפושים הקשים והס־
המקרים הם על על העפושים הראשונים או בם אחר
כן מבואר שלא ימצאו העפושים הקשים ולא המקרים
אם לא ימצאו העפושים הראשונים ·· ה והמינים
מן העפושים הקשים הראשונים
אשר יקראו עצם וכו׳ · ר״ל יותר ראויים משיקראו ד
עצם בעבור קרבם אל האישים אשר הם העפושים ה־
הראשונים יותר מן המינים כי כל עוד רחקו מן האישי
הוא יותר מגיע צדק בשם העצם · וזה כי כשאושב
בכל אחד מהם · ר״ל במין או במין והמשל בזה כי ד
שישאל שואל בשאלת מהו איש זה הוא העצם הוא העצם
הראשון כמו שישאל מהו מקרע ואין ספק יוכל המשיב
להשיב בשני דרכים ר״ל במין או במין שישיב אדם שהוא
מינו או ישיבהו שהוא מין יאמנו יותר ראוי ויותר
ויותר חוקה ושלמה בהודעה בשהשיבהו במינו ממ־
כאשר ישיב שהוא אדם מן התשובה בחי שהוא מין

לפי שאלו הנושא יותר שלם ויותר חזק הודעה על ה
המקרה יותר מן האיכות לשני סבות האחת האחת
כי אין כולל אדם ובלתי אדם השלילה כי אף שיבין ה
השואל ממנו שהשיב בחי ר"ל עם האדם עם כל ה
וה אינו מודיע ממנו כי אם חלק אחד שבו · אמנם
בהשיבה אדם יודיע שהוא חי מדבר אחר שהוא מדבר
הוא גדר באדם · ובזה הכולל עם המיוחד · ר"ל כי ה
המיוחד יותר רב הודעה מן הכולל · וזה אחר שהתבאר
שיראה ממנו · כי ואולם יראה אחת מן האיכות
לקוטן שאר הדברים · ר"ל שהעצמים השניים והשאר
והמקרים הם נשואים על העצמים הראשונים כי
העצמים השניים הם על נושא והמקרים הם בנושא
ויחס הקונים עם השניים כיחס העצמים השניים
והמקרים עם העצמים השניים והמקרים עם
העצמים הראשונים ·· ראיה ה׳ מעט העצמים
שאינם קונים · כי אלא שהם הנושאים
האחרונים לנקראים עצמים שניים · אין הדבר
יותר אמיתי · אמנם שאינם קונים כי הראשונים
המוחשים שהם קונים בהכרח ונראים בבחינת
כל אשר הודיעם אל האישים ימצאון בשם העצם ·
ראיה ו׳ היות העצמים הראשונים
ושנקראים נשואים על עצמים שניים

ועתה כן לבאר למה יקראו העצמים השניים בשם
העצם יותר מאשר הדברים · אמר כי כשיחושב ג'
באחד מהם · ר"ל על העצמים הראשונים בשאלת
מה זו העצם הראשון מודיע אותו במהותו ועצמותו
ואם היתה התשובה במין יותר של"ם בהודעה · כמו
שקדם אמנם שבכל העצמים השניים מודיעים
ועצמותו · אבל כשיחושב במה שזולת אלו · ר"ל
זולת העצמים השניים · אחד מן המאמרים שאחר
אלו העצמים שניים מזולתם מאשר המאמרי' ה'
כי מהמקרים למיני העצמים וסוגיהם · והוא אחר
מה שירחק מהם · כי זה אחר מהעצמים שירחק
ממנו למה היה יחדו מיני העצמים שהם העצמים
השניים וסוגיהם בשם העצם יותר מאשר הדברים
המקרים · וזה שהיחס העצמים אל שאר הדברים ·
ר"ל לעצמים השניים שהם נשואים על העצמים
הראשונים ולמקרים שהם נמצאים ר"ל מכוללת הדבר
נמצאים בכולם · כי שכולם הם מאמרות
נמצאים בכולל העצמים השניים · אמנם בזה
שהלובן נמצא באדם · הוא מין מאיכות והוא ג'
נמצא באיש במין האדם הוא עצם שני · ובכלל
שהחכמה בנפש · הוא מין מאמר החכמה ונפש
הוא עצם שני · ואחר שהקשים שוה יחייב יקראו ג'

בשם הענין יותר משאר הדברים שהם המקרים
א ואשר יכלול כל ענין איש או כלל שלא ימצא
בנושא ונבאר ביאור זה למעלה בפי' מאמר
ביאור הנמצאים אמנם כאן הוסיף ביאור המאמר
הזה · וזה שהנמצאים שני מינים ראשונים ושנים ·
אם הראשונים אינם בנושא ולא על נושא כמו שנא'
למעלה אבל השנים על נושא ואינם בנושא · ואמ'
בכלל שני מינים הם שאינם בנושא ·· ט' ונבאר
אמרנו שאשר יאמר הנמצאים השנים שינשא
על נושא לא בנושא ולזה כבר ינשא · ר"ל זה אשר
ינשא שמו וגדרו מהנמצאים השניים על נושא
הוא מבר שהם נשאים על נושא שיאות יודיע
מהותו ועצמו · ושאשר בנושא שכאל כבר אמרנו ·
ושאשר בנושא כבר יקרה בקצתם · אמר בקצתם
לפי שמרובם ינשא אף שמו בנושא · אלא שזה
אשר ימצא משוך אל הנמצאים השניים · ר"ל היותם
נשאים על נושא לא בנושא · אינו מיוחד בס'
כי גם המבדילים כמדבר באדם יאמר על נושא
במאמר היותם בנושא אלא ממנו · ויודיע מהותו
ועצמו ואינו בנושא · ואין לאומר שיאמר
שיצטרך אותנו וכו' מפני העצמות כזה כשבור
היות עוד מדבר מן דבור כמו הלבן משם הלובן

או בעבור כי המשכיל הוא השכל והשכל בערך
לנושא כמו המקרים שהם צריכים לנושא · כי המדבר
אותם ימצא בנושא וזו תירוץ המספק על שיהיה חלק
חלק מעצמו · כי חלק מעצמו · חלק מהותו ולא ישאר
מציאות האחרים בלתי מציאות הדבור ואין הדבר כן ·
כלבן כי כבר ידומה הכשיר הלובן מן הקקנוס ולא
ידומה הכשיר הקירקאס לפי שהלובן אינו מהותו אך
מקרה בו שהם בו נחלק מעצמו כי כי לא יובן מאמרינו
כי המקרים בנושא על דרך סוגיהם בדרך המאמר
שהמקרים חלק מן הנושא כי זה אינו אבל על שהנושא
ימצא שהמקרים · כי אבל כוונת מאמרינו מהנושא
ימצא זולתם · וכן יבדק שמו וגדרו מבדיל המדבר
שהוא מעיין במחשבה ועיון על הנושא כמו שיצדק
בעצמים השניים ·· ד ומאמר שיאחד העצמים
השניים והמבדילים · כי כל מה שינשא מהם ·
נשיאות הדברים המסכימים שמותם · ר״ל נשיאות
בשם ובגדר בהם במה יהיה מצד היותם נשואים על
נושא לא בנושא וכל המדבר שינשא על נושא הוא ·
בהיותו חלק מעצמו יודיע מהותו ועצמו על כן ינשא
בשם ובגדר · לפי שלא ינשא העצמים הראשונים
אחרו כי אין זה היחוד באישים כי הם לא ינשאו על
דברי · כי אחר זה היה התחלת הצעה לאמר כי כל נ׳

נשוא אם על אישים ואם על מינים · ואם הראשון ינשא
על האיש · באשר הכלל איך ינשאו על הנבדלים שתחת
המין והמין · והנשואים הראשונים · באשר איך ינשאו
עליהם גדרי המין והמין · והנה כן ינשא גדרי הנבדלים ·
אמר כי זה היחוד כולל הנבדלים · והדברים שהם
בזה המאמר העצמים השניים · לא על דרך אשר
שמותם עוזרים כי השם הנגזר לא ינשא גדרו על הנושא ·
כי גדר הלבנונית שהוא התכונות לא הנשא על הגוף
כמו הלבנונית שתנשא על הגוף ·· יא ולכן יחשב
שכל עצם הוא אחד יורה זה השלוך במחשבה
ודמיון אבל אינו אמת ·· כבר ידעת ר"ל כבר יחשב
מהמשמות הנודעים עליהם בעבור שהם מורים
לשמות האישים שקוראים שם המין הוראה אחת
כהוראת ראובן שהוא איש אחד שהם נלקחים במקומו
רבים במקום האישים שמשימים שם אדם על איש
אחד ר"ל כשם האדם הראשון · ואם העצמים השניים ·
יחשב בהם שהם יורו כשם המורה בצורתו כי צורת
השם המורה על האיש הוא לשמות הוראה אישי
כמו ראובן שהוראתו אחדות ותורה איש רמוז עליו
לא אמרנו אדם כי הוא אינו עושה הוראה אחדות
אמנם העצמים השניים שהם המינים באדם והמין
באי כבר רומז בהוראתם לשמות האישים כי אדם אי·

יראה לראובן בריות כל אחד ואחד במספר עשרה
או לשנות שאות במקורות שאות האישים · ר"ל שפע
שפעמים יאמר על ראובן הראה זה האדם זה האי
נמצא שיאמרו במקום האישים ולכן ההודאה שהם
יורו על הענין הראשון אלו ולא על אחד כמו שיעשו
השמות הראשונים והם עם זה הפירוש אלו הרבים
מזולתם · כי עם האמת שהם מורים על רבים הנה
הם מפרישים רבים מזולתם כי אדם יפריש אותו
משאר בעלי חיים · ואמרנו אי יפריש אותו מבלתי
חי · וזה הפירוש היה עצמו לא דבר מקרי
יב" ואמרו שייחד מאמר הענין שאין הפכי לו ·
ר"ל מהות שעם מאמרות הנשארים היה שאין
הפכי לו ולא ימצא לו הפך האדם או הפך חי אמנם
שימצא לו מציאות לא ירמה לאדם בשום צד כלל
ולא לחי כמו הדומים עם כל זה לא יהיה הפכי אבל
מתחלף לו וכי ימצא אדם בהפך אדם אחר יהיה כל
זה אינו הפכי מצד הענין אמנם מצד אי זה מקרה
הדין או מצד ההביעות · ואמנם זה היחוד לא נאמר
לבד כי כבר ישתתף לו זולתו מהמאמרות · והמשל
בזה מאמר הכמות כי לא ימצא לבעל שתי אמות
אינו הפך בעל שלש אמות או לעשר אמות או לשאר
דברים שיתחלפו מזה המין הפכי כי בעל שתי אמות

אינו הפך בעל שלש אמות. אלא שנאמר שהמעט בכמו'
ר"ל בכמות המתחלק במספר שהוא מאמר הכמה הוא
הוא הפך הרב ויגדל הוא הפך הקטן וזה מאמר הבעריטקס
כי המעט מצטרף לרב ואלו לא ימצא הרב לא ימצא הק
הקטן. אמנם מאמר הכמות אין הפכי לו. ואף אם נאמר
שהמעט והרבה הם כמות אינם כמות מוגבל והכמות
מוגבל ובכמות מוגבל הוא שנאמר שאין הפכי לו שנ'
אמנם כשאינו מוגבל כמעט ורב אי אפשר להמצא
הפכי ולשון ארסטו' שהמוגבלים אין האחד הפך לאחר.
אמנם מ"י הכמות. המתחלק מבואר מעניינים שהם
בלתי הפכיים ר"ל שאין הפכי להם כאמצע ושלשה
וארבעה. וזה מאמר היותם מוגבלים. י"ג ואמר
שייחד עוד העצם ואין ר"ל רבה בורך שלא יובן
שאמרו אבל אמנם רוצה לומ' כי זייד אינו חי יותר
מעמר או זייד אינו חי בעת אחד יותר מעת אחרת.
ואל יקשה מעת החולי כי או הוא מאמר הכמ"ס יקרוהו ז
מקרה לא קדם אמנם בכחו ואמנם הכח החיוני בו ז
כבראשונה מכל שאין הפך לו לא יקבל הפחות והיותר
מה שאין כן במקרה כי הוא מקבל הפחות והיותר
כי ימצא לבן יותר מאחר או לבן בעת אחד יותר מעת
אחרת. י"ד וכבר יחשב שהראשון בעצמים. ר"ל
שהראשו - נר מן הסגולות בעצמים הוא שלא

שאחד מהם במספר בעצם כרמון כראובן ושמעון הוא
בעצמו מקבל הוא ההפכים · כי ראובן פעם יהיה בריא
ופעם רשע פעם חם ופעם קר · וזה מבואר מאמר האחד
שאי אפשר שדבר אחד לבדו העצם אף כי יהיה רמוז
במספר יקבל ההפכים כי המראה האחד במספר—
במראה האחר ממוצע כי לא ימצא מקבל הלבן או ה
השחרות אמנם הנושא למראה ההוא יקבל ללובן או ל
לשחרות ואין צריך לומר שהלובן לא יקבל השחרות כי
אין דבר מקבל הפכו כי בבוא השחרות על הלובן יש
ישחר הלובן יהנף אשר היה נושא בתחלה ללובן הוא
המקבל השחרות · וכן המעשה האחד בעצמו לא יקבל
השבח והגנות · כי השבח והגנות הוא אל הפועל ובזמו
כן יראה העניין בשאר המאמרות · וכבר יש בזה
החפוש ספק מה · כי אומר שהעצם הוא המקבל ה
ההפכים לבד לא שאר המאמרות יש בזה ספק מה ·
מפני המאמר והמחשבה שהמאמר אחד הוא הכוזב
והמחשבה מהמאמר הדבור · וזה שכבר יחשב
בהם שהם מקבלים ההפכים כי שהם הוא
המאמר והמחשבה שזייר יושב אם הוא יושב הוא
אמת ואם קם ישאר הוא שקר נמצא שהמאמר—
האחד בעצמו מקבל האמת והשקר שהם הפכים ·
וזה אם קבל שהם מקבלים ההפכים · ר"ל וזה אשר

אמנם שיש בחכמה ספק · ומקובל שהמאמר הרב
הכוכבים שהם אמת ושקר · בין שני המאמרים יש ז
חלוף ר״ל שבין המאמר הראשון הראשון שאמר שהעצם
נבר הוא שיקבל הכוכבים והמאמר השני הוא אמרו
שאמר שהוא מברר ידם המאמר והמחשבה יקבל ז
הכוכבים יש יש חלוף ביניהם כי לא ימנע קבלת האחר
וקבלת האחר והוא שהעצם שיקבל הכוכבים יש ביניהם
הוא יקבלם כאשר ישתנה הוא בעצמו השתנות
עצם הנפש מצדק לרשע או עצם הגוף מקרר לחום
וזה אמרו ויסיר האחר ויקבל האחר · אבל המאמר
והמחשבה לא יקבל אמות האמת והשקר
כאשר ישתנו הם בעצמם אמנם בדבר שנגלה
כי המחשבה והוא ראובן או זייד שבקם ישתנה
המאמר והמחשבה או יהיו אמת אמנם המאמר
והמחשבה מקבלים האמת והשקר שהם הכוכבים
מבלי שיקרה להם ר״ל למאמר ולמחשבה · אמ
בן ידיר יחוד העצם משאר המאמרות׃
אם קבלו שקבלת האמת והשקר למאמר או למחשבה
הוא קבלת הכוכבים שהעצם הוא אשר יקבל הכוכבים
ואשר ישתנה בעצמו · והטוב שנאמר שאין זה
קבלת הכוכבים · כי אע״פ שהוא חלוף בקבלת
הכוכבים כשקבל שוק קבלת הכוכבים אע״פ כן כי

הטוב שנאמר שלא נקבל זה׳ כי זה אינו אמת׳ כי אין
במאמר בעצמו חדוש אחד משני הקצבים אך קרה
למאמר שהוא מצטרף לאמיתתו לשיבת ו״ד ולקיומו
לא שיהיה במאמר שנוי אחד אל האמת והשקר
נשואים של ו״ד לא על המאמר והמחשבה׳ והטוב
שנאמר שאין זה׳ ר״ל אמרנו שהמאמר והמחשבה
מקבלים האמת והשקר אין זה קבלת ההפכים׳׳ וזה כי
כשיאמרו המאמר והמחשבה פעם באמת וכ
ופעם בשקר לא יתואר אשר יחודש האמת והשקר
בם שיקרה האמת במאמר או במחשבה בעת זה
והשקר בעת אחר כמו שיחודש הלובן בו״ד בעת
והשחרות בעת׳ אבל האמת והשקר יאמר במאמר
או במחשבה בדר׳ הירוף זה׳ ויאם נמשך לשינוי
הדבר שבו המחשבה׳ ר״ל כי מצד הצירוף המאמר
או המחשבה אל זיד משקום יושב ואפשר היות ז
עומד בעת המאמר או בעת המחשבה מצד
האפשר הזה יחדו האמת והשקר אל האמת
המאמר או אל המחשבה אמנם במאמר לא חודש
בו דבר אחד בעצמו וזה יאם יערך שני המצטרפי׳
שפעמים יקבל האחד ההפך ולא יקבלו חבירו ז
והמשל בשמעון היושב לימין משה ויתבקש שמעון
ממקומו ויתישב לשמאל משה׳ אשר שמעון יקו׳

יקבל הקטנים שבעת אחד היה לאין משך · ובעת
אחר לשאול מעט · ואם משך לא יקבל הקטנים אם
לא יאמר שמעט המצטרף אליו · ואם כן כבר יתחייב
נשיב למאמרנו הראשון · ונאמר שיהיה יתור העצם
שאחר מאמרו במספר מקבל הפכי וזה הנעת מה
שאמר בעצם ·· נשלם ביאור מאמר העצם ·· ז

החלק השני המאמר בכמה · התחיל ו׳
ארסטו בביאור הכ׳ מאמרו

שהם ביאור מקרים והתחיל בכמות לפי שהוא ז
המקרה הראשון שיחול בעצם והוא סבת היות העצם
הפרטי מוחש וכל המקרים האחרים יחולו בעצם
מצד אמצעותו כי הוא משים העצם נושא להם ··

הפרק הראשון אמר ואם הכמה מהמתו
מתחלק ומהמתו

דבוק · ומהמתו מה שאלקיו · יש לכמות חלוקה אחרת
וקצת ואת החלוקה איננה במספר מינים · כי אחר
מה חלוקות שעשה לכמות ואחת מהן לדבוק והוא ז
יחלק לפי זאת החלוקות כי יש דבוק שחלקיו להם מצב
קצתם אצל קצת ויש דבוק שאין לו קצתם מצב קצתם
אצל קצת ·· ב׳ המתחלק שנים המספר והדבור
והדבוק הקו והשטח והגשם והמקום
והזמן · והקו הוא אורך אין רוחב לו והשטח אשר יש

לו אורך ורוחב ורוחב בלא גובה והגשם אורך ורוחב ועו'
ועומק · והם הזמן והמקום · פי' כי לא ימצא מציאות
גשמיים כי אם בתנועה שהיא סבת ההויה וההפסד
והתנועה מקורה זמן וזה במאמר בואחרי כל המקרים
הם באים חוץ מהזמן והמקום שאינו בהם · ואמנם
היה המספר מן הכמות המתחלק ולא מן המתדבק
לפי שלא יתכן אשר יקח בכמות המתחלק גבול משותף
ידבקו אצלו חלקיו הדבקם אצל הדבקם כמו שהתבאר כי
במספר העשרה לא ידבק חלקם האחד שהוא החמשה
בחלק השני שהם החמשה השניים ולא השלשה בה־
מה שבשבעה כי אע"פ שהוא שוה המספר נפרד אין
האחד השבעה משותף השלשה הראשונים עם האחרונים
כי גם אין להם סדור והנה כי הכל בבחינותיו וגם
והנה ימנה האחדים רביעי והרביעי חמישי הכל
לפי הסדור שנסדרה · ונדר הכמות המתדבק הוא
שיקח בו גבול משותף ידבקו חלקיו הדבקם מכתר
ונדר הכמות שישוער בחלק ממנו · ואם המקום ר"ל
ואולם המקום וגם ידבקו בגבול משותף כמו שהוב
שהתבאר למעלה ותחויי'ב · אם כן שחלקי המקום
ידבק ובגבול משותף · פי' כי הגבול המשותף והוא
והמתדבק לשני חלקים הגשם הוא ישתף וידבק שם
חלקי המקום אשר הגשם נמצא בו ועל כן הוא מתמ

35

מאמר הכמה הדבוק · וזה אם הקו שמשך כי אותיו
שחלקות לגבול קול ארוך ולגבולת כל כלתי ארוך נס—
הנקודים יתלקו שאחת החלוקה נאותיות ראוי הם בגבולת
קול ארוך ובאשר יבואו אחר אחת מאותיות דבק ודוק
כתי ושאת ארוכות שהם פתח ואולם ושורק · אם נזר
לא היה נזר שמשך מאבר הא הבא נח נעלם אחר הלמד
הנקוד כפתח ·· ב ואם הכמה אשר הוא מקוים
מחלקים אשר להם הנחה קצתם אצל קצתם ·
כי עתה בא לבאר דרך החלוקה השנית שהכמה נחלק
בו לשני חלקים אחרים והם מצב והעדר המצב כמו
שזכר ואמר · ואם הכמה ר״ל ואולם הכמה אשר הוא
מקוים מחלקים ומו הוא הקו והשטח והגשם והמקום
ואמר שהעניין שאלו הנזכרים אשר נאמר שחלקים
יש הנחה להם קצתם לקצת יחוייב ימצאו בהם שלשה
דברים הוא אשר אמרנו שיהיה לו לחלקיו קצתם—
אצל קצת והוא שיהיו החלקים ההם נמצאים יחד—
ולא יהיה לחלק מקום הנחה עם החלק האחר ··
והשני שיהיה זה חלק מקום שתקחהו ר״ל ז
מחלקי הכמה המדבק אשר המצאתו
ובכר מוגבל מן הכמה אם למעלה אם למטה · ר״ל
שיוכל להיות מוגבל בכר אחד והוא לאי זו פאה מהמזרח
או מהמערב ·· והשלישי · זו דבק בחלק מוגבל

ממנו ר״ל שיהיה מונח ודבוק החלק האחר בחלק השני ז
שהוא חלק ממנו הנמשך אליו המשל בזה שכל חלקי ז
הקו וכו׳ וכל אחד מהם בגדר מונח ר״ל לא׳ זו מפיאה ׳
וידבק בחלק׳ עד שימלאו המקום כמו שבארנו למעלה
בין שיהיה המקום ההוא רקות או שטח המקיף בגשם
בגשם מחוץ כפי שירצה ארסטו׳ הכוונה אפל״ט כי בזה
חלקו אפלטון וארסטו׳ כי דעת אפלטון שהחלל והרקות
אשר מתמרחק אחד אל מרחק אחר ר״ל מעבר אחד אל ז
צידו השני מבלי אחר לא יהיה בו דבר הוא הנקרא מקו׳
והוא המקום השניין המתמלאו ודעת ארסטו כי אין זה
רקות נמצא ואף כי ימלא החבית יין על דרך המשל ׳
או כלי אחד מאי זה דבר הוא מלא אויר והביאו בהכרח
לדעת זה כמו שמבואר בשמע טבעי והמקום הוא
השטח המקיף הם הקבליות המקיפות הדבר המתמלא
הכלים והזמן מקבלה המתדבק באחדו למעלה
ש״ש לו גבול משותף מדבק שני חלקי הזמן שהם
העבר והעתיד לא נראה נמנה לאחר הה׳ הנזכרים
שהם מקבלות המתדבק לא ימצאו בו כל שלשה
הדברים הנמצאים בהם הנזכרים והם היות החלקים
הנמצאים יחד והיות החלקים בגדר מונח ור״ל בגדר
א׳ זו פיאה והיותו דבוק בחלק מונח ממנו והיות
בו דבר זה הקבה הסדור והדבוק הנמצא בו שהקשו

קודם וקצתו מתאחר אותם לא ימצאו בו חלקיו יחד
כי הזמן המתאחר לא ישיג הזמן הקודם הנמצאים
יחד כשהם וכן אין חלקיו בעל מונח ר״ל לפי שאחד מן ז
ההווה נעלם כבר קיומו מהכמות המתדבק מצד הויית
לו גבול משותף מדבק שני החלקים כמו שקדם
כמו שאמרנו גדול וקטן שהוא מהכמות המתדבק מצד
הקדמות לכמות המתחלק והוא שאין הנחה לא קצתו
אבל קצתו שאינם נמצאים יחד ושאינו דבוק בעל
מונח כבר אינו הסגלה מהכמות המתחלק ״ ״

ואם המספר ר״ל ואולם המספר. לא ימצא בו
בחלקיו אחד מאלו השלשה ר״ל שיהיו יחד
ושיהיה כל אחד מהם בעל מונח ודבוק בעל מונח.
ירחק מלשון אבן רשד שאין כל כמספר גם אחד
מאלו השלשה וכן ירחק השכל לפי דעתי. אמנם
מורי אומר שכונתו היתה שלא ימצאו בו כל השלשה
והוא אשר לא ימצא בו היותו בעל מונח אך היותו
דבוק בחלקיו מונח אמנם היות כל חלקיו נמצאים
יחד בו כי בזכרי העשרה שכונתי בו עשרה אחדים
הם נמצאים יחד בשכלי. כי המספר אינו הדברים
המנויים אמנם מקרה נשוא על כמו שבאחר בחלק
בחלק ראשון וזה לשונו כמו שהאין אינו עצם
מהמנויים כי אלו לא ימצאו חלקיו יחד איך יהיו ז

עשרה ואף כי אחר לנעה וכמו כן הענין בזמן׳ ר״ל
שלא ימצאו חלקיהם יחד שיורה שבזמן שהמספר
לא ימצאו חלקיו יחד׳ ר״ל שלא ימצאו חלקיו יחד כדרך
יהיה להם הנחה קבועה אבל קצת כשאר מיני המתדבק
אמנם במחשבה ימצאו יחד כמו שביארנו׃ וכן ימצא
בו הסדור כי השנים קודם מהשלשה׳ וחלקי הדבור
אין להם עמידה ר״ל לא ימצא אחד מהשלשה כי אין
להם עמידה ר״ל לא שלא ימצאו חלקיו יחד ואינם בעל
מושב ולא ידבקו בחלק מושב נמצא בכלל קצר לשבוע
מיני בכמה כי בשנים שהם מן הכמה המתחלק שהם
המספר והדבור באחד מהם שהוא המספר נמצא
אחד מהשלשה דברים הנזכרים והוא היות חלקי׳ [illegible]
המספר נמצאים יחד לדעת מורי׳ אמנם השנים
האחרים והם היות החלקים בעל מושב או היותם
דבוקים בחלק מושב לא ימצאו בו ובדבור לא
ימצא אחד מהם וכולם מה שימצא מהם דבר אחד
לבד והוא היותחלקין דבוקים בחלק מושב מצד
הסדור והדבוק כמו שקדם׳ ושאר מינים הנשארים
והם הקו והשטח והגשם והמקום ימצאו כלם״

ואם שתהיה בהם הנחה לא שב אל חלקי הזמן
אע״פ שנמצא להם סדור אין להם הנחה
קבועה אבל קצת״ ד׳ ואלו המינים הרא׳ שונים

מסוני הכמה ר״ל השבעה הנזכרים בשתי החלוקות
הם אשר הם באמת כמה וראשונה יקראו כמורך
והדברים האחרים זולתם שיקראו כמה ישנים
הנה הוא כמקרה ושנית ר״ל בשנית במופע ד
אחר שהשבעה יקראו כמה ראשונה באמת וזה
והמשל בזה כי לפעמים ישין הכמות הלובן הזה
הרמוז או כאומרנו שהוא גדול כששאלנו כמה
זה הלובן ויושב שהוא אמה או יותר או אמתיים
שהוא מהכמות לא השיג הלובן הזה אלא מצד
היותו בשטח שהוא מהכמות באמת וכמו כן
יאמר בתנועה · ר״ל וכן המשל בתנועה שישנן
הכמה ואמרנו בו שהוא ארוך כששאלנו כמה
זה התנועה ויושב בשהוא תנועה שנה והיה
משוער ומוגבל התנועה בזמן שהוא מהכמה הוא
הזמן שנה בו שהוא מהכמה באמת · ואלו היה
התנועה או הלובן כמה באמת היו משוערים
בעצמם לא כמה בחלק שהוא אחד מעצמם ז
ואינכו מסונס כי גדר הכמה שישוער כלו בחלק
ממנו ·· ה ומסגולת הכמה שאין הפכי ל
לו כי אין שיהיה כמה מתדבק או יהיה
כמה מתחלק · כי הכמה המתחלק שהוא המ׳
המספר בהמשל א׳ ושלשה אין הפכי לו כי ז

כי האמה איננה הפך השלשה וכן אין הפך המרובע
השתווה · וכן בכמות המתדבק שהוא הקו והשטח
אין הפכי לו כי אין קו בעל אמה אחת וכן אין בעל ז
הארבעה הפך בעל השטח או השקים · ואין לאומר
ויאמר כי הרב והמעט שהם מהכמות מתחלפים הם
הפכים וכן הגדול והקטן שהם מהכמות המת
המתדבק כי אין להקשות מזה לשתי הענינים כלל
לשתי סבות · אחד מהם שאין זאת קושיא ר״ל לפי ז
שהמעט והרב או הגדול והקטן אינם מהכמות או
שאינם הפכים כי גם אם יעלה על הדעת הגדר דעתנו
שהם הפכים לא יקשה לכמות מהם לפי שהם אינם
מהכמות ועוד שאינם הפכים מצד היותם מאמר
המצטרף כי המצטרף אין הפך לו כמו שיבאר
באמרו" **וזה** שהכמות נמצא בעצמותם ר״ל וזה
אשר אמרנו שגדול וקטן ורב ומעט
אינם מהכמות לפי שהכמות נמצא בעצמו ר״ל מה
שמצד עצמו · ואמר כי כמות לא מצד דבר אחר
אמנם גדול וקטן או רב ומעט יאמרו בהקש אל
דבר אחר · ולזה הוא אפשר שיאמר גדול וקטן ז
בדבר אחד בעצמו וכן רב ומעט בדבר אחד
והוא שיהיה גדול הוא בערך דבר אחר קטן ממנו
וכן ה׳ בהיות קטן בערך דבר גדול ממנו · וכן

רב בצירוף ומעט בצירוף דבר מה והמשל שאמרנו
שאמר ספר שבכחו להיות גדול שהוא נ״ב קטון בצירוף
וערך קר אחר גדול בצירוף ממנו · וכן כשאלה
שבכחה להיות קטנה שאמר שהיא גדולה בצירוף וערך
שאלה אחרת קטנה ממנה · וכן שאמר מספר רב
בצירוף המספר המעט ממנו ומספר מעט ז
בצירוף למספר הרב ממנו · לא שיתואר הדבר
בקטן וגדול או ברב ומעט מצד עצמו כאלו היה
מתואר מצד עצמו לא יהיה מתואר ההר בקטן ז
אחר שבכחו להיות גדול ולא השאלה בגדולה אחר
שבכחה להיות קטנה ·· וזה אחד פי׳ מן העני׳
הענינים שירחק ונגלה ממנו שאין
לבאר קצר · והשני קשה שאין להקשות ממנו ··
כי כבר יראה שהגדול והקטן אינם שני הפ׳
הפכים בין שהקצוים מתאמר כתוך
בין שלא הפכים וזה שהדבר · וטעם שהדבר
אשר לא ישכל בעצמו · ר״ל שהדבר אשר לא יצוייר
מצד עצמו אבל ישכל ויצוייר בזולתו אי אפשר
שיהיה לו הפך וזה שהדבר שישכל ויצוייר
בהקש זולתו אין לו הפך הוא שההפכים היה ז
שהרבי אות הנמצא לכל אחר מקום כמבל
המרחק ולזה לא ימצא לדבר כי אם הפך אחד

והמשל בזה הלבן והשחרות שהם הפכים ולכל אחד
לחברו בתכלית המרחק אבל אשר ימשך ויאמר
בהקש זולתו לא ימצא לו דבר שיהיה בתכלית המרחק
ממנו אחר שיאמר בהקש זולתו לא ימצא אל דבר
דברים באלו התכלית · כמו הקטן והגדול שיאמר
בהקש דבר אחר עד שיהיה מאין התכלית כי ימצא ג
קטן מאחר עד אין תכלית וכן גדול מאחר לאין תכלי
ועל כן אינם הפכים · וכי יקשה המקשה הלא ימצא
שחור גדול השחרות מאחר וכן לבן גדול הלבן
מאחר וא"כ ימצאו ההפכים רבים לדבר אחד
אז ימצא הפך לדבר לא יהיה בתכלית המרחק ״
התשובה כי ההפכים מצד היותם תחת סוג אחד
נקחם בשוה והמשל כי אם נקח לבן בתכלית
המרחק אין זות לבן ממנו כן נקח השחור שהוא
הפכי לו ובתכלית המרחק לא יוכל להיות שחור
ממנו כן נקח האחד בתכלית המרחק אם לא נקח
הפכו בתכלית המרחק אבל הדבר המושכל ג
והמצויר בינם נערך דברי אחר נקח שניהם
בלתי שוים אין תכלית להם ועל כן אינם הפכים ·
וראיה שלשית נ"כ שה' שגדול והקטן אינם
הפכים זה שאלו היה הגדול הפך
הקטן ר"ל שאלו נקח הקטן והגדול בהפכים

שלא בצירוף דבר אחר אליו כדבר אחד על צד
עצמו נקחם להפכים א״כ נמצא הדבר האחד בעצמו
מקבל ההפכים יחד וא״נו נראה שהדבר האחד ואנחנו
בעצמו יתואר באשר הוא גדול וקטן אליו יאמר
בצירוף אל שני דברים כמו שאמרנו למעלה ז
במשל ההר והגמלה " דאך יתואר בזה ר״ל ז
בגדול ובקטן יחד ; דרך ההפוך ר״ל ז
בעצמו כאומר אשר לפי ההפך העצם הדבר
בעצמו יאמר עליו קטן וגדול כמו שיתואר
הגשם כשהוא לבן ושחור שהם התארים קיימים
נמצאו שם ההפכים יחד בנושא אחד והוא שי״ך
שיהיה שחור ולבן יחד וזה בטל כי זה לא ימצא ז
במקום אחד בעת אחד כי בין גדר ההפכים שהם
שני דברים לא יתכן המצאם בנושא אחד בעצמו
ובמקום אחד בעת אחד מצד אחד שיהיו שניהם
בפועל או שיהם בכח וזה אמרו ולא כן אי אפשר
משני ההפכים שיאמרו יחד בנושא אלא משני
דב״רים נפרדים · ר״ל כי בדבר אחד לא יהיה לעולם
אמנם בשני דב״רים נפרדים ימצא · כאמרנו
ראובן חכם וסכל · וכן לומר חכם בכח אמנם
הוא סכל בפועל · אמנם אשר נכון לומר על
ראובן שיהיה הוא חכם וסכל בדבר אחד בעת

אחד או צדיק ורשע בעת אחת בצד אחד זה בגלל
וזה אמרו כמו שאי אפשר זה כשאר המקבילות׳
רעוד אלא היה הגדול הקטן והקטן היה הדבר
הפכי לעצמו · ר״ל כי אחר שדבר אחד
מצד יתואר שהוא גדול וקטן אלא שהוא קטן ז
וגדול בהפכים יחוייב יהיו שני הדברים האלו ז
הדברים קיימים בעצם הדבר האחד בעצמו וכיון
גדול וקטן יחד בדבר אחד א״כ יהיה הדבר הפכי
לעצמו וזה בתכלית הביטול״ **ה אמר** ויותר
מה שיחשב שהספק ישנ הקטן
ר״ל אחר שביארנו שהגדול והקטן אינם הפכים׳
ואין להקשות ממנו על אמרנו שהמקום אין לו ז
הפך מה להזכיר כל הספקות המביאות לחשוב
שיהיה הפך במקום כי יותר מה שיחשב שהפך
ישנ המקום הוא סוג ממנו יחשב זה כשנברר
סוג אחד ממנו ר״ל מהמקום שישיגהו הספק
ויביא זה להשוב שימצא הפך במקום והסוג
הוא המעלה שיש בו הפך והמטה שהוא בסוג
המקום הוא לפי שהמקום העליון שהוא בגבולות
הגלגל יחשב בו · ר״ל שהוא שהוא הפכי למקום
התחתון שהוא אמצע העולם ר״ל מקום הארץ ז
שהוא תחתית המים כי הארץ תחת המים · ז

ותחית קבת האויר כי שהאויר שהוא המולד
מן הארץ ״ **ואמנם** הלבן בקבוצים ר״ל
במחשבם שני מקומות הנזכרי׳
הם מעלה ומטה כמו שהזכיר בכנוית הגלגל
ומרכז הארץ שהוא הכוכבים · לפי שכל אחד ר״ל
מהם ר״ל משני המקומות הם בתכלית המרחק
מחברו עד אשר לא ימצא רחוק ממנו ולעולי זה
הענין כם · ר״ל ולהיות זה מפורסם אבל שני
המקומות הנזכרי׳ שהם מעלה ומטה הם הכוכבי׳
בהיות כל אחד מחברו בתכלית המקום המרחק
השאלו הגדר לשאר הכוכבים מזה השם ואמרו
בגדרם ר״ל מהכוכבים שהם אשר המרחק בינהם
בתכלית המרחק במציאות ר״ל בתכלית המרחק
יכול להמצא הענין ההוא · והוא כמין אחד ר״ל
שאמרו שגדר הכוכבים הוא מה שמרחק בינהם
בתכלית הוא בשני הכוכבים תחת מין אחד כמו
מעלה ומטה שהם תחת מין המקום כי אלו
היו תחת שני מינים לא יקחו הכוכבים אחר שאין
לאחד יחס עם חברו · אלא שהם ירבו הנה
שאלו זה השם בגדר הכוכבים ירבו בה ומרב
בתכלית המרחק שהוא בתכלית מרחק הנמצאו
אמנם המרחק הנזכר במקום ובמעלה ומטה

ירצו בו המרחק במהלך ·· **אמרתי** ואחר
שידיד הקטן הנה · ר״ל ואחר
שהקטן המולך במקום שהוא אחד משונו ז
הכמה ·· **אמנם** ר״ל באמת · מה שקשי׳ ב׳ ג׳
הכמה הקטן הוא מצד שהוא אחד
ר״ל מצד הכנס מבדיל המקום שהם מעלה ומטה
במאמר אחד לא במה שהוא כמה ולא נפ׳ במה ז
שהוא מצטרף כי מעלה ומטה הם מצטרפים כי ז
מעלה נקרא בערך מטה · ומטה בערך מעלה
וזה אמרו ר״ל מעל ותחת · כי׳ שמעל ותחת הוא
מהמצטרף · אבל זה דבר קרה למצטרף כמו ז
שקרה לכמה ר״ל שמה שהשיג הקטן למעלה
ומטה שהם מבדיל המקום שהוא מין מהכמה
ושהם מאמר המצטרף לא השיגם הקטן לא
מצד הכמות ולא מצד הצטרפות · אמנם הדה
להם מצד הנפש הכח מאמר אחד כי כששאל
אדם על אי זה דבר אנה הוא ישׁב יושב במקום
למעלה או במקום למטה · ולזה ר״ל מאני זה אין
ראוי שיחשב שישיג המצטרף הקטן כי לא הדה
זה מצד הצטרף אמנם מצד האנה כמו שהרס״
ומסגולות הכמה · עוד שלא יקבל ז
הפחות והיתר כי הכמה

הראוי בעל שתי אמות יותר כמו מבעל אמות
אחת כי גם בעל האחד צריך כמו בעל שתי ז
אמות ״ יא אלא שאלו הכמויות
ר״ל ז הכמויות שהם בכמות והוא ז
שלא ימצאו לו היותר ולא פחות ויותר ישרך לכמה
בם הנעה ר״ל שגם בעצם שתי הכמויות הקס—
בעצמם ״ ז והדבר אשר הוא יותר מיוחד
מן הכמות המיוחדים בכמות
הוא שוה ובלתי שוה באמרנו שבעל אמה אחת
אינו שוה לבעל שתי אמות אחר ׳ וכן יאמר
שבעל שתי אמות אחר ואמנם הראוי שוה לבעל
שתי אמות אחר שתי אמות ואמנם סאיך הלובן
והשחרות לא ׳ יאמר בו שוה ובלתי שוה אבל יאמר
בו דומה ובלתי דומה ואם יאמר בו שוה יהיה
זה במדקדק ר״ל השוה הוא מהכמות יאמר—
ולובן או השחרות אשר עליו שוה ובלתי שוה ״

החלק השלישי במאמר הצירוף ואשר ידובר—

בו בזה המאמר כי מאמר הצירוף יכלל ז
בשמונה פרקים ״ פרק ראשון אמר
והדברים המצט- -רפים
הם ר״ל נגרם הוא שהם אשר יאמרו במהותם

ועצמותם ר"ל שתחות שנים ועצמותם שתורד
שעקרם קוה בקצה דבר אחר וקוה קטן כי בקצה
קטן יקרא גדול אם בעצמם ר"ל מצד הקוה
אשר בין שני המצטרפים בצורות ואחדותו שקוה
שקוה הוא אחר מצורף בין פיטרס · ובאמת כן ז
הגדול והקטן יראה שזה הנמצא לשון לפי שזכר
למעלה שהגדול מהותו והנראה בשני שבין ז
המשלים יש חלוף וזה שהמשל הקודם שהביא ז
מעלה גדול קוה מן אחר מצורות המצטרפים וה'
והוא מה שיש לשני המצטרפים שם אחד כמו שביא
שביארנו למעלה ולזה אמר בו גדול מדבר שירצה
שעניהם יהיו גדולים אלא שהאחד יותר גדול ומה
שרוצה לזה · המשל בזה פי' בא לבאר שהשמות
מן האחר ושנה בא לבאר במה שהמשיל בזה ז
שהגדול והקטן יאמרו בדרך שיאמרו מן אחד
משמות המצטרפים והוא המין ששמותיהם עב
עברים כמו הגבר והאדון ועבד וכרנו בפרק ה'
מהמאמר הכמות זה נ"ב ר"ל בזה רצוני בזה ששם אלו
המצטרפים · והקבול בזה אשר אמרנו שיש בין הס
הגדול הנזכר קנה כבר יותר ויובן נ"ב מצד הלשון
וזה כי הראשון הלשון מגיד והשני נסתר ויש ספרי
שאין בם זה הלשון וזה מצד שזה יהיה השנות הדבר ·

ואם תאמ' מתולדת היחס · כלומ' המיוחס אליו אל
דבר אחר כמו אל כאמרנו האדון אדון אל העבד
שזוה הוראת השם בעצמו שאמרתו בהקש ואולם
כי אחר שהוא אדון יחויב היות לו עבד כי בהקשו
שהוא אדון וכן בזולתו מאחר מלת אדון המיוחסת
אליו לזולתו והוא מלת אל כאמרנו אל העבד ומה
שדומה לו · המאמ' בזה כי בא לאמר שהשמות
המצטרפים על חמשה דרכים · יש מהם חלוף
גדול וקטן שהם מצטרפים וכן הכפל והחצי ויש
מהם שאין המצטרפים הם נגזרים מן השם
בקונה שהוא מצטרף אל הקנוי וכן קנוי אל הקונה
ושניהם נגזרים מהשם שהוא קניין · ויש מהם
שמשני המצטרפים האחד נגזר מהשם והשני
השם עצמו כחוש שהוא חוש למוחש ר"ל הרגש למורגש
ומוחש נגזר מחוש וכידיעה שהיא ידיעה לידוע
וידוע נגזר מידיעה · ויש מהם חלקי השם והאחד
קודם לשני אם בטבע ואם במעלה בטבע כאב
והבן שהם חלקי השם ששמותיהם מצטרפים והאב
קודם לבן בטבע וזה לא זכר אבו"ש ואם במעלה
העבד והאדון שהאדון קודם לעבד במעלה וכן חלקי
השם ששמותם מתחלפים · ויש מהם שהם שוה
השם כאח שהוא אח לאח ושכן שהוא שכן לשכן ·

ושורף שהוא שורף לשורף · ורוע שהוא רוע לרוע
ודומה לדומה ואם נאמר שאלוף הטס הוא אחד משני
הדרכים יהיה הדרך הראשון מהמצטרפים אותם
שאין להם שם מצד הצירוף כסף לבדו · ז
נוגה · והחמה והמאדים והשבתאי שהן מן המטב ·
כי שהוא יחם ושרף חלקי הגוף עם המקום ונשם עניר
מהמצטרף כאמרנו ראובן שהוא מן המטב ביחסין
חלקיו מהגוף יעשרו מסוכים בחלקי המקום וענין
מהמצטרף כי המטב מטב להסבה וכן יוטב או ז
עומד שיורה ראובן באי זה יחם יהיה עם המקום
ואחר שהסבה והעמידה והישיבה הן מן המטב
מטב להסבה וכן יוטב או עומד שיורה ראובן באי ר"ל שהם נבנים להסבה
זה יחם יהיה עם המקום ר"ל שהם נבנים תחת המטב
מצד יחם חלקי הגוף עם חלקי המקום כאמרנו ו
שעמידה או ישיבה או הסבה שאורים על היחם
שהם לחלקים עם המקום אותם הם מהמצטרף ז
כי הסבה סבה למטב כי לולי הסבה לא היה נמצא
מוטב · וכן הישיבה ליושב ולולי הישיבה לא היה
נמצא יושב וכן העמידה לעומד · ולולי העמידה
לא היה נמצא עומד וזה אחרו · והמטב מן המטב
המצטרף כבר כ"ק · ר"ל כי הסבה והישיבה והעמידה
אם שהוא מהמצטרף היא נכנסת במטב מצד

שהמצב מן המצטרף מצד שהוא יקח חלקי הגוף
עם חלקי המקום כמו שקדם · ויש לפרש אחרת
שהסבה והישיבה והעמידה הן מן המצב לפי
שאלו לא יזכרו שלא יזכר המצב כי מסב או
יושב או עומד לבד כלו׳ זכר הסבה והעמידה
והישיבה הן מן המצב לפי שהם קוראת העמידה
במקום כמו מה שהוא אמנם כאמרנו הסבה
בהיות מצטרף למיסב כי הסבה סבה למוסב
וכן הישיבה ישיבה ליושב והעמידה לעומד
הוא מן המצב מצד שלא הזכור אשר לא יובן
ממנו המצב אמנם הסבה לבד או עמידה לבד
או ישיבה לבד הן מן המצטרף באמרנו שהוא
סבה למוסב ואשר אמר אבן רשד והמצב והמוסב
מן המצטרף כבר מה כי כמו שנאמר בהזכרת
המצטרף ישוב מצד מ״צ הזכר המצב בהזמנת
המצטרף כמו שביארתי מן הישיבה או מן הסבה
כן המצב הוא מהמצטרף ר״ל ישוב מן המצטרף
כי בזכרנו מוסב שהוא מין המצב יזכר המצטרף
כי המוסב מיסב להסבה ר״ל מיסב מצד הסבה
והסבה מהמצטרף שמצא עמו מצטרף · ואמנם
ישוב ויעמוד וישב איננו מן המצב כמו שאחר
השמות הנגזרים ממנו כמאמר ומיסב ויושב

שבאלו ר"ל מוסב ועומק וישב הם גופים על ד
שכם ר"ל שמודיעים בעלת העצם אתנם אינם
מודיעים דבר מקומבב כי המצב הוא ענין מיושב
בעצמו אינו מקבל פחות פ' ויתר אתנם כאמרנו
יפה יעמוד או ישב אינו עומד בעצמו אתנם
שהוא מדבר לגמ' וכי מאמ' ש"ש שקיד כו בחלק
הוא נשתק ופעל לקיות מושב או יושב גם אינו ד
מן המצטרפים כי המצטרפות כדבר שהוא עומד
בענין אחר כמו רד וכושיבה והסבה שהוא ענין
עומד בעצמו אתנם שהוא מדבר וכי מאמר שהיד
כו בתחלה מענין לענין" ב' וכבר ישאל המעי'
המצטרפי' שיהיו הפכים כמו שהביא אבן
רשד המשל בהשיבות ופחיתות וכן טוב ורע כי
הם מהמצטרפים כי החשיבות הוא בהקש הפחיתות
והפחיתות הוא בהקש מהחשיבות. וכן הידיעה ד
והסכלות הם הפכים ואמנם היו אל שהמשיל בהם
ההפכיים אינם הפכים מצד שהם מצטרפים
אמנם אתנם מצד שהם מאמר האיכות כי פחיתות
והחשיבות או הידיעה והסכלות הם מאמר האיכות
כי מאשר הוא כוח לידיעה ולסכלות הפכים וכבר
קראם במקום אחר קנין והעדר הוא מצד היות
בשלוות מאות משמות מהקבים. כי הידיעה

פרק

כזה מלבד השכל והסכלות מאחר החוש והמוחש
יגבר השכל על החוש תהיה הידיעה וכשיגבר
החוש תהיה הסכלות ועל כן נקראו כזה הפכים
אלא שזה לא ימשך לכל המצטרפים כי אמרו שאת
שהמצטרפים ישיגו ההפך לא ימשך לכל המצט
המצטרפים כי הכפל שהוא המצטרף אין לו הפך
כי אין חצי הכפל הפך הכפל וכן לשלשה כפלים אין
להם הפך לפי שהם מצטרפים אמיתיים לכל המצ
מצטרף אמיתי אין לו הפך לפי שהם מצטרפים
כאהבה ורעה ושונא וזולתם ״ ג וכמו כן ז
קצת המצטרפים יקבלו הפחות והיותר כי
הדומה ובלתי דומה הם מצטרפים וכבר יהיה
דומה אחד לדבר יותר מדומה אחר ופחות מהדומה
לאחר · כי׳ מדומה יובן מאמרו בקצת כי הדומה
בדמיון גמור לא יקבל הפחות והיותר וכמו כן שוה
ובלתי שוה לדבר אחד יותר מבלתי שוה אחר
ופחות מבלתי שוה אחר · אמנם לא זכר אבן רשד
שהוא יקבל הפחות והיותר והטעם כי שוה לא יפול
כי אם במה שהוא בשווי גמור לדבר מה כשיעור
מעגל כי אלו יצא מהשווי כבר יצא מדבר ממין
השוה ונופל מאמרו שם השוה על כן אמר שהשוה
לא יקבל הפחות והיותר כמו בעל אמה ידמה ז

לבעל אחרת. אמנם בלתי שוה יקבל הפחות והיתר
בו מכר יצא מקשוי. והבלתי שוה הוא לאין תכלית
הוא מקבל הפחות והיתר והמשל בזה שקן בעל
חמש הוא יותר בלתי שוה לבעל שתים מבעל אחת
וחצי. ולבעל שלש מבעל שתים כן עד אין קץ. וכן
דומה מקבל הפחות והיתר כי הדומה בפרט הוא ז
הדמותן בקצת ברב או במעט בהדמות דע"ת למין
הקיר ללובן השלג שלובן השלג אין ספק בו שהוא
רב מלובן הקיר. וימצא לובן דבר אחר לא ידמה
ללובן השלג בדמיון הקיר. אמנם מעט ממנו כי
הדומה הגמור אין ספק לא יקבל הפחות והיתר כי
בלתי דומה הוא שאין לו דמיון כלל עם המחשב
להיות מדומה כי אלו לא ידומה לו בדבר בדבר
כבר שב דומה בקצת. וימצא דומה אחר ביותר
ממנו או פחות. ויצא מכלל דומה בלתי דומה אמנם
בלתי דומה הוא שאין לו דמיון כבר בדבר יצא
ממין הדומה על כן לא יקבל הפחות והיתר והכלל
בזה כי כמו מבלתי שוה יצא מכלל שוה ולא ישאר
מינו ר"ל מין השוה והוא שלא יקבל הפחות והיתר
אמנם יקבלהו כן בלתי דומה יצא מכלל דומה.
ולא ישאר מינו ר"ל מין הדומה והוא שיקבל הפחו'
והיתר אמנם לא יקבלוהו המקבלות ר"ל מקבלת האיכ

לט

המצטרפים לא יקבלו הפחות והיותר והם המצטרפי׳
האמתיים כי אין כפל פחות ולא יתר מכפל אחר וכן ז
שאר המצטרפים האמתיים כלם וכן ורינו ואח
ונהפוך וזולתם · ר׳ ומסגולת שני המצטרפים
שכל אחד מהם ישוב בהפוך אל חבירו כאמרם האדון ·
והמשל בזה שעבד ואדון שהם מצטרפים כל אחד
ישוב ויתהפך אל חבירו כמו שיאמר העבד עבד
לאדון והאדון אדון לעבד וכן הכפל והחצי שהם מ״נע
מצטרפים ויתהפך האחד אל חברו כמו שיאמר הכפל
כפל לחצי והחצי חצי לכפל וכמו כן כשאחר
המצטרפים כן שיהיו המצטרפים מתחלפים בשם
העבד ואדון או הכפל וחצי כן שיהיה האחד עזר
משני כמו הידיעה והידוע שידועה עזר או ז
ידוע מהידיעה ויאמר כל אחד מהם בהיקש אל
חבירו והם המצטרפים מתהפכים כל אחד לחבירו
כי הידיעה ידועה לידועה והידועה ידיעה לידועה
וכן חוש ומוחש שמוחש עזר מחוש ויאמר כל ז
אחד בהקש אל חבירו והם מצטרפים מתהפכים
שהחוש חוש למוחש · והמוחש חוש לחוש ·· מוחש
וכבר יחשב שזאת הסגולה ר״ל סגולת המתהפך
לא תמצא בהתהפכות ברבים מן הדברים
המצטרפים וזה כשהמצטרפים שלא יערך האחד

אל חברו צירוף ישר הדרך מהן ר"ל שיודיע בצירוף
כל אחד מהות ועצמות חברו אבל יהיה צירוף ז
האחד לחברו הדרך מהן ר"ל שיודיע בצירופו עצמות
ומהיות חבירו והצירוף השני יהיה במקרה לא יודיע
עצמותו ומהותו המצטרף אליו אבל שיהיה צירוף
כל אחד לחברו שלא הדרך מהו אחד מהם מודיע
מהות ועצמות חברו בהצטרפו אליו ויביא אבן
המשל בשני המצטרפים אשר המצטרף האחד
לחבירו צירוף אמיתי והצירוף השני אליו במקרה
שבזה לא תהיה מעלת ההרכבות · והמשל בזה
הוא במצטרף הכנף לבעל הנוצה כאמרנו בעל
הנוצה לו כנף אשר אין ספק שזה הצירוף יצדק כי
לכל בעל נוצה יש לו כנף אמנם ההרכבות לא יצדק
במצטרף זה כי לא יצדק אמרנו בעל כנף לא ז
נוצה וזה אחרי לא תצדק התשובה זה בהפוך והוא
שכנף כנף לבעל הנוצה והטעם שזה ההפוך לא
יצדק כי אין יחס כנף ואיננו אל בעל נוצה מדרך
מהו לבעל נוצה · אחרי שכבר ימצא כנף למי ז
שאין לו נוצה כשרץ ודג ואחנב והעטלף · וא"ס
כ"ן יחס הכ"נף איננו לו ר"ל לבעל הנוצה להיותו בו
כנף מצד שהוא בעל נוצה · אחרי שכבר ימצא
ויצדק ההפוך בו · ולא יחס בעל הנוצה אל הכנף

אמר שקו׳ בע״ל נוטה · כי בא להב׳ ענינים אחרים · לא
ידבק ההפוך במצטרף זה ולזה בעל כנף לו נוטה
והוא כי היחס הנוטה אל בעל כנף כאחרנו בעל ז
כנף לא נוטה בהפך בעל נוטה לו כנף אינגו היחס
הקו׳ המיוחד לבעל כנף אף כי התמונה ברבים —
אמר יחויב היות בעל נוטה מקבל בעבור היות
בעל כנף אחוה הנוטה בכל אשר המונח לבעל ז
כנף שמוקדרה הדק לו כי כבר ימצא בעל כנף בלא
נוטה · ולמ״ד לא יהיה זה הצירוף ישר ר״ל יחס הצירוף
לפי שלא יוכל להתהפך כמו שקדם ·· וז״ו ובאשר
השתנה זה ונלקח היחס ישר · ר״ל יחס
הצירוף ישר ומאמר בעל כנף: הוא בעל כנף הוא בכנף
ר״ל בעל כנף נקרא כל בעל כנף מצד הכנף שב
בהפך כי יאמר הכנף לבעל הכנף או בדרך אחרת
שנאמר בעל הנוטה הוא בעל הכנף בעל הכנף
בנוטה ר״ל שבכנפי נוטה ויבדק בו בהפך כי יאמר
בכנף בנוטה ר״ל כנף עם נוטה הוא כנף לבעל ז
הנוטה · ולזה מה שלא יהיה לצירוף הישר · ר״ל לצירוף
היכול להיות ישר עם שיורה עליו מאמר הוא ז
ישר כין שלא יהיה השם המורה לאשר הוא ישר
לשני המצטרפים כין שלא יהיה לאחד מהם לבד ·
כבר יצטרך בהכרח המצטרף שיכוון לשניהם שם

שם גו לאחד מהם מדרך שיעשה אותם המשורר
ביושר ונדק כפס הקטן · והמשל בזה הביא משל
שני כי הראשון היה במשני והביא עתה במלאכתם
והמשל הוא שהמונין ר״ל מונין הספינה · אם הב
הצירוף אלא הקטן ר״ל אל הספינה באחרונה ספינה
ספינה למונין ר״ל שתקרא ספינה בקשר המונין
לא יהיה צירוף זה ישר והוא לפי שאין משר שהקטן
קטן הצירוף לו המונין ר״ל שיחוייב להיות להם
מונין לפי שכבר ימצאו ספינות בלא מונין ועל כן
לא יחוייב היות הספינה מצורפת למונין כמו ד
שהמונין אותם הצירוף לספינה מצד שהוא כי הוא
לא היה נקרא מונין לולי הספינה שהוא מונהג
ועל כן לא ישוב ויתהפך שיאמר שהספינה ספינה
למונין כמו שיאמר שהמונין מונין לספינה "
ואחרים כשנדמה כמו זה ר״ל כמו זה כי הוא
שיהיה הצירוף ישר משני הקצוות
וילקח בשניין אחר מהם · ר״ל שהצירוף ילקח ז
בשניין בכל אחד משני הקצוות וילקח בשניין אחר
מהם ר״ל שהצירוף ילקח בשניין אחד בכל אחת
משני הקצוות והוא שישוב ויתהפך · כד״ך
שיאמר המונין מונין לספינה בעלת המונין
ר״ל לספינה נהרכה להיות לה מונין · ואז יצדק זה

הדמיון זה והוא אמרנו שהספינה בעלת מנהיג
ספינה במנהיג כי כמו שיצדק אמרנו שהמנהיג
הוא מנהיג בספינה ר״ל שנקרא מנהיג בעבור
הספינה נקרא מנהיג ולולי הספינה לא היה נקרא
מנהיג כן יצדק אמרנו שהספינה אשר דרכה להיות
לה מנהיג היא ספינה במנהיג ר״ל שנקראת ספינה
בעבור המנהיג. והמשל בזה עוד כי כשהמצטרף
הראש שבמשל הראש באמרנו בעל ראש הוא בעל
ראש לראש לבעל הראש אמנם כשהמצטרף אל
החי באמרנו הראש ה׳ ראש לחי אינו צירוף ישר
כי לא יצדק ההפוך בו באמרנו החי חי בראש. כי
החי אין לו ראש מדרך מהו חי. ר״ל שהחי לא יחויב
לו ראש מצד שהוא חי אחר שכבר ימצא חי בלא
ראש כתולעים. וזהו דרך הראוי למצטרף כה כמו
שאין להם לשם המצטרף שצריך שיניח להם שם
שיורה על שני המצטרפים בדרך שיהיה צירופם
ישר כמו שאמרנו בספינה ומנהיג. ובאשר
קו היה וכן א״כ על המצטרפים כשנלקחו על
היושר ר״ל מדרך שהם מצטרפים באמרנו שה״ב
שהעבד עבד לאדון שיקח עם המצטרף שלו
ויקחם לו מדרך מה שהם תחת מאמר אחד באמרנו
השבר עבד לאדם שיצטרף העבד לאמר

אחר קוין אדם שקוה ומאחר הענין אז נמצאת לו זאת
הסגולה תמיד והוא שכל אחד מהם ישוב ויתהפך
אל חבירו · ואמנם כשיצטרף אחד מהם ר״ל אחד
מן המצטרפים אל האחר ר״ל מאמר אחד כמו שזכרנו
ונלקח כל אחד מהם דרך התמורה · ר״ל שלא נחוש ז
למצרפי אצירופן היושר ואמנם לצרפו אם או אי וכו׳
האחר מן האחרים המתנאים לשני המצטרפים ז
המחויבים לצירוף ולא ילקחו בהמר אשר בו הם
מצטרפים ולזה נשקול מיוחס כל אחד מהם אל ז
האחר כי לא ישובו בהפך · ואם היה להם ר״ל אמנם
שהיה לשני המצטרפים שם מונח מאשר הם מצ
מצטרפים כל שכן כשלא יהיה להם שם שיורה
עליהם שהם מצטרפים · והמשל בזה ש״ע שהעבד ·
לא ישוב בהפך שיאמר האדם אדם לעבד כי האדם
איננו אדם מאשר יש לו עבד וכן בעל שתי רגלים
איננו בעל שתי רגלים מאשר לו עבד ואמנם אדון
אדון באשר לו עבד · ואם לא נלקח האדון המורה
האדם שיאמר העבד עבד לאדם לא עבד לאדם
שב בהפך כי עבד יאמר האדון אדון לעבד ״
ה ויחד זה המאמר אשר בו יש לנו יחס המצטר
המצטרפים כגון העבד או האדון · כי ד
כשנעלה שאר האחרים המקרים משני המצטרפי·

שבס יק׳ק

שכם שיהיה הצירוף · ר״ל באותם המאמרים
המקרים יהיה הצירוף בלתי ישר לא ישלם היחס
כי שהוא הענין המשותף שבין שני המצטרפים
כגון יחס הממשלה או העבדות · ואם השלימו
זה המאמר ר״ל אשר בו ישים יחס המצטרפים צירוף
ישר והוא עבד או אדון או נשלם זה היחס והמשל
בזה שהעבד כשיאמר בצירוף אל האדון והשלימו
מן האדון שאר המאמרים שאי אפשר שיאמר על
שלימות העבד ואדון כמו אדם ובעל שתי רגלים
וזולתם מהמקרים · ולא ישלים מהם האדון
יחס העבד אליו לא ישלם · ר״ל אל האדון
לא שלם אף ישלם שאר המאמרים ויאמר העבד
עבד לאדון כי אמר שהוא עצם עבד יחוייב
להיות אלו אדון אמנם כשיצטרפו העבד אל
האדם או אל בעל שתי רגלים כאמרנו העבד
עבד לאדם או העבד עבד לבעל שתי רגלים
והשלמנו שהוא אדון ר״ל שלקחנו במחשבתינו
היות העבד מצורף אל האדון או נשלם זה היחס
ר״ל יחס האדנות לבד שאין זה אמיתי כי לא
יהיה אמר הצטרפו לאדם אם לא יהיה אליו
אדון · אבל היחס הישר הוא האמר שישלם
היחס בהשלמות ר״ל בהשלמת שאר המאמרים הנ׳

המקריים כאדם ובעל שתי רגלים וזה אמ״ר
וחברו זה אשר במה זכר ייחד זה הדבר הוא כמ׳
בסדור והצעה להכיר הדבר שבו יהיה היחס ז
יותר אשר בו כוונו לדברי· אמר ומצ״אורב
זה היחס ר״ל ולמצוא זה היחס שהוא
ההצטרפות שבין שני המצטרפים המשולים
כמו המושל והמשול עבד ואדון שבו יהיה
הצירוף יותר כאשר היה ר״ל שיהיה לשני המצ
המצטרפים שם שיורה שניהם ר״ל שהשם מכל
אחד מהם יורה על חברו ומאשר להם היחס ז
מצד היותו השמות יהיה להם היחס ר״ל שמצד
השמות היותם מורה על שניהם הוא הם ר״ל או
הוא הם למצוא זה היחס· והמשל כי אחר שי
שידענו שם לשני המצטרפים כמו עבד ואדון
או אב ובן שהם מצטרפים או יהיה הם למצוא ז
היחס ששניהם ונאמ׳ שיחס עבד ואדון הוא ז
מושל כי המושל היה משותף מורה על
שני המצטרפים כי מושל מורה על האדון
ומורה על העבד שעליו המושל וכן נאמר
שיחס אב ובן הוא שמורה על האב שהוא המ״ו
המוליד על הבן שהוא המולד· וכן יחס חוק
ואנוש הוא הטבע שמורה על המוגבל

הוא החזק · ועל התמונה שהוא החלוש ·· ואמנם
שלא יהיו למצטרפים שם כבר יקשה
למצוא היחס שביניהם כי אלו לא ידענו שם לאחד
ולאחר או לעבד ואדון לא נוכל לדעת היחס ז'
הוא הקשורות אשר ביניהם הבואנים כמו ז
שביארנו ·· על כן צריך שיחודש לשני המצט'
המצטרפים שם שיורה עליהם ר"ל שם שיורה
כל אחד מהם אל חברו מדרך שימצא להס-
זה היחס · ואחר חדשנו להם שם והם חזק וחלש
או עבד ואדון כבר ידענו בקלה היחס אשר
ביניהם שהוא הצירוף המורה על שניהם כמו
שביארנו ·· **ואמר** וכבר יחשב ר"ל ז
בדרך האמ' האמיתות · שתמנ'
שתמנעות שני המצטרפים שימצאו יחד
בטבע ר"ל שלא יקדם האחד אל חברו והוא ז
נגלוי ברובם והמשל כי הכפל והחצי נמצאים
יחד וכן בעבד בהיות אדון וכן אדון בהיות
העבד וכן האב בהיות הבן כי כשימצא האחד
ימצא האחר ובהעלות האחד יעלה ויסור —
האחר כי האב יקרא לו אב וכן בזולתם אמנם
כבר ישיג בזה מהמפני קצת הדברים המצטרפי'
שיראה שלא ימצאו יחד בטבע אמנם יקדם יקדם

האחד לחברו והוא כי הידוע והידיעה שהם
מצטרפים מאין שהדבר כבר יחשב שהידוע ז
הנופל בדבר ברוב מן הדברים אחר הידיעה
מציאות הדבר תהיה בו הידיעה ··

ואם עם מציאותו

כמשל מזה ר״ל ואם ימצא דבר תהיה בו ידיעה כמה השלם יהיה זה כמשל ואחר שיהיה בו זה כל שלא יהיה כי אם כמשל אין ידוע אחר כלל שיהיה מציאותו והי והידיעה בו יחד בטבע ועוד כי יראה באמת שהידועה קודם לידיעה בטבע · ואשר יראה זה ר״ל היות הדיבות הידוע לידיעה כי כשנעלה הידועה תעלה הידיעה אמנם כשתעלה הידיעה מדבר לא יחויב יעלה הידוע · וזה ראשם · ר״ל ז כל דבר הקודם בטבע · כי שבהעלות הקודם יעלה המתאחר אמנם בהעלות המתאחר לא יחויב העלות הקודם · כמו מה שיאמר אחר זה · והמשל בזה ר״ל שיראה שהידוע קודם לידי לידיעה · רבוע העגול שהשתדלו בו מי שהם שקדמו מבעלי ההנדסה ועד עתה לא הגיע הגיעו · ר״ל שהשתדלו לידיעת הסברת רבוע העגול ולא השיגוהו ר״ל בהקדמה כי הסברת רבוע

העגול

העגול נודע בהכפל בדרך המספר חצי הקטר
והוא הנקרא נבאור עם חצי הקו הסובב והוא
שיהיה בחצי הקו הסובב שלשה פעמים ושבעי
חצי הקטר והוא הנקרא כפל ובבאור זה כי כל
קו סובב יהיה שעורו מקטר שלו והוא כי כל
עגולה יש בה שלשה ושלשה שביעי מקוטרה.. ושביעית
והמשל בזה אם נמצא עגולה ונרצה לדעת
שעור סבובה ונמלך בקו אחד יחלק באמצע
ונדע שיעור הקו החולק אותה הנקרא קוטר ואם
יהיה בו על דרך משל שבעה טפחים נמצא יהיה
בעגולה כ״ב טפחים כי שלשה פעמים שבעה
הם כ״א ויש בה שביעית אחר עוד ויהיו כ״ב ואם
וכאשר נרצה לדעת רבוענה היא השטח שלה
נכפול בדרך כפל המספר כמו שבארנו חצי
הקוטר ג׳ טפחים וחצי עם חצי העגולה שהוא
י״א ונאמר כי שלשה פעמים י״א או י״א פעמים
שלשה הם ל״ג ונכפול או החצי ונאמר כי י״א ד
פעמים חצי טפח יהיו חמשה וחצי ויהיו ל״ח
וחצי. ואחרי לא הטיב זה ר״ל בדקדוק מפני
שהן השביעית אשר אמרנו שיש בעגולה
יותר משלש פעמים בשיעור הקוטר יחסר
מעט לא יהיה כן השביעית שלם והמעט

ההוא לא ישוער בהיותו חלק דק מאד ומפני ז
זה לא ידע הכוכב בדקדוק והוא אם היה ידוע
ר"ל ואם היה ידועה הכוכב הנעלם עתה ידיעתו
לא נתעלם עד עתה ונמצא הכוכב קודם
לידיעה · ואם הוא בלתי ידוע ר"ל שיעלם הידוע
אי אפשר שתמצא ידיעתו עוד ר"ל שהנעלם
הידיעה בהכרח · ואם הוא בלתי ידוע ר"ל ז
שעדיין לא נודע הכוכב הנעלם אי אפשר
שתמצא ידיעתו עוד ר"ל שעוד לא נמצא כלל
עכן אם לא תמצא לעולם כי כבר עברו כמה
חכמים וגדולים כבר ידעוהו אם היה אפשר
ידיעתו אם נמצא הכוכב קודם לידיעה על
כל פנים · ועוד שהאדם אשר בו הידיעה
בשנעלם הוא נעלם הידיעה ולא נעלם הידוע·
כי כבר ימצא הידוע ואם האדם בלתי הנה
נמצא מפני זה בטל המין מהתבערף אין בו
הנעלה הנזכר היא לקיות הנמצאים יחד בטבע
וזה הספק בעצמו ישיג החוש והמוחש ר"ל ז
בהרגש זה ובמורגש והוא כבר יחשב שהמוחש
ר"ל המורגש קודם החוש שהוא ההרגש· וזה כי
בהפסד החוש לא יפסד המוחש· ר"ל הנפסד
אשר מוחש נאמר בו אמנם יחס המוחש אל

יפקד ג״כ כי איך ימצא מוחש בשאין החוש נמצא וזה
וזה שחויב כי כשיפקד המוחש יפקד החוש הוא ל
מבר שהחוש והמוחש לא ימצאו כי אם בנפש ·
וכאשר שכלה המוחש כבר שכלה הנפש נמצא בה
שהפקד הנפש בהפקד בכלל שפקד עמו החוש
והמוחש שהוא המרגש שההרגש וההרגש הוא כי
ההרגש החוש הוא ההרגש · והמוחש שהוא מרגיש
כי החוש הוא הרגש והמוחש הוא המרגיש כי
המרגיש שהוא האדם או הבהמה הוא נפש מרגיש
אחרונה כשיעלה החוש והמרגיש לא יחויב יעלה
המרגש הוא המוחש · כי כבר אפשר יפקד החי
וכבר יהיה הנפש המרגש נמצא בנפש החם כמו
המים והארץ המוחש שקודם לחוש ונגד ראיה
על זה שהמוחש קודם לחוש כי ההרגש ימצא אם
עם החי ונגד המרגש קודם מציאות החי כי
המים והאש ושאר היסודות מהם הרכבת מקס־
דיוס החי וכם שנמצאים קודם ימצא החי · ולזה
יחשב שהמוחש קודם מציאות ההרגש · והמפ
והמפרשים יקראו זה הספק ואמרו כי כשנלקח
שני המצטרפים בענין אחד ר״ל שניהם בכח או
שניהם בפועל או ימצאו יחד בטבע לא יקדם
האחד אל חבירו כמו הסגולה הנזכרת · ואלו נקח

החוש והמוחש או ידוע וידיעה בענין אחד והוא
שנקח שניהם בכח או בפועל בדרך הקבלה נס־
בים ואמנם כמה שיש בהם הספק ר"ל בחוש
ומוחש או ידועה וידיעה בענין אחד והוא שנקח
שניהם בכח או בפועל בדרך הקבלה נס בהם
ואמנם כמה שיש בהם הספק ר"ל בחוש ומוחש
או ידועה וידיעה הוא כשנקח האחד כמו החוש
בפועל והשני והוא המוחש ר"ל יאמר המוחש בכח
או באמת המוחש קודם וכן כשנקח הידיעה בכח
והידוע בפועל בפועל והוא בדרך זה יש בו נס־
הספק ולפי שאני אות אשר בכח הוא בלתי
מפורסם הנה אחרנו היות זה הספק אל מקום
אחר כי כונתנו לדבר הנה בדברים אלו מצד
הפירסום · ז ומה שבו מקום ספק ר"ל מה
שיסופק בענין ההצטרפות הוא אם ימצא
דבר מצטרף מצד העצם כי כל העצמים הנזכ'
המצטרפים לא' ב' מאמרים מצטרפים בדבר־
אלו מצד היות הצירוף מאמר המאמרות כי
במאמר הכמה יפול המצטרפות בגדול וקטן
ובמאמר המאמר המצטרף ברבים כעבד ואדון
וכפל ומחצית · ובמאמר האיכות בידיעה
ידוע וחוש ומוחש ובמאמר האנה מעלה ומטה

ובמאמר מתי קודם ומתאחר ובמאמר המצב
הישיבה והיושב והשכבה והמושב ׳ ובמאמר
יפעול ויתפעל פעולה ופעול ׳ ובמאמר לו קנין
וקנה ונמצא כל המצטרפים משאר המאמרים
אמנם יסופק אם בעצמים שהוא מצטרף מצד
שהוא עצם ויקרה זה הספק בקצת העצמים השניים
שהם המינים והסוגים כמו שקדם במאמר
העצם אמנם בעצמים הראשונים שהם האישים
אין ספק שאין דבר מהם מצטרף מצד שהם עצם
כי אם עצם ראובן המורגש לא יצטרף בדבר ואף
אמרו כי לא יאמר האדם הרמון כמו ראובן שהוא
אדם בדבר מה ר״ל שלא יאמר ראובן זה הוא ראובן
לאדם כאמרנו העבד עבד לאדון לפי שלא ד
אמרנו יחויב קיומו עבד כי העבד עבד לאדון כמו כן
שמצד קיומו ראובן עבד יחויב להיות לו אדון
אמנם לא יאמר שמצד קיומו ראובן יחויב קיומו
לו אדם ׳ ר״ל שיהיה יחס האדם מיוחס אליו לבד
או שייחס הוא אל האדם מקיומו ראובן כי נס
לבד ראוי היות בלא ייחס מציאות האדם אליו
כשמעון ולוי ווזולתם או הוא אל אדם או שיאמר
שלא יאמר בראובן שיקרא ראובן בעבור קיומו
לו אדם כמו שיאמר העבד בעבור קיומו לו אדון

כמו שיאמר העבד בעבור היות לו אדון · אך ז
דברים אשר לא יאמר שמצד היות ראובן יהיה
האדם נמצא מצד היות ראובן ואם לא יהיה ראובן
נמצא לא היה האדם נמצא כי אעפ״י שלא ימצא ל
ראובן לא יבטל היות אדם נמצא וכמו כן הענין
בחלק הדמיון אשר ר״ל כי לא יאמר בזה רמוזה שיא
יד אדם רמוזה או יד סוס דמיון כמו שיאמר יד זו
רמוזה מראובן או יד זה מסוס זה · כי וכן מזה
הלשון היות היד הזאת מחויבת היותה לראובן או ז
לסוס הדמיון והנה היה אי אפשר היותה מאיש אחר
והוא מבואר או מהלוי או ממקום אחר בלתי הדמיון
וכן יחויב שלא ימצא ראובן בלתי היד והנה הוא ז
אפשר היות בלא יד אבל יאמר יד אדם או יד סוס
ר״ל שיאמר כיד הדמיון זו היד לאדם או מאדם
ירצה בו המורה זו היד הידועה הזה שהיא יד
אדם או יד סוס ויצרך זה כי הענין בכלל לא ימצא
בלתי היד על כן הצטרך אל הענין בכללם של ז
האישים · וכן ירצה הענין כרוב העצמים השני
ר״ל שלא יצטרפו לדבר מצד היותם עצם כי לא ז
יאמר אדם לדבר אחר הוא אדם לעצמו וכן לא
יאמר בשור שהוא לדברים מצד היותו עצם לא
יצטרף לדבר בהצטרפות העבד אל האדון שהוא

עבור מלבד היותו אדון אמנם קטנו איננו מלבד
המצטרפו לדבר שהוא חוץ ממנו אמנם אשר
לא מצטרפו לדבר אחד מלבד הקנין שהוא קנין לקונה
וכבר ישיגנו הספק בשמות. וזה שהראש יאמר בו
שהוא ראש לדבר כאמרנו הראש שבעל לו הראש
הראשון הוא ראש למין אשר הוא לו ראש והיד כבעל
יד למין אשר הוא לו יד ובדומה לזה והנה היד
והראש יורו על העצם ויגבילהו כדרך זה שזכרנו
ולכי זה יחשב שהדבק מן העצמים נכנסים במאמ'
המצטרף. **אמר** אלא שהוא אם היה ר"ל
שאם שאת שכבר השלם נגדר הדברי.
שהם מן המצטרף באמרנו שהמצטרפים הם
בדברים אשר מהותם יאמר בהקש אל זולתם הנה
יקשה מאד להתיר זה הספק אשר הוא בקצת הענ'
העצמים השניים גם יהיה היתרון נמנע כי כבר
נגלה מענין אלו העצמים אשר זכרנו כיד ז
והראש שמהותם יאמר בהקש. **אמנם** אם
היה הרושם האחרון לדברים. שהם
מן המצטרפים כי הם שני דברים שמהות כל
אחד מהם יאמר בהקש אל חבירו כזה המהות
שהוא מצטרף אל חבירו ר"ל המהות אשר יקרה
לכל אחד מהם הוא מדרך המציאות בערך חבירו

עמו המורה על מציאות המדות ההוא ויהיה זה המין
אחרי. באמ׳ זה המין שהזכרנו מציאו הצירוף האחרון באו׳
זה הגן כי כבר ימצא מיני המצטרפים כאמרנו לדמי׳
כמו שקדם ובאמ׳ זה המין שיהיה מקום וזה היה המין
אחרית. ובאור זה הותר הספק מאד שיקל בו כי ה
המין הראשון הנזכר כל מה שנמצא בהצלת
המחשבה שהוא מצטרף ואם אינו מצטרף אלא
אחרי. בהיות לאחד נאמר בהיקש אל חבירו ולפיכך
היה בו מן הספק מה שנמצא. ואמנם זה ה
המין השני הנזכר מה שהוא מצטרף באמת
לא בהצלת המחשבה בהיות בגדר זה יאמר כל
אחד שיהיה מציאות כל אחד מהם יחס המצטרף
יחוייב להיות אחרי. ועוד כשיתהפך כל אחד לא
לחבירו כאמרנו העבד עבד לאדון והאדון אדון
לעבד כי שניהם מצטרפים זה לזה כי כל אחד
יודע ויורה במציאות ובהעדרות חבירו ואם לא נזכר
כי אם האחד כי בזכרנו עבד יובן מתוך מהות
ובהעדרות חבירו המצטרף אליו הוא האדון וכן ז
בזכרו אדון ולא יקרה זה כי אם במצטרף שהקש
כל אחד מצורף לחבירו ואשר יתהפכו שתי קצר
אמנם בעצם מצד היותו שהם לא יצטרך להקש
אלא כי הוא עומד בעצם ומה שחשב החושב

שהראש אע״פ שהוא עצם מורה על העצם חשב
שהוא מצורף אל האדם כאמרנו הראש ראש
לאדם לא חשב כן על הצירוף האמיתי אבל מפני
הצירוף המקרי ר״ל שאיננו בעצם הדברי המצורף
ר״ל שמצורף ראש אל אדם איננו צירוף אמיתי מהיות
לו הקנין לאדם ולאדם אין הקנין כי יצדק אמרנו
שהראש ראש לאדם שכשנקנה בו מצד התמונת
אי אפשר להיות ראש לבעל אחר אחרים לא יצדק
אמרנו הקנין והוא שהאדם אדם לראש כי איננו
אדם בעלת מצד היות לו ראש אמנם בהיותו על
שלמותו באיבריו ובאמותיו ומקומותיו וגדרו שהוא
חי מדבר מת׳ והוא שיכללהו הרושם הראשון ר״ל
שהצירוף המקרי אשר בו נתייחס הראש אל האדם
הוא שבללו הגדר הראשון׳ אשר אמרנו בו שאיננו
אמיתי ולכן נכללו מה שנכלל בו מן הספק אמ״ת
אמנם אשר הצירוף הוא בעצם כל אחד מהם־
יאמר הוא בתמונת ורב כי כל אחד מורה בעצמו
על חבירו כי של התמונת מורה ומורית יחייב
להמצא רב מתמנו כי אלו לא נמצא רב מתמנו אין
יאמר בו תמונת ובן ברב והנה אשר כללהו הרושם
השני ר״ל האמיתי׳׳ **א אמר** ומבואר מזה
הגדר האמיתי בשני המצורפים

ר״ל הענין השני הנזכר והוא שהם שני דברים
שמהות כל אחד יאמר בהקש חבירו ויודיע מצד
מציאות מצד צירוף חבירו עמו כי המצטרפים כי
כשידע אחד מהם ר״ל אחד מצד המצטרפים על
השלמות ידע האחר בהכרח ואם לא ידע בשלמות
האחר לא יוכל לדעת השני כי האדם כשידע מהות
הדבר המצטרף וידע מהות אחד משני המצ
המצטרפים אמנם המציאות לו כיחס המצטרף
ר״ל וידוע שמציאות המהות אשר לאחד משני המ״
המצטרפים ייחס לו כיחס אל המצטרף או הוא ז
מבואר כי כשידע מהות אחד מהמצטרפים
כבר ידע השני ·· ואם לא ר״ל אם לא ידע מהות
המצטרף השני אחר שחשב לדעת
מהות המצטרף הראשון המצטרף אליו · או במהות
היכה ידיעתו במצטרף הראשון כבר חשב לדעת
אותו בשלמות ידיעה בלתי שלמה · אמנם ידיעתו
בו במחשבה ר״ל על צד הדמיון או אפשר היות
ידיעתו הוא טעות וזה מבואר מפני האמת
והמשל בזה מי שידע כפל על השלמות ר״ל אשר
בעבורו נקרא כפל והוא שידע שזה השיעור
מחזיק הכפל שמדיית בשיעור הכפל כי שנים
מזה המחזיק נקרא כפל והמשל בזה והמבואר

יותר כי בהיות לפנינו שני מורכבים ונדע על
כל המורכבת שהאחד מהם כבר לאחר באופן ידיענו
בהכרח מדרך השני אשר מחבוריו נקרא כבר וכמו
בן מי שידע שזה יותר כבר ידע הדבר שהוא טוב
ממנו ר״ל כי כשידע בשלמות היותר טוב כבר
יחויב בהכרח ידע הדבר שהוא הפחות טוב אשר
מחבוריו נקרא יותר טוב ממנו שאלו לא נדע
הפחות טוב כאשר ידע היותר טוב לא היה ידיעתו
שלמה ביותר טוב כי ביותר טוב יש לו לדעת
השני המורכב אליו והוא אשר איננו טוב כמוהו
ויהיה אחרון סו שהוא יותר טוב ממנו כוק׳ ומזה
יראה שהראש והיד אינם מן המצטרף האמתי לפי
שהיד והראש אינם אפשר לדעת ידיעתם בשלמות
מצד שהם עצם בעצמם ואף כי לא יודע מידיעתם
המצטרפים אחרים כי הראש אפשר ידיעתו מצד
שהוא עצם וכי נדעהו לא נצטרך שנדע מהו ז
האדם המצורף אליו במקרה למען היה ידיעתנו
בראש שלמה כי אף אם לא נדע מהות האדם
נוכל לדעת ידיעת הראש ידיעה שלמה מצד שהוא
עצם וכן כיד מה שאין כן במצטרפים כמו ז
שקדם כי כשידע האחד מהמצטרפים אי זה
שלקח בגבולו מהשנים תהיה ידיעתו בו הוא

מצד היחס אשר לו המצטרף עמו ויש לו לדעת השני׳
ואם לא ידע השני מידיעת הראשון הידיעה אשר
לו בראשון בלתי שלמה וזה אמרנו כי כבר ידע.
מהות כל אחד מהם מאשר כל אחד. עצם על השלמות
ר״ל על שלמות הידיעה מזולת שין הדבר שהוא לו
ראשו או שהוא לא יד׳ **אמר** אלא שבטל הענין
באמת ר״ל ההגדרה האמיתית של מה
שהוא מצורף משאר המאמרות׳ לכד המצטרפי׳
שהם מצטרפים מאמר המצטרף שהם מצטרפי׳
מצד שאר המאמרות הוא מה שהוא קשה׳ ר״ל
שקשה להבחין בין המצטרפים בין מאמר
המצטרף ובין המצטרפים אשר בכל מאמר
ומאמר ושאר המאמרות׳ ולהבין מהם המצטרפים
האמיתיים ר״ל ומן שלא יבונו בו פנים רבות
ר״ל שקושי בהבנה ובהבחנה הנזכר הוא כשלא
יבונו בהם פנים רבות אבל הספוק בו אין בו
קושי׳ ר״ל אבל עם הספוק הוא הקשה בקשות להב׳
להבין בו פנים רבות או לא יהיה בו קושי׳
כי אחר אבל הספוק כם אין קושי ר״ל שאין קושי
בנפילת הספק והמבוכה אבל היא קל ודומה
הפי׳ הראשון אמר הר״ם ז״ל בפרק מראשון וה־
נשונו׳ כי האדם יתחדשו לו ספקות רבות

בעת הדרישה מדרך אותם קוים המאמרים והם
והגדר הפסקות לא יהיו אלא בהקדמות רבות והנ״ן
והנזכרים העתיקו בזה הספק בכל דבר אינן כלל
המעלה ר״ל שאמר שיסופק האדם הדבר הנה אין
שכל יותר להבין ולהשכיל ולהתחכם בענין הזאת
המסופק אצלו״

החלק הד׳

המאמר באיכות׳ ותחת שיאמר בזה המאמר בכלל באחד עשר פרקים וכו׳״

הפרק הראשון

ורושם האיכות ר״ל גדר
האיכות שהוא התכונות אשר בהם ישאל באיש׳
איך הם׳ ישאל באישים לקח האישים ולא המיני
כי בתכונות המינים ישאל במי זה ולא באיך מה
מפני שהם הבדלים ובהבדלים ישאל באי זה
ואחרו באישים לפי שהנחתו הראשונה ובאיכו׳
הם באישים ובהתמצאות האישים הם במינים
כמו שקדם כמבואר בחילוף השם המין מהמקרי׳
ואלו האיכות ר״ל אשר נדרוש באשר ישאל בהם
באישים איך הם יאמרו על מינים ראשונים
מתחלפים וכן ד׳ כמו שיבאר״

ב

אחד מהם ר״ל מהמינים הראשונים הוא המין
מן האיכות שיקרא קנין ושעשה מין אחד

אמנם יתחלפו זה מזה לא שיהיה על ענין אחד
והוא כי הקנין יאמר מזה הסוג על מה שהוא יותר
שאר ר"ל יותר עומד בעצמו ונשאר זמן ארוך של
עמדו ושהוא קשה ההפסד ובהדבר אמנם יאמר־
על מה שהוא קל ההפסד ומעניינו לא ישאר בעצמו
ובענין ארוך · והמשל בזה החכמות והידיעות
ר"ל כי הידיעות היות לאדם יתרון ידיעה במלאכות
רבות והמדות הטובות כיראת חטא ורחמנות
וצדק כי איכיות אלו הם הקנינות בנפש וכן ג
קנין באדם שהיה אלו ידיעת המלאכה כ"ג החשבון
או שהיה אלו די ידיעת המלאכה או שהיו אלו ג
ידיעת המדות על יד הלמוד ואם מקום אפשר
היות האדם בטבע כמו בחכמות המושכלות
הראשונות כי אף אם לא ילמדם מזולתו ידעם
כי בטבעו להיות לו ואת הידיעה ר"ל המושכל ג
הראשון מאשר הוא חי מדבר שכל מעין אם לא
היה בו הכנה בטבע להשיג קצת דברים כלו ג
למוד כמו שכל ראשון ואם ההכנה הקיים יצטרכו
להכין על הלמוד לא יזכו כי אם על צד מופת־
וכן ביתרונות ובמדות יש מקום שקם לו בטבע
האדם לעבודות ואלה הקרבנו לדברים · וכן
באדם יש מקום ישירם במלאכה מן המלאכות

כב: למוד ומה שהם קניין לאדם ירגם של כל
הלמוד והידיעה בדבר מאלו כשנשלם בשלמות
ר״ל היות הידיעה שלמה בהם לודע בידיעה ההיא
יחשב בה שהיא מן הדברים הקיימים השני ז
המרה מיודע אם לא שיחודש על האדם שנוי ז
חזק מחולי או מדבר אחר מעירה מן הנעדרות
חדוש שיהיה סבה אשר באורך הזמן יסכל ז
אדם בידיעה ההיא ישכחם ואיפשר באלו עבראו ז
קניין · ואמנם הענין יאמר מזה הסוף ר״ל תמיד
ראשון על הדברים המיוחדים הטבעיים קל השנוי
וקור וסוס בשנוי הם סבות הבריאות ובבאה השר
השנוי ישוב מקרה חולה והחולה בריא כל זמן ז
שלא יאחזו זה והקשה הספרים ר״ל שהבריא ישוב
חולה או החולה בריא אם לא שיאחזו בו אם ז
הבריאות או החולי שיתמיד בו זמן ארוך והבשך
הספרים מתוכו ואז יקראו הבונות האלו ענין ר״ל
כשלא יאחזו בו אמנם השנויים שאם יאחזו בו
והבשך הספרים מתוכו לא יקרא ענין אמנם ראוי
לאדם שיקראו קניין · ומה שקרא בריאות ענין
וראיתו בכתב אנשים יתמיד בהם הבריאות
רב יותר ימיהם או כל ימיהם עד יום מותם לא
דבר כי אם אחר הדוב שאין ספק ישתנו השנים

לא דבר כי אם במה שנמצאים בזמן כי עד שיצא מן
השווי יקרא חולה ואין ספק כי כמו שיתחייב בן
הבריאות יקרא קנין כמו שאמר קנה ·
אמר ירצה המשובח שעם הקנין · וזה כי ז
קיומים לא יאמרו כמו שאמרו המתקבץ
בחכמה מבלי יודעה בה שיש לו קנין ר״ל שלא ז
יאמרו כמו שמתקבץ בחכמה מבלי יודעה
בו כאשר ״ש יתחזק בחכמה לדעת בו ידיעה
שלימה אותם ידיעה מושגת אותם יודעה בה
בקנות קנין שהוא מבוא מבוא כמו שימקבץ
בדבר לא יחזק בו חזקה נמורה ורבה עתר אבן
רשד בלשונו כמו שאיננו בלתי מתקבץ בלתי
אותם שהוא מתקבץ שאם היה בלתי מתקבץ
בלתי אותם שהוא מתקבץ שאם היה בלתי ז
מתקבץ כאשר יהיה בחכמה חזקה נמורה וגו׳
וידיעה ברורה אבל הוא איננו בלתי מתקבץ
אותם הוא מתקבץ מבלי שיודעה בו הקנין
משגם לבד לא יאמרו כבינה בזה שיש לו ז
קנין בחכמה כי בהיות הידיעה מיגעה היא
קלה הידיעה והקיבוץ מתוכו כי מי שהוא של
זה הבחור יאמר לו שקנין בחכמה · אם חשוב
אם פחות לא קנין והקניינים נז״ בזה מן הבחורים

עניינים ואין העניינים קניינים ר״ל אמר שהענין
קודם בטבע לקנין כמו שהמין קודם לאיש כמו
האיש לא ימצא בלתי המין והמין ימצא בלתי האיש
כן הענין הקודם ומין הקנין ולולא הענין לא
היה הקנין אם כן הענין הוא מין נמצא כי ענין
כולל יותר מהקנין שהוא כולל השלם כי ידעה
והמוחלט כבר אמנם הענין ימצא בלתי הקנ
הקנין אבל הענין הוא הקנין ואין הענין קני[ן]
על כן אמר שהקניינים בצד מה ענינים לא
הענינים קניינים · ועוד כי הענינים הקניינים
כי כמו לבאר עוד שהענין קודם לקנין גם בזמן
ר״ל קדימות ומעלה והיא שהקניינים הם התחלה
ענינים אשר מוסם שהוא להיות קנינים · ועוד
כי הקנינים · ידוע שהאדם בתחלת היותו כבר
היה שיש לו מכח הענין היה ההכנה והיה היה
לו בענין וכאשר ישתמש יותר מפני שהוא
מחו לקנין תשוב הכונה היא לו בקנין ר״ל
כמו שהיה תשתרשת ומתקבצת מכוך מורגל
ואם ישאל שואל על זה ויאמר איך הוא זה אחר
אחרסתו והנה מצאנו אבל הבעלי חיים שלקחו
הם בטבע מורגלת הטבעיות ומשיות הדבור
והרבה מן המדות הטבעיות כמו עריפות

הנכבדים ושנייות הבהמות ואלה השניים הם
המתוק זה המין הראשון מן האיכות ואח״כ איך יפול
בזה שם השנוי ״ ״ והתשובה בזה לפי מה ש
שנתבאר הוא כי גם באלו השנויים יפול בהם לש
לשון שנוי וזה כי הנכבדים יותר דרך משל כל
ומין שהגדל הנה הוא יותר מהירה בעלה מאד
ויותר מהחכמות באריגה וכן יאמר זה
בשנויות הבהמות והדומה להם. וזה המין
כמו שאמר ר״ל זה המין שזכרנו אעפ״י ז
שאלו אותו כמו אחד האיכיות אשר יאמרו
באיכות לשתים כי מהם האיכות נמצאות בנפש
לבד ומהם בבעל נפש כי החמות והירקונות
והאדמות שהם בראשונות ובזה וירצה חמה הם
האיכות בנפש לא יפול בהם האומר כלל ז
אמנם הבריאות והחולי הם בבעל נפש מבד
שהוא בבעל נפש ר״ל מורכב מחומר ונודר
כי כוונה לבדו בלתי בבעל נפש לא יהיה הבריאות
והחולי וכן בנפש לבדה אמנם במורכב מה״ש
משניהם ושניהם מתפעלים מן החולי ר״ל הגוף
ר״ל הנ״ו והנפש בגוף הרבה נלוי אמנם הנפש
מתפעלת מחמת כי תגבר שהמזון יבא מן השנוי
הנפש יהיו מתפעלים על היותר הראוי לה בכ״מ

בסבת הדבר המחודש לבלתי מצב החולי

נאמר והמין השני מן האיכיות הוא
האיכיות אשר בו ר״ל באותו הכ״כ
המין שאמר בדבר שהוא בו יש לו כח טבעי
או שאין לו כח טבעי כאומרו בריאי וחולני
שבשניהם מין אחד מן האיכות יהיה המין השני
והכונה בבריא כשיושב כשאלת איך הוא
אדם כשיש בו כח טבעי וכן הכונה בחולני
כשאין לו כח טבעי וזה שלא יאמר פי׳ בא לבאר
לנו מהו בריא וחולני למען לא נחשוב שיהיה
זה כלל מה שנא׳ במין הראשון מהכונה
מהתכונות והמדות והבריאות והחולי שיקחם בכח
טבעי ולא בבח טבעי הם שני דברים כי
הבריאות והחולי שיקחם בחולי ושאר התכונות
שהזכיר במין הראשון איך הם ענינים נמצא,
בנפש או בבעל נפש אחר כבריא וחולני
כשנאמר בו אדם ובמה שדומה לזה כמו
מפני מבורר לא נאמרו כן מפני שיש לו
ענינים מקבלים בנפש או בבעל נפש
במה שהוא בעל נפש אשר נאמרו בעבור
המצאות הנה בזה האופן · אבל מפני שיש
לו כח טבעי ר״ל הכח מזונות ר״ל שיפעל

בקלות מה שיפעלו ויפעל בקושי ולא ישתנה
מהר ממנו על כונה ואת ויקרא בריא או אין
לו כח עצמי קול קבה שיפעל בקלות וישתנה
ממנו מהר ויפעל בקושי מה שיפעל יקרא
חולני וזה שבאמר אחר באלה כח עצמי שיפעל
בקושי ויפעל בקלות וקרא מעל כוח שיאמר
בריא מפני שיש לו כח שלא יפעל אל החליים
ובאומר מהו ומדבר מבר שיש לו כח שיפעל
בו בקלות ויפעל אל השנויות בבריאות ובאמת
חולי מפני שאין לו כח עצמי על שלא יפעל
אל החליים. אמנם קול מתפעל בקלות. ובזה
קשיין בקשה ובכך כי יאמר קשה שיקראו קשה
על שיש להם כח שלא יפעלו ויבדלו מהם בקלות
ולא יפעלו בקלות אמנם כבבריאות ובאמת רך
כמו שבטבע או בלחם מפני שאין לו כח שלא
יפעל בקלות. ד׳ **אמר** והמין השלישי
מן האיכות זה אשר בו יאמר
בהתפעל והפעלות ושניהם מין אחד כמו שהם
בקניין ושניין אמנם הפעל שאמר במקום
שיתחזק ויעמוד בעניינו ומן אחרים והפעלות
יאמר בשנוי יקבל האחרים מהם שבזה בעת
אחד בהתקיימות לא יתחזקו ולא יעמדו בדבר

הכל המרקם · ומיני זה ר״ל האיכיות הטעמי׳
ר״ל שאה״ת שהטעמים הם אחד מהמינים אשר
בהפעלות כמו המתיקות והמרירות שישתנו
בעבורם מזון האדם כשירגיש במתיקות לא
הרגיל או במרירות וזה הפעלות שיתפעל ד
האדם וישתנה מזון מהטעם הוא מהמוש
מהמוחשים כמו הקור והחום שיחדשו הפעלות
באדם או בדבר מה כשיפגעהו בהם כי ד
באדם כשיפגע בדבר חם יצא מזון ר״ל מזון
האדם בו יפעל וישתנה האדם מזונו וכן הלחות
והיובש כי האדם יפעל מהלחות וירכך וי״ב
ויפסיד הדבר אשר ינגע בו וזו יפעל האדם׳
הוא ממנו וישתנה מזג שהיה וכן מהיובש
כי אלו כלם מיני מוחשים שהם איכיות לפי
שכל מי שירגיש באחד מאלו ישאל עליו באמת
איך כמו שהביא משל בזה אבה״ר ואמר איך זה
הדבר במתקו ר״ל בא׳ והאמרנה מן המתיקות
אם חזק ואם חלש וכן יאמר איך זה הבגד בלבנו
וישיב בשאלה חזק הלבן או בלתי חזק בו·
ואמנם ר״ל נמשכת שאת בכמו אלה איכיות הם
ההפעלות לא מפני שהודשו ר״ל שנתחדשו ד
ונתהוו בעת ההחדשם הוא שהקורים בדברי׳

המאמרים בם מהתפעלות כמו המתיקות
שהדבש המאמר בה בו. והמרירות שהלענה
מאמרת בו. וכן האומר שהדברים האלה אשר
יאמר בהם ר"ל הדבש במתיקות והלענה במרירות
כבר התפעלו מהם הנזכרים ר"ל הדבש מהמתיקות
והלענה מהמרירות מצד הרגשו ושנוי והאחרים
הם היותם בהם נמצאים לעולם ולא מפני
ההתפעלות אשר התפעל הם מצד ההרגש
במתיקות או במרירות נקראו איכיות התפעלות
אבל מפני שהם יחדשו בהרגשותיהם ר"ל בהרגש
בהם בעת פגשו בם שיקבל מהם המקבל ד
מהם התפעלות בלשון. ומפני זה נקראו איכיות
ההתפעלות והוא שלא אמר בלשונו ההתפעלות
מאמרו אמנם שאמ' בכמו אלו איכיות התפעלות
וכבר הראנו כי התפעל יאמר על מה שהוא
הטה הסדר ישמח ואין אריך בעניינו והתפעלות
יאמר במה שהוא קל הסדר והשתק מעניינו
באלו שהזכרנו הם המתיקות והחום והקור
ואם כן היה לנו לומ' איכיות התפעלות איפשר
שרצה בהתפעליות התפעלות ועל אשר ביאר
ופירש דעתו בכי אחר רחב לא דקדק בלשונו ד
וזה הענין בחום ובקור ובחום הראשונה ר"ל

שנקראו איכיות ההפעליות · מפני שהם יחדשו
הפעלות בחושים · וכן המראים הם אחד ממיני
זה המין כמו השחרות והלובן שאף אלו איכיות הפעלוי'
לפי שהם יקראו איכיות איכיות הפעליות · ואמנם
זה המין השלישי והוא המראים לא יאמר בם איכיות
ההפעליות על זה הצד שזה המינים הנזכרים שהם
ה״ה הטעמים והמשושים נקראו איכיות הפעלון
לפי שהם יקראו איכיות הפעלות לפי שהם יקראו
איכיות ההפעליות מפני ההפעליות יקבל המרגיש
בהם כמו בשקדים אמנם במראים הראות שמרגיש
בהם לא יקבל מהם הפעלות ישתנה מבנייני אכן
הוא שלם בהפעלותיו כשירגיש בהם כי על זה
הצורה הוא נבנה הראות בחוש אמנם יאמר באלו ג
איכיות ההפעליות כי בא לבאר שאמרנו שנקראו
איכיות ההפעליות אין הכונה במראים המתהוים
שהם מראים קיימים שומרים בעצמם כלובן
ושחרות הכושיים של כושיים מעת התהוותם
והתאחד שם אמנם הכונה בקראינו אותם מיני
המין שהוא איכיות ההפעליות במראים שמצד אותם
ההפעלות כדבר המתאחר בהם כמראה האדמי
האדמימות בבושן וירוקות בפחדן שהאדמימו'
אשר ימצא בבושן אין ספק שהוא חודש מהפעל

חידוש מהפעלות והוא מתנועת הדם והרוח הוא
הרוח החיוני להתפשטים והמתאדים בחוץ מפני
הבושת שאם האדם כבר יתבהל מקום וישתנה ממה
שהיה ויקבל האדמימות ההוא וכן הירקות בפחד
מתנועת הדם והרוח הוא הרוח כבר ברחו ממקומם
ונכנסו בפנימיות הגוף והלב מפני הפחד ואז ד
יתבהל מקום האדם וישתנה מאשר שהיה ויקבל ד
האדמימות ההוא וכן הירקות בפחד מתנועת
הדם והרוח הירקות ההוא ונעלם כל זה נראה ד
הכבודות ונראה הגוף הבושות לא מפני שינוי
שני לחוש ראותינו אלא מאשר נראה שיתחדשו
בנושאם מהפעלות: ושה יחויב שיחשב כי מי
שנראה מתחלת עניינו במצבו היותו רב ירקון
הוא בסבת זה שהזכרנו בבושת או בפחד ויראה
בתחלת הבריאה כבר התבהל זה הגדר מן הפעלות
שימשך אליו אדמימות בפחדו: אל כבר הכה
ההתבהל הגדר מן הזמן בתחלת הבריאה הפעלות
ימשך אליו האדמימות כמו האדמימות בתוך ז
הפעלות ההתבהל הביישן או בפחדן בירוקות
מפני זה נקראו איכות הפעלות אחרים מה שיקבלו
בני שנראה מתחלת עניינו רב אדמוני או רב
ירקות הוא הנקרא איכות ההתבהל מגדר ההתפעלו

שבו כמו שיאמר ומה שקרא הרואים איכות
הבשול מצד ההבשלות שבו מצד הבריאה וכי
וקיברך ואמר למעלה שהענינים והמתון שינים
לא יקראו איכות הבשול מצד שכבר מצאת הת
התחדשם וההתהיקם קדכנו מתיקות והלבנה
ומעדירות: ואחם מהמיתות ויקר מקרירות
לפי שהויה הדיא ר״ל היות מתיקות קדכנו ומדירון
הלבנה ודומיקם לא חודשו בהם מהבשלות דבר
מה אמנם היא הזוה ומיות בהם ר״ל הביה הזוק
הויא בכל המין וקיא בורת המין שאם לו הבוי־
היות הקרירות כלבנה לא היה לבנה כי כל מין ד
קדכנו מחויב להיות מתוק וכן ללבנה אמנם רב
החדמיות או רוב קירוקות הוא בחדוש הבשלות
ודבר לא יחוייב היות כל מין מן אמש קרה לפי
שקרה מצד חדוש קרהו כבר נבשל מתנו׳ ומה
שהיה מאלו המקרים שמתדים קשי הקשרה׳ כי
כמראים שהם כאלים במצת הבריאה היא אשר־
יקרא איכות הבשלות והוא מישאל בבבורה ד
במלת איך בפורנש ר״ל שזה מורנש ומפורסם
שבבכורו ישאל במלת איך׳ אמנם מה שהיה
ממנו ממקרה התנועה מאלו לא יקרא הבשול
אמנם הבשלות כמו שקדם ׳ ולא נמשך המובן

שישאל בשבורים במילת איך · ואעפ״י שגם הם אי
איכות ר״ל מחקרים ההגיונה · ולזה יחוייב שיהיה
זה ר״ל מחקר ההגיונה בשם השאלות לבד לא בשם
השאל · והמשל בזה כאומר שכאשר שהשה—
הספרה ישאל בשבורו במלת איך ולא בכל הספרה·
והמשל הוא שירוקות והאדמימות בשהן לנו ז
בעצם ובבריאה נאמר במין איך הוא וינשב
בשהוא אדמוני או ירקרק · אמנם בשהאדם יתמון
הרה מבושת וירוקות מפחד לא יאמר איך הוא
ר״ל על צד המשל ואי אפשר בן מפני שהוא איך ז
אמנם לא מפני המשל: וזה כאומר והמשל
שלא ישאל בשבורו במ במלת איך ר״ל ז
בשבור שהוא מחקר ההגיונה לבד שלא יאמר
כמו שהוא אדום מבושת שהוא אדמוני וכמו
שהוא ירוק מפחד לא יאמר ירקרק · אמנם יאמר
האדם או הורק ובכלל השאלות לבד ר״ל כי אמרנו
בו האדם או הוריק בושתו בו שהוא השאלות
לבד שהוא קל הספרה · ואם בן יחוייב שיהיה
שיקראו בזו אלא רצוני לומר מי שיקרה לו ז
מקרה מצד השאלות מאחרות מבני השאלות
לבד רצוני לומר לא השבול · ואם אמנם
יאמרו באיכות השאלות וקיצורו ר״ל שיא

וקיצור

57

וקיומו ר"ל שיחויב שיקראו מעיקרי התנועה
כלם בשם הפעולות לפי המורה על קל ההפרה
אעפ"י שמעיקרי התנועה יש ההתחלות שיש מהם
יאריך המאורעים ומעידים כדבר ויש שיקצר ש
שיקצר. ועל זה הכי יאמר במקרה הנפש איכות
הפעולות ר"ל שהם שקבוע למעלה לא היה אלא
באיכות הנפש וכא לבאר שגם בנפש ימצאו ד
איכות הפעולות ואחר שיאמר במקרה הנפש
איכות הפעולות לגוף שקבוע שהיה מהם ר"ל
מהמקרים במורכב ונשאר ר"ל עתה זהו אריך
והפעולות לגוף שלא היה במורכב כמו שהיה במעט
ובמזון חסר השכל או כעסן שלא יאמר שהורה
חסר השכל או שהוא כעסן מהם שיורה על היות
המדות האלו נמרדות ומיוחסות בו במורכב ד
כמו שיאמר מאיכות הפעולות מקנא מתאוה
אכזרי או ידקדק אמנם מי שקרה לו הכעס או
השגעון מפני ענין מצער נפל עליו לא יאמר
בו כעסן וחסר שכל המורה על החזקות ונמשכות
הדבר בו אמנם יאמר בו הם הכעס או חסר שכל
או כעס שיורה על הפעולות מפני החדוש הדבר
לו ולכן יחויב במו אלא שיאמר בהם הפעלן
המורה על קל ההפרה להפעל לפי שהרך יותר

המלאכה ר״ל ההבדל האות לעולם בדברי המומר'
וזה המדה ר״ל מדת הכעס וכן מדת הרחמנות
שהיא מזג ההמון השלישי שהם מדות בנפש לא
נשללו בהמון הראשון שהוא קנין ונמצא בזה
ההמון השלישי שהם מדות ועניין הנקיות לאדם
במיושבות בני אדם מדות האלו מזג ההמון אינם
מיושבות בני אדם הפעולות בו מצד חדוש ד
הרה לו ואף כי המצא מדה מגונה בהמון הראשון
שהוא קנין ונמצא בזה ההמון השלישי שהוא ד
הפעולות והפעולות נאמר כי כשנזכרה בהמון
לפי שלא נתיישב בן אדם הרה לא במקרה
חדוש שפל בו הפועל מאמנו שכתב הר״ם ז״ל ד
בחלק ראשון בפרק נ״ב במשל רביעי מקושל
ענין רמוז זה במשל ראשון ה אמר ומין
רביעי ר״ל מאיכות היא ד הקמוץ
והמאמר ר״ל הוא מין האיכות הראשון הכמות בה
שהוא כמות כי המשונה והמאמר והיושר והעייק
או הטבעיים ומן המספר והזמן והעבר ומה שי
שידמה להם לאלו כי המשונה והמאמר הם מן
הכמות מצד השונה ההיה בהם המשונה והמאמר
וישאל בשבורים אין הוא ויאמר באחד אחד
באלו לפי מה שהוא לפי שהבר ישב בדבר

שקוף משולש

שהוא משולש או מרובע או מעוגל ושאר התמונות
בתשובת איך לומר בתשובה שהיתה השאלה
באיך וכן יהיה התשובה בשאלת זה הקו שהוא
ישר או מעוות אשר יאמר על הקו שהוא ישר
או שהוא מעוות או רצה לומר במעוות כוונה
מהיושר מצד שהוא כמה וכן במספר יאמר
איך זה המספר קבוע לשאול אם הוא זוג או
נפרד ויושב במה שהוא כן מן האיכות אם
בשהוא זוג אם בשהוא נפרד וכמו כן בתאר
יושב בשאלת איך הוא כמו שישאל שואל איך
האדון מראובן ויושב בתאר שהם מתאין הכתוב
כפי מה שהוא אם שהוא רחב פנים או גדול
החוטם. וכן מזה הממון הגדול והקטן האריך והקצר
יושב בהם בשאלת איך הוא.

ומהם הקטוני ר״ל הדבר הקטון
והוא שחלקיו רחוקים זה
מזה. והמקשי הוא שחלקיו קרובים זה למזה.
והחלק הוא הדבר שחלקיו שוים בשאחז לא ינגע
קצתם של קצת. והפך הוא הפך החלק והוא המעיר
כבר יחשב ששני אלו ר״ל ששני מינים אלו כי
קטוני ומקשי שהם שני קצוות הם תחת מין
אחד וכן חלק ועז כבר יחשב שאלו יכנסו תחת

זה הסוג ר"ל רבעת מן האיכות כאומר שישאל עליהם
אין הם בענינים אלא יש יותר מאד שיחשב שאלו
הם חוץ מסוג זה ושהם נכנסים תחת המצב ואמר ·
שאמר הוא בזה המאמר ר"ל יותר מאד ראוי המאמ
המצב מאמר שאמר שיהיו יותר זה המאמר
הוא מאמר איכות שאלו יורו על הנחת מה לחלק·
כי הקרוב יורה על מה שחלקיו רחוקים זה מזה
כמו שבארנו וכן האחרים ·· **אמר** וכבר
יראה שקצת איכיות אחרות ר"ל ד
מלבד אלו המינים שזכרנו שהם תחת האיכות ד
והמוגם אלו אשר ספרנו הנה מזה הסוג הנערך
המספרים הוא זה המספר ר"ל המספר אשר זכרנו
והם האחרונים הנזכרים · ירצה שיאמר הוא כאחד
אחר על מה שאמר ואמר שכוונת אריסטו הוא
שאומר האיכיות האחרות אשר אמר שיראה
שהם מקום ר"ל במאמר האיכות והוא שישאל
עליהם איך הם האיכיות שישאל כשנגזרים מהן
איך בענינים לבד לא באישים והם הדברים שהם
נגזרות מאיכיות בצורת אחרת אל כל האיך שהוא
אי מדבר שהוא שישאל איך הוא בצורת המין
ויושב בו שהוא מדבר אחד כשישאל באיש איך
הוא לא יושב בו בשהוא מדבר אם לא מצב צורת

65

המינים אבל יושב בו במקרים שבו כמו מעט שהם
אם שהם נבונות נקנות בו בברק ורשע והכמדר
ומבלות וזולתם מן המין כמו מה שיובן משאלתך
על איכות המוכתן או איכות מראהו וזולתם מן ג
האיכות או נמשכות לצורות המיניות ר"ל שעל
הפעולות הנמשכות לצורות בפעולות משיכת הברזל
לאבן קלימאן ישאל איך הוא שהפעולה היא נמשכת
לצורת האבן לא לחומר ר"ל קרה לה למשוך הברזל
מצד הכח יש כך אם מצד הסבה או מצד דברי
אחר · ויש לפרש והם הדברים שהם צריך
מינות כמו הארבעה יסודות שישאל עליהם איך
הם יושב בצורתם המינית כי אם ישאל על האש
איך הוא יושב כשהוא חם יבש ואם על הארץ ש
יושב כשהוא קר ויבשה כבדה ואם על המים יושב
כשהם קרים לחים כבדים למטה מן האויר ר"ל לא
כבדות הארץ ועל האויר יושב כשהוא חם ולח ד
ויש איכיות נמשכות לאלו מצד צורתם לאם מתק
חומו וקושי והנפות לנובש והרבות ללחות · או
האיכות ר"ל הארבעה הנזכרים הם אשר ישאל
בעבורם במלת איך האישים והם העניינים ד
הנמשכים לצורות מפני החומר והנ"ל שמאחרנו
הנזכרים וזכרנו מהם שהם בענין לבד במכוק

ומדות בכל מקום לפי המספר הזה יהיה האחרים
ירבו בו האיכיות ההם ולפי עשירות חסרו ימעטו
בו על כן אמר שהם ענינים משונים לצורות
מפני המספר הזה משולש מפני ההפרש אשר בין ד
שני מינים אלו מן האיכיות· **ז אמר** ובעלי
האיכיות ר״ל הנושאים האיכיו׳
הם
שיורו ר״ל מדרכם הוא שיורו עליהם כי ר״ל על בעלי
האיכיות בשמות המורים על איכיות· ועצמם
ר״ל שיורו שם להורות על בעלי האיכיות הנאמות
הנשוא עליו הוא הלבן כמו שיורו על בעלי איכות
המראה הלבן בשם לבן שהמראה בעל האיכות ה
הוא נגזר משם האיכות עליו הוא הלבן או בשם
היושר משם היושר·· **ואחרים** כיור מהם ר״ל מש
משמות המורים על בעלי האיכיו׳
לא יהיו נגזרים משמות האיכיות עצמם לפי שלא
ימצא בלשון הזה לאיכות האלו שמות משונות
מן הנושא שם אשר נגזר מהם שם לבעל האיכות
אשר הוא נשוא עליו וזה אמרו שם נגזר מהם שם
לאלו האיכיות מאשר הם בנושא והמשל בזה
שהשמות המונחים אצלם לדבריהם הקבועים·
כאשר יאמר בזה ענבני או בלא כח ענבני· כמו
המפוז ומדבר שהם שמות המורים על אשר

להם כח שכלי וקם בטל איכות המפזז והכרכור
והאיכות בזה מורגש מנושאו ר"ל לפזוז ולכרכור
לא נמצא לו שם זה בלשון יון ולא בלשוננו אשר עזור
ממנו שם בטל האיכות ההוא שיקרא בגבורין
מפזז ומכרכר כמו שקין בלשון הערב ר"ל כי ד
בלשון ה' ערב ימצא שם לפזוז ולכרכור יגזר ממנו
שם לנושא האיכות ההוא ויקרא בגבורין מפזז ד
ומכרכר" ואיננו רחוק שימצא בלשון הערבי
בפעולות שאין להם מקור אחר
זה לפי שאחר שכם זה האיכות אשר איננו נמצא
בלשון יון ימצא בלשון ערב ואחר שאי אפשר
שבלשון ערב נ"כ ימצאו בפעולות בלת"ו שמות
יורו לנושאים אין זה מן האיכות המבלתי שנמצא
מקום ושם לאיכות ההוא הנושא עליהם כשהוא
מ"ש מורגש מנושאו ר"ל לפזוז ולכרכור הוא
לפי שאינו דבר יקר לו מציאות כי אם הנה באדם
לבד לקטנות הכח ההוא על כן לא יצוייר מבלי נושא
ואולם קרה בלשון יוני ר"ל ואולם לבעתים יקרך
שימצא שם לאיכות מורגש מבלי נושא ושם
הנושא לאיכות ההוא לא יגזר משם האיכות הנשוא
עליו הוא כי אם מבלי איכות כמו שיקראו למי
שיש לו יתרון בדבר חשוב ולא יקראהו יתר שרך

שם ענין מהאיכות השואל עליו הוא יהיה כן כבר
מגיע דירוגיה מהאיכות הסוג הראשון כמו ד נו
שקדם אמרו נזרו שם מחשיבות ..

ח **אמר** וכבר יאמר באיך הסוג כי
כבר יאמר שהצדיק הסוג הרשע
הסוג השחרות וכן ימצא כבעל האיכות כי הצדיק
הסוג הרשע והלבן הסוג השחרות. אמנם לא ד
ימצא הסוג כבעל האיכות כי אין דירוגית
הסוג לאיכות אמנם הם מתחלפים זה מזה אך
אינם הפכים ומהם ובכל האיכות האמצעיים
אינם הפכיים וכן מתוקש ומרובע אינם הפכיים
אמנם מתחלפים זה מזה וכן כל בעלי האיכות
אינם הפכיים כי אין הדבר דירוק הסוג לדבר המרוב
ועוד כשיהיה אחד מן ההפכים איכות ר"ל מסוג
האיכות יחוייב שיהיה ההפך השני איכות לא מסוג
אחד כי אם כן לא יהיו ההפכים אלא א"כ יהיו שנים
תחת סוג אחד וזה נראה כחפש יקושל שהצדיק
שהוא הסוג הרשע. הנה הוא באיכות יחוייב א"כ
שיהיה הסוג הרשע אין לו באיכות נ"כ ולא יאמר הסוג
שהצדיק באיכות והרשע כבריא או כמתכער ד
וכזה יראה הענין בשאר הסוג הנמצא באיך
באוהב ושונא וכ"ב וחכם וסכל.. הדרוש"ב ..

ט׳ אמר וכבר יקבל האיך ר״ל בעגול האיכות
הפחות והיתר כי ימצא צדיק
מאחר וכן לבן מאחר ובריא יותר מאחר אמנם
באיכות המופשטת לא יקבל הפחות והיתר כי אין
צדיק יותר מצדק כי מצד אשר שהוא מופשט ד
בשכלנו מופשט ~~בשכלנו~~ שהוא בשלמותו וכן
אין בריאות יותר ~~מבריאות~~ אבל ימצא. צריך
יותר מאחר ~~אבל הדברים האיכיים~~ יקבלו פחות ויתר
מן האיכות כמו שקדם בספר המבוא באילוף ד
הסוג והמקרה ואמנם המשולש והמרובע
לא יקבלו הפחות והיתר כי אין משולש
יותר משולש. ולא מרובע יותר ממרובע ד
והוא מרובע כבר שוה והוא שלא יכנס יותר
נגד באומר לא שינחם בשידומה אלנו כי אין לאחר
שיאמר המרובע השוה באורך ורוחב יהיה יותר
עגול מן הארוך ר״ל מן המרובע הארוך כי איך
יאמר יותר עגול ואין אחד מהם עגול ואם לפי ד
האמת האחד יותר קרוב להיות עגול מהאחר
כי המרובע השוה הוא יותר קרוב להיות עגול
ממרובע הארוך אבל אין אחד מהם עגול על
כן לא ייוחס אחד מהם לעגול ובכלל יתאמת
היקש בדברים שקדם האמת נגד אחר אחד

ואמנם הפעל האחרית לאיכות הוא שלא יאמר על זולתו ויחד כמו שקדם נ״ב בסוף הכתוב

אמר ואין ראוי שיסתפק כוח המאמר במאמר ויאמר שהוא
כיון הנה ר״ל כוח המאמר הוא המאמר האיכות על
ספירת האיכות לבד ונמנו בו דברים שהם מן
המאמר אחר והוא מן המאמר המצטרף כמו
הקנין והעניין שנמנו בסוג הראשון מזה המאמר
ואין ספק שקנין ועניין הם מן המצטרף כי הקנין
הוא קנין לדבר וכן העניין כי באמת יתכן לו
מהמצטרף כי הקנין שהוא סוג המינים אשר תחתיו
הוא קנין לדבר לו במיניהם ר״ל אותם המינים מן
המצטרף מצד המינים והראיה על זה מאחד
מהסוגים מזה המאמר ואם הוא תחת סוג הקנין
כי הקנין הוא סוג העליון ואי אפשר להיות תחתיו
סוגים הנקראים סוגים אמצעיים כמו שקדם
במשל והסוג ההוא אשר הראיה ממנו הוא
הידיעה שהוא סוג למיני הידיעה ואשר תחתיו
הדקדוק והספירות והדינים וזולתם והנה אין ספק
שהידיעה שהוא הסוג הוא מן המצטרף מדרך
סוגו ר״ל מצד שנקרא שהוא מן אבל הדקדוק שהוא

אחד ממיני הידיעה לא יאמר בצירוף אל דבר
כי הוא מיסוד אחד לבד לא יצטרף לבד לדבר
אם לא מדרך סוגו כלומ' שנייחסהו אל סוגו
והוא שנאמ' שהדקדוק הוא ידיעה לדועה
ויהיו מיניו ידיעת השויך להזכיר על ישר
הדבור לשאותו כי מצד שנייחסהו אל סוגו שהוא
מן המצטרף כי המשל בשרש ימשל בענף
שהוא ידיעת הדבור האחרון אחרונות הדבור
ר"ל שהדקדוק הוא ידיעת הדבור האחרון ר"ל
רבוי כוח הדבור האחרי בזולת עשות ושנוי
כי המכוון במלאכת הדבור היא זאת הכונה
אשר אמרו החכמים שמדרגת מלאכת הדבור
מן הלשון . ואשר היו אלו המינים . ר"ל
באשר היו אלו . הם הדקדוק והריטין
המינים כלומר שלא נקחם כמינים כי אם כמיני
כמו שהם אינם מה המצטרף אמנם הם איכות
כי המין יחויב בהיותו המאמר סוגו מצד שהוא
בדמיון המאמר וישתתף למיניו ויקיף בם כי
לא יהיה דבר אחד ממאמר אחד אם סוגו הדבר
ההוא לא יהיה מהמאמר ההוא בעצמו כי הא'
האדם לא היה נכנס במאמר העצם לולי שהי'
שהוא סוגו הוא העצם יכנס גם במאמר ההוא

ובן דקדוק ודיון שהם מהמאמר איכות לא היו
נכנסים בו אם לא שהידיעה ה׳ שהיא סוגם לא
היה באיכות וזה אמרו וזה שהדקדוק והדיון ד
אמנם היה כל אחד מהם נמצא במאמר האיכות ל׳
מאשר הידיעה איכות אבל קרה לסוגים שיהיו
הידיעה שיהיה לו שם אחר ר״ל שאין לו שם
האיכות כי אם שם המצטרף מאשר היא מצד
המצטרף לדבר והוא הידוע והקנין קרה לנושאי
שהם הדקדוק והדיון שיש להם שם מאשר
הם איכות שהוא סוגם האמתי לא מאשר הם
מצטרפים כי מה שהם מצטרפים קרה להם
מצד סוגם כמו שביארנו וכן היה בקנין ד
ובעניין שנמנו מן האיכות מצד מינם שהם
איכות ולא מצטרפים אם לא מצד סוגם כמו
שביארנו במיני הידיעה כי אחר שמיני הקנין
והעניין הם איכות יחויב היות נ״ס הם ר״ל הקנין
והעניין הם איכות ונשכן נמנו במאמר
האיכות וזה אמרו ואיננו רחוק מהיות הדבר
האחד מבני משני המאמרים ובשני סוגים
ואמרו שני מאמרים ושני סוגים הכל אחד
כי כל אחד מהמאמרים ושני הם סוגים ר״ל
שיקראו סוגים אל עליונים כמו שקדם במאמר

המבא שכל השונים יעלו אל עשרה סוגים עליוני
ירצה בו עשרה המאמרות אבל בשני גדרים ר"ל
שרשם דבר מנוי מאמר אחר הוא מכר אחד כמו
שביארנו מכר השון נשאר מין . וכי יתקשה
המקשה על אמרו שהדקדוק והדיון הם איכיו
ממני סוגים וכבר נאמר בספר המבא כמוך
שיכלול השון והמין שהמינים יעדיפו על סוגים
אם אפשר היות במין דבר אם לא יהיה בסוג
וכן אפשר היות במין דבר לא יהיה הסוג וכן
אי אפשר היות המינים אלו ר"ל הדקדוק והדיון
באיכות ואנשי שלא יהיה סוגם איכות.
נשיבהו כי אמרנו שהמינים יעדיפו על סוגים
הוא מכר הכורך כי מצד צורתם ירבו
עליהם מבדילים עצמיים לא יהיו בסוגם
מצד הכרותו לאמר אמנם כדבר לא יבא ד
מכר הכורך כי אם מצד האמר במין אחד
שהסוגים למינים בהמין האמר לעורך בהמין
יחייב היות השון מה שיהיה המין

המאמר

אפשר יפעל ויתפעל
וכבר יקבל יפעל ויתפעל
ההפך ר"ל הדבר הפעול כמו החמים שהוא
יחמם חמים יקרר יפעל והדבר שמקבל ז

מעולה יאמר עליו ישכל והנה בזה המאמר כל זמן ד
השתנותו ולבתי ממציין לענין וכאשר נשלם הפועל
ההוא לא יקרא בזה השתנותו ולבתו מתמיין לענין
וכאשר שלם הפועל ההוא לא יקרא בזה השם אך
יקרא לפי המאמר שנתקן הנפעל אלו כמו הדבר
שהתנועע אלו והדור כי כשנשלמה הויתו אז
יקרא בשם הנמצאות שקבל וכן הענין במתיחה
ובהירוק ובלבן ויאמר עליו הדבר ישכל כל ד
הויתו כשעל אך בהויתו בכח או בשם האיכות
כי הדבר יתחמם יותר ובחום ר״ל כי בהתחממו
מעט מעט ישכל ויוסיף בחום

המאמר
במחויב שממנו נגררים
ר״ל מהמאמר המצטרף

ר״ל הדברים שממנו נגררים מהמאמר המצטרף
הם שנים במאמר המחויב כי השלילה והקנין
והחיוב ר״ל הם מהמאמר המצטרף כי השלילה
היא שלילה לקנין והקנין קנין לשלילה

המאמר
במקבילות ר״ל המנגדים
המחייבים והשוללים ר״ל כי ד

המחויב הוא הנפש שאינו מחייבים הדבר בו ד
והשולל הוא הנפש שנשלל ממנו הדבר אבל
המחייבות ובשוללת הוא הדבור המחויב דבר

לדבר או שלא תמצאנו כאמרך בריא ראובן אינו
בריא ונאמר ג"כ יקבלו הנושאים להם · והם הנמנע
שנמצא במצטרף ר"ל שכבר נבדלו המצטרפים
מן הקצוים · או שיהיו במין אחד משני הקצוין · ד
והשחרות שהם תחת מין המראה · ואם שיהיו ד
בשני מינים הפכיים ר"ל כמו העול והישר · ואם
שיהיו הם עצמם שני מינים הפכיים ר"ל כמו הטוב
והרע שהם כללי סוגים תחת מין אחד ··
ך אם בעצמו ואם באיזו מלה הורגת בתלות
הייחס ר"ל אם בעצמו כמו המעלה שהוא
הנאמר שהוא מכת הטוב · ואם בתלות כמו ד
עבר ואחרון ··

המאמר בתנועה

ומיני התנועה שש ר"ל שיהיו נמצאות במאמרות הן ארבעה
בעצם ובאיכות ובכמות ובאנה · והשתנות
ר"ל השתנות אשר באיכות ואמנם השתנות
נמצא בכל מיני האיכות הארבעה ר"ל כי אשר
חשבו שהיא בכלל שאר התנועות אינו כן כי ד
נמצאה לבדה בכל מיני האיכות לא ברובם · ולא
יחייב מהם · ר"ל לא יתחייב כשימצא אחד מן ה
האיכיות הה' שימצא אחד משאר התנועות
והתנועה סתם ר"ל התנועה הפכים לה המנוחה

החלקיות והתנועות החלקיות כאלו נאמר שהפך
התנועה היא מן המרכז היא הפך התנועה
אבל המרכז ויתהפך לה כן מנוחתה במרכז וזה
כי התנועה מן המרכז היא טבעית ומנוחתה
במרכז היא הכרחית המנוחה המקבלת אותה
התנועה המנוחה באיכות כאלו תאמר שתנועת
הלבן אל השחרות יתהפך לה המנוחה בלבן
והתנועה מן השחרות אל הלבן ונשיש לנו חשיבון
אל התכונות. **הלך** יאמר על כמה שער זה
המאמר— כבר זכרו אבן רשד במה
שעבר כמו שזכר המגי' ואמנם וזה בקצור ואמר
שלא יאמר באלו יאמר יותר מזה שהמשיל בו ד
בראש הספר להיותם מבוארים בעצמם ולכן אומ'
שזה שהוסיף הנה בביאור מאמר לו היה וזה
רמזנו לא נזכר היותו מן המאמרות אבל נזכר אחר
וזה שכבר היה נכון בזה השער השלישי לבאר
בו הענינים שהם משיגי המאמרות או רב רובם
כמו המקבילות והקודם והמתאחר ויחד התנועה
ולכן אמר לבאר הנה נ"כ מאמר לו לפי שהוא ד
המשיגי' קצת מן המאמרות וזה כי המין הראשון
ממנו הוא מאמר הקנין והמין הב' מן הקנין והנ'
הוא המאמר עצמו וגדרו הוא כה ענין המוקף יענה
המקיף ולא

יתהפך זה · ונקראים המאמר העצם · והחמישי
המאמר הכמה · והששי יהיה המאמר האיכות
בכל מה שאמרנו לא עושר · ובכל מה שיהיה מה
המאמר העצם כאמרנו לו חשך לעמית לו ז
המין · ומה שאמרנו שהמאמר לו יש לו הפך
מן המאמרות עם היות המאמר כמו כן יקרה
למאמר ההצטרפות שהוא יש לו ר"ל המאמרות
נכפר וכר זה אבן דשף · במאמר הראשון מהן
שאמר זה שההצטרפות נמצא בעצם האיכות
ובכמות · ונמצא בכל ואחר והשוה · ובאיכות
כמו הידיעה והידוע והדרגה · ובמה שהוא
וידוע אין כמו המאמר במקום והמקום · ובמ
ובזמן כמו הקודם והמאוחר · ובמצב כמו ימין
ושמאל · ובמאמר לו כאמרנו האב לו הבן
והאבות לו עבדות ומצד היחס הזה ישנן ז
ההצטרפות וכן כמה ומה ובמצב ישנם
ההצטרפות מצד היחס הזה ישנו ההצטרפות
מצד היחס נ"כ רבוי כזה שאינם מצטרפים
נאורים אחרת שאינם מצטרפים מצד העניני
הדברים אבל מצד אחד לבד וביאור זה שאנו לא
יכרו אם לא נודעו הדברים שהם מיוחסים
אליהם אותם הדברים ההם כבר יובן במולת

הכונה אלו הנאמרות ורושם המערכים הנזכרי
הוא שילקח כל אחד מהם בעצם חבירו לפי הרושם
השני שהוא האמתי לא כפי הרושם הראשון וזה
כבר התבאר מאמר הצירוף ·
ו ומאמר שיפעל ושיפעל
ישנם הצירוף ג"כ מאמרנו
פועל ומתפעל ·
תם ונשלם ביאור המאמרות תהלה ליוצר המאורות ·

ביאור ספר המליצה והוא ספר ארמאניאס וראוי

שנאמר תחלה מהו השם ומהו המלה · הקדים
התחלה שם ומלה לפי שהם התחלות הדבור ובאור
התחלה הוראותם כשהם נפרדים ונגד כל אחד
ואחד מהם באשר כשיחוברו ונעשה מהם גזרות
פשוטות או מורכבות מה הוראתם ומתי יחויבו
ומתי ישוללו כאשר יתבאר · ואמנם אמר וכן
מהם ג' דבורים המתבודדים יורו על ענינים
והם שם ומלה וכלי · והמלה נלקחת במקום
פועל וכלי הוא דין מלת השמש במקום זה

שהוא קשר הדבר וכלו לו   ור׳ יונה נ״ב חשב הבאורת
הדבור השלם שלשה והם שמות נפעלים ומלות
ענינים והשם הוא עצם והמלה שהוא הפועל הוא
מקרה כמו שיתבאר בענין המלה יקדים זה החלק׃
ואמר שהקבוצות שידובר בהם מורות המלה על
הענינים אשר בנפש יש מפרשים ר״ל שהקבוצות
מורות על מהות ענינים מושכלים כמו המינים
והסוגים כי כשנאמר זיכה אחת נבררת כמו אדם
המלה הוראתה על המהות ועד האדם ומהותו ו
ועצמותו שזהו ענין מושכל בנפש · והוראתו
השנית על השם אשר הונח אליו בהסכמה דרך
מקרה לאות ולסימן ולא יורה כלל על מהותו ועצ
ועצמותו שזהו ענין בנפש מושכל בנפש · והור
והוראתו השנית על השם אשר הונח כשם האדם
או כשם ראובן ושמעון ושור ושאר שמות הענינ׳
והאישים שמונחו לאלו להם אלו השמות במקרה
ובהסכמה להבדיל בין קצתם לקצתם׃
ואנס לפי דעתי נכון לפרש שזה רצה לומר
כאמרו מורות המלה על הענינים אשר
בנפש שהמלות הדבור בפי הוא היא הוראה בהלק
שיצא מלבים עבעיים וצוייר בשכל שלא ידובר
לעולם שום דבור שיקרא דבור באמת אם לא ז

מבעל חיים המדבר כמו האדם שבזה ר״ל בשביל
שהוא הדבור בו יובדל משאר בח ובהמה אשר יצא
מבעל חי המדבר הוא קול אותיי ר״ל שהן להכתב
ומורה הכונה בהסכמת הלשון וזהו אומרו · והאותיות
הנכתבות מורות על אלו הקולות כאשר אחר
שנכתבו שנסכמו ויש להם הכונה והכונה הזאת ר״ל
בהסכמה לא בטבע א״כ יורו מה״ם שהם ענינים
יוכל האדם לדברם ולקולם כפה אותם ישקול אחר
שאמ״ם שיש לו כונה מה שבאחת הלב שמורה הדבור
בשם ואף על כי אינו כל אותיי ואינו בהסכמה
אבל הוא בטבע א״כ כל אותיי מורה הכונה כפי ז
הלשון ברצון ר״ל בהסכמה קול בזה הוא דבור יורו
שהן האותיות הנכתבות והוא יורה שהוא יוצא ממה
שכל האדם ומהתנועות אשר בנפש · ואחר
שהאותיות הם יורו על הדבור כאשר הכתב אינו
אחד בעצמו שישתנה כפי האומות · כן הדבור
שיספר בהם ר״ל הלשון אינו אחד בעצמו לכל
האומות · ולזה היה הוראת אלו בהסכמה · ר״ל
בעבור הדבור והלשונות מתחלפי׳ יצטרך שעם
שהוראת הדבור הוא בהסכמה ותחלף ההסכמה
כפי התחלפות הלשונות · אבל הענינים אשר
בנפש ר״ל התנועות אשר בנפש שהדבור יורה

עליהם שהם הגזרות השליליות והאחות מכח כח ז
המדבר ר״ל המשכל· הם אחדים בעצמם אבל ר״ל למין
האחדים· כמו שהמאמרים שהם חוץ לנפש הענינים
אשר בנפש מורים עליהם ואין ידיעה לא נוכל ד
להבין עתה אמתתו המעיינים שזה ענין עמוק ד
וכבר דובר בו בספר הנפש·· והקיבות הנמנין
וכו׳ ר״ל כי כמו שאי אפשר— שיצייר
האדם בשכלו מלה אחת שגורת לא יורה לא אמת
ולא שקר בין הנשא שידובר בה אפשר שתהיה ס
מורכבת ולא תאמר באמת ובשקר כאשר יתבאר
כשלוקח עגורת כי האמת והשקר ישיגו המענייני
כשהורכב קצתם ר״ל הרכבת חיוב כמו אדם חי ז
רץ· או שלילה קצתם מקצת ר״ל הרכבת הדבור
בשלילה כמו אין אדם אחד רץ ואז תראה הענינ׳
באמת או שקר· אבל כשלוקחו נפרדים לא יורו
אמת ושקר·· והשם והמלה יראו לענינ׳
הנפרדים ר״ל רצה עתה לקשור—
דבריו שאמר בראש דבריו שראוי להקדים המלה
מה השם ומה המלה ואחר ראוי לבאר מהו חיוב
ושוללות וגזרה ואומר ועד הנה היה נמשך בספור
הקדמות דברים קודמים לו לומר למה ראוי לבאר
הענינים בזה הסדר ועתה יבין הטעם אחר—

שקדים דברים אשר מהם יצא זה הטעם ונתחיל ז
ונאמר שהקיבות. וזה היוצא מדבריו אחר שהקיבון
מורית החלה על הענינים אשר כבש והקיבות
הדרגיה לאותם הענינים המושכלים יאפשר
שילקחו בגדר האדם על צד שיורו אמת ושקר
ועל צד שלא יורו סרה ושקר כלומר בהרכבה יורו
האמת ולא בהפרד והשם והמלה הם ידמו לשני
הענינים הנפרדים שלא יורו אמת ושקר ואחר
שהם נפרדים. והנפרד קודם למורכב בטבע ז
כמו האחד שהוא קודם לשנים בטבע א"כ ראוי
שנאמר החלה מהו השם וזהו שהתחיל אחר זה ז
מאמר השם. והם נמצאים מבלי חלק ובלי ז
הרכבה רל מבלתי שלא ומבלתי הרכבה דבור
מקיים. ולזה היה אמרנו עם אלו ירצה בזה
בעבור שהשמות כשלקחו נפרדים
כמו אדם או לבן לא יורו אמת ושקר כל זמן שלא
יחובר בהם פועל או שם נגזר לזה היה אמרנו
עם אלו הוא מורכב משני מינים ואינו נמצא
לשלה בריאה מורכבת מעז ואיל ועזאיל היא
בלשון ערב אל עוף שאינו נמצא וכמו כן ז
עזאיל שהוא שם בדוי ומדומה לדבר שאינו
נמצא וכמו כן עזאיל עפלאק שהוא שם בדוי

ומדומה ואחרי אלה השמות שהם עצמם שקר
ודבר ברוי לא יתאמרו שהם שקר שנלקחו בפרדי
בלא הרכבת פועל ודבר אחר אבל כשחובר בזה
ימצא או לא ימצא או יורה אמת ושקר · ואמרו ז
לא יתאמר באמת זה דבר ברור ומבואר. ומשוע
שלא יתאמר באמת דבר שהוא עצמו שקר ודבר
ברוי אמנם אמר זה דרך הרחבת הלשון ונ״ב בב
בסוף שקורבם בו לא ימצא יתאמר באמת או ז
בלתי נמצא שזה אמת שעז איל בלתי נמצא ·
ואמרו אם פרש ר״ל שלא יורה על זמן מוגבל ·
וזהו אמרו אחר כן ואם בזמן כלומ׳ שיורה זמן
מוגבלם בעבר או בעתיד כמו שיאמר עז איל
נמצא או לא ימצא ··

המאמר בשם

הקה״ל עבור קטס ואמר שקט.

היא הנה מורה בהסכמה והנה בגדרו הנה
שרוצה לומ׳ שהיא מחוברת מאותיות להבדיל
בינה ובין הקול שאינו אותיי · כצעירת החמור
ונביחת הכלב והנה בו מורה להבדיל בינו ד
ובין אלה מתנו כמו התנועות לבן שלא יורו ד
דבר של אחד בנבדק כמו אא אי או אי אוי ז
ודומיהם והנה בו בהסכמה להבדילו בינו
ובין הדבור של שאר בעלי חיים שהוא הצפצף

שיורה בטבע לא בהסכמה כאשר יבאר אחר
זה והנה בגדרו על ענין להבדיל בינו ובין
מילות הקשרים הנקראים כלים כמו קבל לא שק״ס
נשתמש לבד לא יורו ענין שיובן עצמו לבדו
כמו השם · והנה בגדרו מה שמע מן הזמן
להבדיל בינו ובין המלה ר״ל המורה הפועל
שיורה על זמן מוגבל באחד הזמנים השלשה
והשם לא יורה כלל על זמן מוגבל באחד הזמני
השלשה והשם לא יורה כלל על זמן בעצם כי אם
במקרה והוא שלא ביאר בזה הגדר כי אחר בגדר
המלה ר״ל הפועל שיורה על איכות זמן מוגבל
באחד הזמנים השלשה והשם לא יורה כלל על זמן
בעצם כי אם במקרה אח״כ והוא שלא ביאר בזה
הגדר כי אחר בגדר המלה שאחר כך וזה בעצם להבדיל
בינה ובין השם שלא יורה על זמן כי אם במקרה
כמו שביאר המבאר כי שם האדם והוא אעפ״י שכל
אחד מהם בזמן שמורה לא יורה על זמנו בשום
אבל אם היה זה אעפ״י היה במקרה · או נוכל
לפרש לדעת אבן רשד שקוח מורי שהשם לא
יורה על זמן אפי׳ במקרה אמנם הנכון שאות׳
שקוח מסכים לדעת המבאר מפני ש״ש מן
השמות יורה ישתתף עמהם הזמן במחשבה

כל פנים כמו השמות המורים על ענינים קמוני
בלטינו והעברית אע״פ יש מן השמות שמורים
על המין במקרה לבן הוא יורה שלם נגר אבונער
בשם ומלה שהיא בה במקרה ולא מקרה יהיה
גם ג״כ בבינוני בשמות השמות והמלות כאשר
הענין מבואר בספרו׳ והיה בדבר השם ג״כ ד
מכללו׳ אחד שיורה אחד מחלקין להבדיל בינו ד
ובין האומר הפשוט כמו שיבאר שכל אחד—
מחלקי האומר יורה לבדו על חלק מהענין שיורה
עליו כלו מה שאין כן בשם שלא יורה אחד מחלקיו
כשנפרד על חלק מזה הענין כמלת שיורה אם ישאל
אעפ״י שיהיה שם מורכב כמו עבד קיים ובשל
בין שהוא שהוא שם מורכב בלשון ערב או כמו
עבד המלך שהוא ג״כ שם לאדם׳ לא יורה כשנפרד
ר״ל לא יורו החלקים כשנפרדו כי אם במקרה כמו
שיבאר שיקרא לאי׳ ששמו עבד המלך שיקרא—
עבד המלך׳ כאומר שיקרא׳ עבד של מלך כי
עבד המלך יורה שם על חלק מן הענין שיורה
על הענין הזה׳ האומר השלם והוא אמרנו ד
עבד המלך ואמרנו המלך שהוא החלק האחר
מה אומר יורה ג״כ על החלק האחד מזה הענין
שיורה עליו האומר הפשוט שהוא נער שלמך

וזהו ההפרש אשר בין השם הפשוט שהוא אדם או ר
ראובן ובין השם המורכב שהוא כמו עבד המלך
שחלקים המורכב יורה ח׳ במוקדי כמו שביארנו
וחלקים הפשוט לא יורה על דבר כלל אפי׳ במוקדי׳
ואמנם ברוב מן ההרכבות שידברו בהם ירצה
בזה באומרו ברוב מן ההרכבות ולא כל
ההרכבות כי יש דבור קצת שאחר בעלי חיים שלא ד
יורה לא בטבע ולא בהסכמה כמו קצת השוטין
שמדברים אותם בני אדם לדבר והדבור ההוא
איננו להם לא בהסכמה ולא בטבע אותם על כל
ענין זה בטבע · וההרכבות שיכללם בם ירצי
מבעלי חיים מחוברים מן הנערים · ר״ל מן הת
התנועות שיחוברו בהם ההרכבות · והם מורים
על ענינים בטבעם ר״ל בעלי חיים · רצה
בזה שיש להם זה אצל זה הוראה בטבע ההוא
והיא בטבע להם · והוצרך לאמר ר״ל בה לפי ד
שהיה משתף בדבריו ובמשליו ונכנס בענינים
דרך משל אמרו שהרכבות שידברו בה האנשי׳
והנה נראה בתחלת המאמר שאמרו שהס־
מורים על ענינים בטבעם שוב לאשר הדחק
מן ההסכמה יורו אותם והם האנשים על כן ביאר
ר״ל בה להתכוון נ״ב יורה אצלם כאשר ביארנו ··

והשם הוא השם המורה על הענינים ר״ל שיורה
על אי זה משמעות ובכל המציאות בוא
הענין כמו אדם שיורה על הענין האינושות׳ וכמו
סוס שיורה על צורת בהמית סוסית׳ ואם בלתי
הנשלם הוא שיורה הנעדר שיורכב משם
הענין ׳ והתיבות לא בלשונות שישמשו אותם רבה
במה לפי שבלשון הערב לא ימצא זה כי כוונת
אותם בלשונו ובשאר לשונות ימצא זה כאמרנו
לא אדם לא חכם שאמרו לא אדם מסיר ממנו
ענין האינושות ולא חכם יסיר ממנו ענין החכמה
ויחייב לא הסכלות שהוא הנעדר החכמה וזהו
שאמר לפי שאינו מורה על ענין שרצה בזה
שהוראת שם בלתי נשלם הוא של הנעדר ולכן לא
ימצא זה השם ר״ל הבלתי נשלם שיהיה מורכב
מהנעדר והתיבה לא שלא יאמר לא עור בדרך
שיורה כמו שאמר לא רואה כמו אמרנו חכם
לא יאמר לא סכל ולא רשע ולא משעה אבל
אמנם זה השם הבלתי נשלם יורכב לשולל משם
הענין והתיבה לא ויורה חיוב מהנעדר כאמרנו
לא רואה על העור ולא חכם על הסכל ולא ישר
על המשעות ולא צדיק על הרשע ודומיהם וזהו
אמרו ואינו נ״כ דבר שולל שאם היה דבר שולל

לא היה מחויב העדר שלילת קנין או דבר
אחר כמו אמרנו היות אדם איננו לבן לא יחויב
מזה רק שקנת האחד יהיה לבן שלכן אמר דמ
שולל אמרו הוא דבר מסיר קנין ויתחייב העדר
· ולזה כבר ישיגהו השוללות כמו שנאמר לא
אדם לא ימצא צדיק או לא אדם לא ימצא חכם
ואלו היה דבר שולל לא ישיגהו שוללות שיהיה
ראוי להקרא שוללות גמור אבל אם היה ז״ה כן ר
יחובר עמו שוללות יהיה שני שוללות ויעשו
חיוב אחד לכן תראה הוראת השם הנעדר
יאם הוא מורכב מתיבות לא ונמצא כנגדר
השם אבל לא יאות להקרא שם מתש והנגדרים
קוראים או אמרשוהו בלוח אין · עבר ואין מונח·
והנה עוד כשעבריך או נמחה או שיתנה
שנוי אחר · ר״ל שהתקשרות נ״ב
נמצאים ובלתי נמצאים · ר״ל כנמצאים שיש להם
רעיון בענין מוכר מקום נקם בלתי ישרים
כאמרנו לראובן מראובן אם ראובן כראובן
הנגדרים קוראים אותו אבלוקה שרצה במה
שהם משועבדים ונמנעים לדבר מה וזה
הענין בלתי מבואר בלשוננו אך בלשון הערב
ואבונצר האריך באורו בזה · והמשל הנאין

בזה כפי לשוננו הוא כאומרנו לראובן מראובן
עם ראובן שכל אלו יקראו שמות המכונים או ל
נוטים ר"ל שהם מכונים ונוטים לאשר הם · ולזה
אם אמרנו מראובן היה או עם ראובן היה לא
יצדק ולא יכזב · אמנם ראובן היה יצדק או יכזב
ובלשון הערב יעשו סימן בשקוד והוא כשהיה
השם נושא יהיה נחרך כמו זיידא נצבה שיורה
כמו לזייד או נחרך זייד והשם הישר קוראים ן
אותו מונח לפי שהוא עקר במקומו ויאמ' בהנגדה
והשם הנוטה שהוא עקר במקומו המשנה נכנס
תחת גדר השם אבל ההפרש בין זה לזה סי' שזה
כשיצטרף אל השמות המוכנים והם הנקראי'
הנוטים ר"ל כשיצטרף אם זה השם עוד מלה
אחרת והיא כמו היה או יהיה לא יצדק ולא יכזב
לפי שאין זה הדבור נראה שלמות כאומרי זייד ד
היה נמצא שהוא כמו אומרי לא לזייד היה שאין
בזה לא אמת ולא שקר אם לא אומר מה היה לו
עוד הדבור אחר שבכד או דבר אחר שהיה ראוי ד
לאמר כשלמות לזייד היה עבד או לזייד היה מ
מגדון ודומיהם · אבל השם הישר כשיצטרף
בו עוד היה יהיה יורה אמת או שקר · וראיתי
לבאר קצת לשון אבונצר על מה שכבר הגעתי ד

כי אור השם הישר והכונה לפי שהוא פנים ומעש
שלם ״ וזה שמו והשם יהיה נוטה ופעמי
יהיה שבו אין ישוב נוטה אם
הושם למה שהוא מצורף אליו ויהיו א״ב שני שמות
בהבעת דבור זה הצירוף ואחר מן הדברים
המצטרפים דרך הרחבת הלשון שרצה לומ׳ הנ׳
הנאמרים בחבור לא בצירוף ישר כאשר יבאר
באמרו הן שיורה עליו מצד שהוא מצורף ר״ל ד׳
צירוף ישר או מצד שהוא כמאמר אח״ת אחר
כמו אדם חי שזה שם ישר אבל אם נאמ׳ האדם
מן לחי זהו שם נוטה שר״ל בשם נוטה שנוטה
לשם אחר הדבור בו אבל שלם לא יהיה שם
נוטה שנוטה לדבור הפועל בלבד ויהיה נשלם
הדבור בפעל ההוא ר״ל במלה הנקראת מופעל
אך היבאר כן שיהיה שם לו למצטרף הצירוף ד׳
אליו במצטרפו ר״ל עם הקנאי הראשון שהקנין שירין
דבור נוטה שזה השם להבנת שם אחר ולהבנת
שם אחר המקנא בקנאי ההוא קנאי אחר והוא ד׳
אמרו במצטרפו שרצה בזה שהשניה יבא בעצמו
של השם ההוא כלומר המענין המיוחד בו יהיה
נקוד או דבר אחר המחובר בעצם מלת השם
ההוא יורה על השניה ההיא לא שיהיה הוראה

הנה

הנשוא היה לא שיהיה הוראת הנשוא היה ר
לא שיהיה הוראת הנשוא דבר בא מחוץ שידין
סבת צירוף השמות באמרנו ראובן לו ממון
ראוי שיבאר כי יש מן המצורף אליו מה שישוב
מצורף ר״ל כי יש דבר מן ענין צירוף הנשוא כמו
לראובן ממון שזה שם נופל בעצמו של שם
ויקרא זה צירוף או חבור או ערך וזה המצורף
והנופל בכל קצי השם הנופל בשנים שישוב
מצורף בדרך אחרת וזה בהוסיפך עליו אלפתי
ר״ל כשתקח מה שיורה השתנות השם ומבנת עניין סבה
כמו שבמלת לראובן ותוסיף על האליף הלאם
ר״ל על אות אחרת ויהיה וו׳ כי אז תשוב לו הוספה
על ראובן צירוף הממון כלומ׳ אליו כזאת ההעתק
כתוב הוספה ובהעתקה האחרת כתוב הוסבה
והכל אחד ר״ל שיואלבה כשקישבה וקימסה
מלת לו היא שבה על ראובן צירוף הממון כלומ׳
היא מלת הצירוף וסבת ההצטרפות אבל לא
בעצמו כלומ׳ שאין זה ההצטרפות בעצמו של
שם כמו שזה קודם שיהיה אות הלמ״ד מחוברת
עם השם. על כן אין שמו שם לפי נופל לבי ר
שאין סבת הש׳ הנשוא בעצמו של שם. וכבר
בשש הממון בכל לשון. שיהיה שם המצורף

אמנו אות ר״ל סימן ורושם יורה ברושם ההוא באומן
הלשון שהיא הרכבותם שקוה ומצורף אמנו ר״ל שיהיה
השם הנושא כמו בלשון ערב כאשר ביאר אבר׳
והשמות. אשר דרכם שיתחברו בשמות הנוטים
ר״ל השמות אשר יתחברו בהכבעה—
בשמות הנוטים ר״ל השמות אחרים הם הנוטים
ר״ל הם יקראו שמות נוטים שלעולם לא יהיו נושאי
אם לא הורה הנשוא משם אחד לשם אחר כאשר
ביאר לגועלה · אם הם מן הכלים · ר״ל אם הנשוא
אותם בשמות ההיה מצד הכלים כלומ׳ שנוסף
בשם ההוא אות שהוא במו כלי יהיו כלי היחס כלו
כלומר על כל כלי היחס הנשוא הנשואיה היה בכל
ענין היחס כאמרנו לראובן ראובן עם מראובן
עם ראובן אל ראובן וזולתם מכלי היחס וזה
בשמות שהשתנות זה השנוי דרך של נעורים
לצד אחר · ואם מאמר הדבורים יהיו דבורי הציון
הצירוף כלומ׳ עם הנשואיה אותם בשמות מצד
דבורי הצירוף כלומ׳ שהדבר אשר יצטרף אותם
ואשר יקשר הדבור בשלימותו לא יהיה מכלי ה
היחס אמנם יהיה דבר זולתם יחויב בהכרח שיהיו
שמות או מלות וזה יקרא צירוף לא מצורף כאשר דבור
יאמר כי אמרנו מאון ראובן או עבד שמעון

זה הדבור אינו נשלם בעצמו אבל הוא מתיחס
תכליתו לדבר אחר זולתו ויחסר ממנו המצטרף
והוא אחד מן השמות אשר זה הדבור מכילו
אותו והוא על דרך משל ראובן שהוא עבד
שמעון ימצא שראובן הוא השלמת הדבור
והצירוף ועבד ושמעון הוא דבור הצירוף את
המכיל שלשה אחר שהוא ראובן וזה יקרא דבור
צירוף נעשה משם ודבור צירוף נעשה ממלך
שהוא בשלקות כמו הכה ראובן יכה ראובן ז
ודומיהם · כשיהיה הדבור משם ומפעל יובן
שאין זה הדבור מכיל לא זה מן השמות שהוא
מצורף אשר יחסר להשלמת הדבור כמו שנאמ׳
על דרך משל יכה ראובן את שמעון או הכה ראובן
את לוי ויראה מבואר זה הענין שדבור צירוף זה
השם אשר בו אינו נודע אותם המצטרף הנחסר
להשלמת הדבור יקרא נודע ויצטרך לשום בו
אות או סימן בקורא יורה על הנודע אבל א׳
אינו מובן בלשוננו והשמות הנודעים הקדמ־
יקראו מצורפים ויתחבר מהם נרד כשיצורף ז
שמהם דבור צירוף שהוא כמו שאמרנו שני ד
שמות או שם ומלה כמו יכה ראובן אותם אם
בחובר בהם מלה לבדה לא יבדק שזה מקבלם

כאשר יבאר אחר זה · וישוב השם עצם אם שם
היה נפשט מן הצירוף כמו יאמר שיבאר למען
באמרנו האדם חי · ולא יהיה שם למצורף אליו
באומ' שזה הלשון חסר ובהעתקה אחרת כתוב
ולא יהיה שם לצרוך ולא לצרוך אלו או שיהיה שם
האריך משני דברים המקשורים בשוה ·

עד כאן דבור אבונצר ·

המאמר במלה

אמר במלה שהיא תיבה
מורה על ענין ועל זמן

זה הענין · מה שההבדל בין המלה שהיא תיבה
מורה על ענין ואין אחד מחלקיו יורה לבדו כמו
שהתבאר עם גדר השם ובאלו הענינים אשר
ההבדל בין המלה שמורה על זמן מושלם · ואך
בעצם · בזה ובדל השם מהמלה שלא יורה על
זמן מושלם ולא יורה נ"כ בעצם כי אם במקרה
ונ"כ הוא בהבדל על זמן זה הענין להבדיל ד
ביננו ובין הדבור המורה דבר מושלם בעצמו
כמו היום והתמול ומחר שלא יורו על ענין ד
באותו הזמן ולא על שהוא מונח באותו הזמן ·
ובמלות המלה שאמרה ההבדל לא מורה שלו
ר"ל שהוא מסור למוסר ההבדל לא מורה ונשוא
לא נושא · הכל דבר אחד והמשך באמור הזה ·

אמר
והוא שוה לשום

והוא לעולם נשוא לא נושא לפי שהמשל הוא ה
המקרה לפי בלתי עומד לעצמו על כן הוא נשוא
לעולם בשם העצם ולזה יהיה לעולם על ענין ד
שדרכו שינשא זולתו ::

אמ' אבונצר

המלה תהיה נשואה
מבלתי שתחובר בדבר ר"ל שיהיה לבדה נשוא
בלי חבור כלי ולא תהיה נושאת מבלתי שיחובר
בה קצת הדבוקים כאמרנו אותו · ר"ל נעשה
אותו ודומה לזה וכשיתחבר אחרת כתוב מבלי
שיתחבר בה קצת המקיפות הזמניות כאמרנו
אשר ודומה לו ור"ל כמו אמרנו אשר ילך הוא
האדם אמנם לפי דעתי הלשון האחרון יותר
אמיתי אעפ"כ שיהיה נושאה הוא לעולם מורכבת
לזו שאחר שהוא שם העצם והמלה היא לאחר
שהיא לעולם נשוא הוא כשתתחבר עם שם
העצם בנגלה · ואשר לא הזכיר בגדרי המלה
שהיא מורה בהסכמה כמו שעשה בגדר השם
ובגדר האומר לפי שלא הוצרך לזה כי לפי כן גדר
השם בהסכמה לפי שלא יהיה מורה על זמן כבר
יחשב בו שישותף עמו בכלל השמות זולתי
זה הגדר · אמנם המלה לא יחשב בה שתשותף ד
עמה בכלל השמות להיותה מורה על זמן

מה שאין כן בקבוצים ·· וכתב ר' יונה כי
השוא כיון שהוא מאחר את
המדקדק אינו כמלא חדוש לו בהיותו בזמן חולף או
זמן עתיד ר"ל כמו שהמדקדק היותו בנושא שהוא
השוא והוא המחדש אותו ואחר שיחייב להיות
חדושו בעבר או בעתיד שהוא יותר אחד שהם
שזוכרים בעלי הדקדוק בפעל שומר אינו · כי
אם של הקבוץ והקרוב לתלמידים לא על האמת
וא"כ כל פועל עבר או עתיד לקוח מטעם המדקדק
שהוא המדקדק יקרא מלת החדוש יש לה שני הבונו'
הבוק כל אחת מורה על הזמן שיהיה בו חדוש ז
השוא למדקדק א"כ כל פועל יורה על זמן מושלם
בשוא ר"ל בשלמות המדקדק אשר נתחדש ז
באחד הזמנים כאשר פירשנו · וזה אם שיהיה
בשימוש של עניין הנשוא ושל המקשר ר"ל
שהשימוש לשני דברים כמו שיאמ"ר שיבחר
וזה כשיהיה הגדר בעצמו ר"ל שיהיה הגדר
ומשם נלך כאמרך זייד הבריא כאמרך ש"ה
שהמלה היא ר"ל הבריא השמוש לשני דברים
שהיא נשוא ויורה על הקשר הנשוא בנשוא ד
ואם שיהיה בשמוש שיורה על הקשר הנשוא
בנושא לבד וזה כשיהיה מלת המציאות כמו

שני שעות באורך ז״יד ימצא חי׳ ובלתי נשלמות
היה שהורך על מה שיורך׳ ר״ל שהורך על הסדר
בזמן כמו שעם בלתי נשלם יורך על הסדר בלא
זמן׳ ואמר ר״ל הסדר שנזכר בספר המאמרין
רבה בזה שהענין זה יותר משמות ויובן אמרנו
הספרים אשר אמלה בלתי נשלמות וכן מלות שולל ב״ן
וזה שנאמר שמלת בלתי נשלמות כמו יבריא לא
יובן בה שהיא בלתי נשלמות ומורה על הסדר
בשנקח הסדר אשר נזכר בספר המאמרות
והוא אשר אמרנו שיספק מאמר הענין בערך
שדרכו שלא שיא בו ובשנבין על זה נאמר ראו
ראוי בן לא ובריא יובן מזה כמו אמרנו ראוי בן
יחלה כי הוא יורה על מה שיורה עליו אמרנו
לא בריאות שיורה כמו חולי׳ ועל זמן זה
הענין ר״ל שבאמרנו לא יבריא יובן ממנו
יחלה ובשנבין בו הסדר הנזכר בספר
המאמרות והוא אמרו מבלתי שאי איפשר
מצ״אותו בעתיד אז יורה על זמן ויהיה אמ״ר
אמרנו לא יבריא כמו אמרנו יחלה בעולם
ואם ספרנו בזה במה שאמרנו בספר
המאמרות כי הבריאות והחולי הפכים כי זה
אמת מצד שהוא אבל לפעמים יכנו בענין

והעדר הוא כשיהיה החוט בגובה גלגל נברך
מתמו וזה יהיה מצד המעגלים בכם לא כבך
עצמם כמו שאמרנו בספר המאמרות. אבל
אם לא יקח העדר הזה על העדר שנזכר
בספר המאמרות. אלא שנחשוב העדר כמו
שאין דרכו שימצא בו הקטין והוא בהפקד
נושא הקטין הזה אז כאמרנו אלו לא יצריך
לא יהיה מעלה כלל שלמות אבל יהיה מלך
שעלה שלא יצדק על מי שאיננו נמצא לאחור
עליו לא יצריך מעלה כלל נשלמות שיוכן כמו
יחלה אבל יצדק עליו אמרנו לא יצריך מלך
שעלה שאז כשאמר שעל מחמו הבריאות
לא יחויב שיהיה נמצא ויהיה חולה אבל אמנם
שלא יהיה בגולם יצדק עליו כמו לא יצריך
דרך שלא . ועל דרך האמת לא יוכל להיות
שעלה בעוד שהוא נשא הקוא נמצא אמנם יוכן
מתנך שהיא מעלה כלל נשלמות והצדק על
מה שיצדק עליו לא אמרנו בריאות ועל זמן
זה הענין. והנשואות הם המורות על זמן
שימצא ר"ל שיורו על מציאות זמן או הולך
או עתיד כמו הוא סובב סביב. רצה בזה
באומרו כי על דרך האמת אינם כי אם שני

ומנים כאשר יאמר כאין לזמן עומד שמש
שיאמר בלשון ערבי כי הפועל החילף עבר
ועתיד בעבור אשר הוא הנבדל בין שני הזמני
ר״ל העבר אשר חלף הוא כנקודה אשר ככן
כמו שיאמר הזמן העומד ההוא שהקחו
הרוחש כך לפי שהוא ידוע אצל ההמון ואחרו
אצל ההמון לפי שיחשב זה אצל ההמון ענין שלשי
לא של דרך האמת והברור ואצל אמנם זה מחברת
הטבע כמו שיאמר והוא אחרו מורכב מכיב
הבינ״ן הזמן קשור כי הצירוף אלו יובנו העבר
והעתיד כי ההולך הוא הקודם זה דעת אדם טו״ן
שסובר שההולך הוא רחו׳ ר״ל כבר יצא אל ההוי׳
והעתיד הוא בלתי פשר לא נודע היהיה אם לא
והראוי קודם לא פשרי אמנם אנשי הדקדוק הע
הערבי אומרי׳ שהעתיד קודם לאמ״ר לאולף
שיאמרו שלא יהיה הנך שיהיה עתיד יאמר
הוא יפעל ולא שם נשלם בפעל יאמר כבר
פעל כן כתב ר׳ יונה המדקדק ואב״ר אמר
שלא נצטרך שלכו עתה במקום זה ר״ל אם הזמן
העומד הוא כאשר נשוב אם לא והמלה
דומה לשם ומשתתפת עמו ר״ל שבוא ישתתף
נדר המלה עם נדר השם שכל אחד מהם יקבל

מורה בהסכמה על ענין והענין ההוא יובן בעצמו
ושומע המקשר · כלומר יש בזה מקום להבנת
המלה בה את עצמה אלא שלא יבין זה הענין
המושג או יובן מהמלה ר"ל מה מלה שהדבר
עד עתה נמצא או בלתי נמצא כלומר אע"פ
שהוא רק בבינה על ענין מספיק ועל זמן אונ
הענין והורה נ"כ על נושא אעפ"כ לא יובן מהמע
הדבר ר"ל שהנושא אשר הורה היא עליו נמצא
ובלתי נמצא באחרונו היה או יהיה שלא יובן
מזאת המלה הנושא שיש לו ההויה · זה כשהיו — זאת
אלו המלות הנדרך בעצמה וזה שאנו אומרים
במלה שיובן מהמה ענין מספיק בשקח
הנדרך בעצמה כלומ' שנקח הבנת עניינה
כשהיא נפרדת כמו שתורה כשהיא עומדת
בקשרה במקום נשוא והנדרך בעצמה וזה — בנפרד
בנגד שתחובר עם הנושא בלא קשר דבר אחר
שזאת יובן מהמלה ענין מספיק ונכון כאמרנו
יהיה ישנו הויה ובאמרנו ימצא שענין מה
נמצא לא ידענוהו ולא בואר מי"ר מי הוא
הנושא אבל כשהיו קשרים ר"ל כשאין
המלה הנדרך בעצמה ולא יובן מהמלה ענין
ענין הנושא כ"כ בנדרך בעצמו אבל הה"ה

אבל

אבל הדבר הקשור ויעשה הנושא נשוא בגזרה לא
בעצמו אבל לבאר בו מלבד איך ולזה כלומר
שהדבר אשר בו יתחברו הנשוא והנושא בענין
השמוש שהם חלק הנשוא עד שלא יובן מהם
ענין מספיק בעצמו והמורה המלה הדבר אז אל
הנשוא והנושא כמ"ש באמרך זייד ימצא צדיק
וידיעת מיניהם הכרחיים הנה ר"ל מה שאמר
בהם שמהם שלמים ובלתי שלמים ומהם נמצ'
ובלתי נמצים · ואם אשר הגזרה המחלקת
בהתחלפם לפי שהגזרה העשויה מהם שלמה
ומלה נשלמת ולא בהפך זה · אבל נגזר מ"מ
מלת השמוש וידיעת מיני חלקיהם יזכור אותם
אחר זה בספר השיר··

הדבור באומ'

יהאומר ה"א מליך מורה כי המשוני

ר"ל זה הענין אשר כל אחד מחלקי המאמר יורה
לבדו כי השמושים ר"ל הנגדרים שהם שם לבדו
ומלה לבדה יורה כל אחד מהם על צד ההבנה
והציור · ר"ל שכאומר אדם לבד הציור בעצמו
עצם אחד בצורה כצורה אנושית · וכן אם
יורה מצד הציור וההבנה על ענין הרגש מ"מ
מתנועע לא שיורה על צד החיוב והשולל

שיובן ממנו שזה הדבר נמצא ושלא נמנע
אבל האומר הוא מורכב משם או ממלה או
משם עם שם ויורה על בר הקיום והשוללות
כאשר יאמר אחר זה · וזה שלקח כבר הקודם
המבואר בספר ״ **והאומר** אמנם
יורה על דרך הסמוך.
לא כטבע רצה בזה שהמלאכה המורכבת
הורה בהסכמה וגם כמו שהלשונות משתנות
שאין שימושי בהם אחדות לבן כן הוראת הלשון הסכמות
הוא בהסכמה לפי ההסכמה אשר יסכימו ב ט
בהוראות הלשון הוא בהסכמה ולשון בין שיהיה
דבור פשוט או מורכב הוראתו מוסכמת
מן דעת ארסטו ואחר ביאר דברי יאמר שזה
שרצה ארסטו בזה הענין להיות שתי דעות
נסמכות המתחלפות לקצת אנשים ונשלל שתי
הדעות מדעת ארסטו התחלה הרחיק ממנו ב
הדעת האחד באומרו לא כטבע זה דעת קצת
האנשים שהמחברות המלאכות והוראתם היא בטבע
כשבעת השמות וזה יבאר באחרונה ואחר כך
נשלל ולהרחיק ממנו הדעת הב׳ באומרו ולא
על דרך שכל ענין מורכב וכו׳ וכאשר הרחיק זה
הדעת השני דרך הרחקה ואמר ולא על דרך כלל ולא
דעת ארסטו

נ"ב מזה הדעת הנבחר שאומרים קצת האנשי׳
שכל דבור מורכב שתולדה מורכבת ההקדמה
אותה בטבע בלא"ו שהם חושבים שהנחת
התולדות היא בהסכמת אחר שישקנה
התולדות כפי ההשתנות הלשונות אמנם
הודאת הנז׳ אות התולדות היא בהם מצד
אחר שישקנה התולדות כפי השתנות הלשונות
אמנם הודאת התולדות הם אחר שהוכחו
בהסכמה יודו הודאה טבעית מוחלטת שתמצא
זאת התולדה ההודאה בתולדה אחרת זולתה
כמו שלא ימצא פועל הכלי זולת הכלי כמו
שנאמר על דרך משל שפעולת הסכין היא
לחתוך והאומן עשאו מברזל והקשה והשלימו
עד שהיה ראוי לפעולה ז"ל לחתוך א"כ
שהאומן הכינו בזה כפעולה היא בטבע לחתוך
ולא ימצא זה הפועל בזולת הכלי כן יחשבו
שתולדה מורכבת אחת שתניח האדם
והסכימה על ענין ההקדמה הענין ההוא יתן
והורה עליו בטבע שאין יש יחשבו שבבחירת
האדם לבחור ולהניח ולהסכים תולדה שהורה
בטבע על מה שהסכימו עליו וזהו אמרו
כי יש אנשים שיראו שהתולדות הן הוראות

ר״ל כי זה הדעת השני · ואחר כך לבאר מה שלא
שאחז לעולם לא בטבע שזהו הדעת אשר הזכיר
ממנו ראשונה וביאר עתה כונת הדעת הזה
וזה שאמר ואנשים אחרים יראו שהמלאכות
מורות בטבע כלומר שהם יחשבו שהמלאכה
היא טבעית לאדם כמו הכנתו לצורות הא׳
מוולדת שתהיה לנו בחירה בהן ר״ל שהם מרחיקים
דעת אריסטו׳ שהבחירה היא בהרכבה הנאית
רצה לומר בדרך החכמה והוראת המלאכות
נ״ל בהמלאכה והם מרחיקים זה ואומרים שלא
תהיה לנו בחירה בהם כלל ולא הרכבה הנאית
כמו שסובר אריסטו׳ ולא בחירת הרכבה עצמי׳
כמו הדעת השני שמרחיק אריסטו׳ · והוא ד׳
דעת האנשים שאומרים שהמלאכה היא מונחת
בהסכמה והוראה עצמית ואלו האנשים
מרחיקים דעת אריסטו׳ והדעת כאשר כי אמרנו
והוא דעת שירצה ר״ל שזה הדבר מאלו האנשים
שיראו שהמלאכות אינן מורות בטבע הוא
דעת מי שיראה שתהיה ההרכבות למלאכות
מורות בטבע על ענין כאשר כי אמרנו ··

והאומר מותו שלם ר״ל שיש בו גשם
ונשוא והוא הנזור ובלתי נזור

כמו שר׳ יעקב׳ יאמר שהנזר הוא דבור מורכב
שידיד אמת או שקר כמו אדם רץ וזה וזה יקרא
הקדמה או משפט יחלק זה לשני הכונה הנה כ̇ל
כאומר הנזר לפי שהוא יצדק או ינו״ר יכזב אבל מ
מה שזולתו מן המאמרים השלמים ר״ל אשר הם
בלתי גזורים ידברו בם בספר ההלצה לפי שאלה לא
יצדקו ולא יכזבו אלא במדקדק או כמו כמו הצוי ו
והאזהרה ולכן רשד לא הזכיר מאלו המאמרים
השלמים אשר לא יצדקו ולא יכזבו כי אם הצווי
והאזהרה שהוא ג״כ כבטלך הצווי ואמר כמו והוא
הדין לאחרים שלא יורו על אמת ועל שקר׳ ואח״כ
ואחשנבר הביא מקום אדבור מלבד האופן שהוא
הנזר ואשר צוי והתחנה ובקשה וכו׳ והקריאה ד
ואמר שאלו יקראם כפי האומר ואשר אליו יאמ׳
כי אם היה מטשלנתי׳ כי כמו הנכבד והאדון
שימשל עליו היה צווי ואם היה ממי שמושל ס
בו אל המושל היה התחנה׳ מן השוה אל השוה
בקשה ור׳ יונה החכם המדקדק כתב במקום נזר
הנדר ואשר איננו הנדר יחלק לשש חלקים׳ שאלה
קריאה תחנה ובקשה צווי אזהרה׳ והנזכרים
קוראים המאמר הנזר׳ ואנשנבר ר״ל שמאמר
האמת והשקר׳ ואמר בלתי שלם והוא כמו הנדר

ט
היה התחינה אל המ
שער א׳

והרושם כמו שיאמר חי המדבר שאין בה כח ונשוא
אבל הוא נשוא או נושא לבד כמו אמרנו אדם
לבן שאין זה אומר שלם והוא ידברו בם בספר המופת
והמשוש הוא מנושא אחד ונשוא אחד וזה שני
מינים׳ החיוב והשוללות ויקרא החיוב הקודם
לפי שיש לו קדימת מעלה על השוללות׳ והאומר
המורכב הוא מורכב משתי הקדמות שהם
שני מאמרים פשוטים ויקיף רב כשיורה הנשוא
בו על ענינים רבים׳ ר״ל כאשר ילקח הנושא
או הנשוא בשם המשותף או שמות נבדלים שיורו   כמו הכלב
על ענינים רבים׳ והאומר המורכב ידבק
אחד בקשר שיקשור׳ ר״ל כאשר יבאר אחר זה
כמו הקשר התנאים ר״ל הטעמים המאמרים
בתנאי זה לזה שהם אחד בעבור הקשר שיקשור
אותם והוא אות התנאי כמו אמרנו אם היה
השמש וכו׳ ובספר עקשאה מחלק הקדמה
לשלשה מינים האחד התנאי כמו שאמ׳ אם
ראובן בן ראובן יהיה מצוע בלשון קונדי׳ אונל
והשנית מחברת בלשון קופלטיבה וזה   ד
כשיתחברו שתי הקדמות באמצעות או —ת
אחת נקראת בלשון לעז כאמרנו מקדש דין
או אפלשון מתוכה׳ המין השלישי מחלקת

בלשון רשנטינציא כאמרנו סקרט רץ או אפלטון
מורכב שבו שני מאמרים פשוטים ונשבו אות׳
אחד בחבור הקשר · והנשואים ר״ל הקשר הנשוא
שהוא הקשר היותר בשידין שתי הקדמות מחוברות
מצד קשור הגבול האמצעי שיקשרם או יקרא ג״כ
אומר מורכב אחד כאמרנו האדם חי והחי ג״ש
במשונה הראשונה כאשר יתבאר בספר ההקש ·
ואם היה האומר היה עוב הרבה אם שיהי—
הרבה באומר פשוט מפני שהנושא או הנשוא
שם משותף על ענינים רבים ואם מפני שאין
להם קשר שיקשור אותם כמו שתי הקדמות בלתי
רמוזות כמו שנאמ׳ כל אדם רץ וכל אש חם ·
והאומר הנזר הוא מורכב משם פעל כמו ראו
ראובן יוצא וכן במוחדיק המלה ר״ל הפועל הנמ
בנכנסה כאשר ביאר למעלה · או מה שיעמוד
במקום הפועל והוא מלת המציאות כמו שנאמ׳
ראובן יוצא צריך שמילת ההשרה כמו ס
יוצא הצטרך לזה לפי שלא אחד יעשה נזרך—
שקרבה עם לבדם אם לא תהיה מלת המציאו׳
קושרת בינדים או במו״על או בבה כמו שנאמ׳
ראובן נבור ובבה זאת ההקדמה מלת המציאות
נסתרת ונעלמת והוא כמו אמרנו ראובן הוא

נבור או ראובן ישמע נבור נדיב· והתיבה שתורה
על הקשר הנשוא בנושא אי'פשר שתורה על
הקשר בזמן עובר או עתיד או זמן שתחת ואח'
ואפשר שיורה על הקשר בלתי מחוזק בזמן
ר"ל שתלוי הקשר לא יורה בבנינה על זמן בלתי
בעצם כי אם במקרה· וזאת הנשיאות הזכרתי
בדברי האותות המשולש נמצאו וייחס שורש
לשתי נבואות שבא ואחרו נמצא לא יורה שעבר
נמצא רק בזה הזמן ויהיה הזמן אחר שלא יהיה
כן אבל יובן ממנו שהוא עניין הכרחי בכל
עת ובכל זמן אמנם לא יורה בבניינו על שום
זמן כי אם במקרה· ואין בלשון ערב מלה
שתורה עליו רק הבר מן הקשר ר"ל שתורה
קשר בלתי מחוזק בזמן ואפי' ככה לפי ז
שכבר ימצא בלשון הערב קשר שיורה על ד
זמן ככה לא כבונה כאשר אמר אבל קשר
בלתי מחוזק בזמן אפי' ככה לא ימצא בלשון
הזאת· ואשר הוא יותר קרובות הדמיון בתיבות
אמנם לא בלשון הערבי· רק שיורה עליו הוא
באמרנו וייך הוא חי נ"ב נשיאות הכרחי שתלך
הוא או נמצא משכיל בשטן רק לא יורה על
זמן אפי' של זמן עתיד כבר אחר שימצא

ימצא עתה · החיוב ממנו ידומה השוואת דבר
אל דבר ר"ל שיתחייב לדבר כמו שאמ' זייד רץ
שבזה המאמר יתחייב הריצה לזייד וישוה עליו
והשוללות הפך דבר מדבר ר"ל הרחקת דבר
מדבר לא הסרה ממש שיסיר כוונת השללה
דבר שיקיף על דבר אחר שזה יקרא הסרה
לא שללה אבל רצה הנה באמרו הפרק דבר
הרחקת דבר מדבר באמרנו ראובן איננו רץ
שירחיק הריצה מראובן · והמורכב מזה הוא
האומר המורכב ר"ל שמאמר החיוב ומאמר ד
השללות החיוב באמר אם השמש עולה היום
והשוללות אם השמש איננו עולה · היום איננו
נמצא · והדומה לזה מאשר הראשונים המון
המו רבי · וכבר ירשם עוד האומר הפשוט
רצה בזה לבי שלמעלה כגדר האומר לא נברו
אם יורה במטר מוגבל אם לא יורה בא עתה
לא שבעתי · יורה על זמן מוגבל אם —
הולך כם עתיד כם זמן עומד וזה כשהורכב
עם פועל ושבעתי · שלא יורה על זמן מוגבל
וזה כשהורכב עם שם שם וזו אם במקום
בלו' הוא שלא יורה על זמן · ולפי שכבר יהיה
שיבין המשכל ר"ל שהמשכל הוא עניין ?

יצוייר בנפש על מה שהוא חוץ הנפש ופעמים
יצוייר בנפשו דבר צודק ופעמים יצוייר שוב
דבר כוזב שאינו כן מצד חוץ לנפש והאמת
והשקר יהיו א"כ אמתו אחת או שקר מצד הנמצא.
שהמאמר הצודק ימשך אחר הנמצא כאשר
קדם אחר זה המאמר זה ובמאמר זה יתבאר
שיהיו המשפט במאמר מצד מה שהוא יצוייר
בנפש על מה שהוא מצד חוץ לנפש שהוא
כלומר נמצא ואחד ועל מה שאינו נמצא שהוא
נמצא ועל מה שלא נמצא שאינו נמצא וזה
אם המשפט צדק. כלומ' כלה זמן מוגבל ואם
באחד הזמנים השלשה. כבר אפשר זה שב
למעלה שאמר ולפי שכבר יתבאר כלומ' לפי
שכבר יתבאר זה כבר אפשר בכל מה שיחייב
או יחייב שישלל אותו שנלל יהיה המאמר צודק
או כלומר צודק א"ב לכל חיוב שוללו יקבילהו
מאמר הוא כשא יוכל המצייר לצייר דבר
נמצא מציאותו או בחיוב או בשלילה לבד
מאמר קם חוץ לנפש המאמ' קם כאשר יכזב
אחר זה כמ"כ כולו יהיה לדברים המחויבים
מאמר קם לנפש שוללו יקבלו כלומר שיהיה
נ"כ מצב חוץ לנפש או שיהיה אחרים. אחר המקושר

אחרים

ונה כמעט אחת שזה מתנאי הקבלה החיוב והשוללון
שיהיה הנושא והנשוא בם אח' מכל הצדדים כמ״ש
כאשר יבאר במאמרו והשוללות והחיוב אמנם
יהיו מקבילים באמת כשיהיה הענין הנשוא
בם אחד מכל הצדדים וכמו כן ענין הנושא
ורצה שוה באומרו אחד מכל הצדדים כמו ד
שיבאר שלא יהיה שמור בשם משותף ושלא
יהיו השמות המלות מהנושא והנשוא בחיוב
או בשלילה אשר יובנו בשני פנים או יותר
אם מצד שתוף או מצד השתנות הדבור או
הורכבת הענין כאשר יבאר בספר הטעות
אשר זה מהדברים שיצטרך הרופא הרוצה
לבאר דבורו להזהר מהם וזה אחד משלשה
התנאים שצריך להתבונן בשם מ״ט מ״ה המקבלון
שימצאו בחיוב ובשוללת הוא כאשר יתבאר
אחר זה״ והענני

הפרק השני

ר״ל והמש
באיסר
ורבוי בכוללים אחר זה לפי שלא יובן מדבריו
באומרו כוללים שיהיה דבר כלל כמו האדם
אשר בכם חודש כוללת וזה שקוראים אותו
הנזכרים אינינו בשלה אבל רוצה בו הנה ד
כאשר דרכו שינשא על יותר מאחד היקרא

בלשונם פי׳ שאל לשון רבוי · ובחלקים מה שאין
מדרש · רצה בזה נ״ב שלא יובן בדבריו ובאומרו
אם חלקיים שיהיו קטניים הנקרא בלשונם פרטי
קולארי אבל רוצה בו אישיים בלשון שקנולארש
וכל הענינים ר״ל הנושאים או הנשואים הם
אחד משני מינים אלו אם אנשים ואם מורכבי׳
ואם היה לשנין מן הכוללים ר״ל אשר ידברו ברבוי
או אפשר שלא יהיה אם לקוח בחומה או באין
חומה ורצוני בחומה הגבלת כל וקצת וזה בחיוב
ובשוללות אין אחד אין כל או קצת האדם איננו
וזאת החומה נקראת בלשונם שיקרא כלומר
סימן שתהיה הגזרה כוללת או קצתית וזה ג
נקרא כמות או שתהיה מחייבת ובשוללת וזה
נקרא איכות ולכן כן בשתי מלאכות אלו ויהיו
שני המקבילות בחיוב ובשוללות שהם שנ׳
כתמונה ו׳ מצויירת למטה · והיו הראשון הם
הגזרות האישיות בלשון שנגולארש · והיו ד׳
השני סתמיות אנדפניטש כאשר יבאר
למטה · ובאלו השני מינים לא יונח החומה
אמנם האחרונה הנשארים אשר בהם חומה
כוללת או קצתית כאשר הם בזאת התמונה
בעל ד׳ הכלליות והחיוב והשוללות הראשון אשר
ברוחב

הלוח עם החיצונות הכוללות הם הפאות נק׳ פלנון
קונטריאש פלנו · קונטריאש והאיום
והשוללות השני אשר ברוחב הלוח עם החוצות
חלקיות הם הנה הפאות חלקיות אשר הם ד
בקונטרריאש שהם כל אשר אחד מהם בחוצת
כוללת ואחת רק בחלקית הם שני סותרות שקראו
פלשיום קונטרא דיך עד עורהש ויהיו אלו שתי
מינים אחרים אשר אל הם בחורף או המחייבת
או השוללת אשר התמונה מהם נכללת בשלוש
יקרא כל אחת מהם אחרת בלשון כיאסי ד
אלטורנאש · ואלו לא ימצאו במספרנו ולא מהם
הנה אמ״ר לפי שאינם מקבילות ועוד שיכנס
או מחייבת או שוללת יקרא לא חשב קנרה
אלא המקבילות בחיוב או בשוללות · ונביא
זה כמו קרוטם ·
וזאת הצורה ·
והאישיות וקסו ·
וקסותרנות ·
חולקות האחת ·
הסיר בן אחרי ·
בחכרח · ובשגש
ובאפטרי · והפכיו

חלקות האמת והשקר בהכרחי ובנמנע ושתיהן
מזוגות יחד במאמרי ואי אפשר שתהיינה צודקות
יחד אבל כשצדקה האחת כזבה האחרת ולא בהפך
שאלו שאם כזבה האחת צדקה האחרת בהכרח
לפי שתיהן יהיו אפשריות להיות מזוגות יחד
ובהפך זה יתנהג בתחת התכונות ר״ל במאמר
האפשרי ר״ל שש״ט שתיהן צודקות יחד
וכשיכזב האחת צדקה האחרת לפי שתיהן ז
יוכלו להיות צודקות יחד במאמרי כאשר
יתבאר בספר׳ והקדמות לבד אלו כמו אשר
שהם יורו את שתחת הכוליות ויקיף עניהם
נגד הכוליות לפי שה״א וקלת״ר בלשון הערב
או בלשוננו את שאמרו האותיות הנ״ל
הכוללות׳ והנם יורו על את שאורות שלו
האותיות החלקיות״ ואמנם כת
וביאר ספרתאיך שתביעם
באמר ובשקר הכולל את שתחת התתאפכון
והרוצה לדעת איך יחלקו הגזרות האמת והכזב
בכל המאמרים ואיך לא יחלקו האחרות ומתי
יחלק במאמרים אשר באחרנו למעלה ידוע ז
באמצע ובקצה וגם יתבאר לו כל ספק
ואמנם אפשר שי׳ תנאו מה אלו המקבילות

הפשט אשר הזכיר בשניים שיאמרנו אותם
במאמר שימצאו בהם שקצתם יחלקו האמרה
והשקר תמיד כמו האישיות והמוחלטות. ויש
שקצתם אמת ויחד כמו האחת הדמיוניות: וקצתם
שקר יחד כמו הפרטיות. כשנאמר בזה המאמר
זה ימצא בהם כששתאמר בהם. שילקח לחיוב
אחד מהם בו שוללות אחד. ר״ל כשנרצה לשאול
חיוב אחד שנשאל אותו מכח דבור שוללות
אחד. אלא שנקח לחיוב האחד ואותם זה היה
בו כלומר שאני אומר לך שצריך שנאמר לקח
לחיוב אחד בו שוללות אחד ואז יהיה השוללות
מקביל באמת לחיוב ויהיה אחד מהמקבילות
הפשט אשר כיון למשנה זה ימצא לנו לשאמר
בעבור כי השוללות האחד אמנם יהיה שוללות
לחיוב אחד ודי לו בשוללות אחד ואם יוסיף ד
בו אחד יהיה מורכב הדבור. המשל בזה ד
שאם יאמר אדם כל אדם לבן ויבא אדם אחר
וירצה לשאול זה הדבור ויאמר אין אדם אחד
לבן הנה כבר שאל כל מה שיחייב כל המחייב
ואם יאמר אחר זה קצת אדם איננו לבן זה
יהיה מורכב הדבור או אם לא ישאל האלה ויאמר
קצת אדם איננו לבן הנה כבר סתר ושאל ד

דבור המחייב ואם יאמר אחרי כן אין אדם
אחד לבן הוא יסתור שני עניני לבן לכל חיוב כי
השוללת אחד ולכל שוללת אחד די לו בחיוב
אחד כמו כן והראיה עליה כי השולל ר״ל כי
זה מתנאי הקבלת החיוב והשוללת שיהיה
נושאיהם ונשואיהם אחד בשוללת כמו החיוב
ואם יהיו מתקבלים באמת כי אם יהיה הנשוא
בחיוב בלתי הנשוא בשוללת כמו שנאמר
כל אדם חי אין אדם אחד אבן · והנושא בו בלתי
הנושא בשוללת כמו שנאמר כל אדם חי אין
אבן אחד חי · והנושא בו בלתי הנושא בשוללת
כמו שנאמר כל אדם חי אין אבן אחד חי הנה
לזה החיוב שוללת אחד ולזה השוללת חיוב
אחד כלומ׳ שזאת השוללת כלומ׳ שזאת
השוללת כלומ׳ יהיה אחד לא מקביל לזה
החיוב לפי שאינו סותר ולא בהפך כלל דברי
המחייב א״כ לכל חיוב שיהיה לו שוללות
מקביל יהיה הנושא והנשוא הם הנושא והנשוא
בחיוב ולכן בכל חיוב די בהקבלו בשוללת
אחד כאשר באמרנו למעלה · והחיוב והשוללת
יהיה אחד · עתה בא לבאר ולהגיד בהקבלת
החיוב והשוללת הללו אחד והוא שיהיה אחד

כלומ

כלומ' שהנושא והנשוא בו יורו על ענין א'
ולא יורה על ענינים רבים כמו שיהיה אחד
מהם שם משותף כאשר יבאר שאז יהיו ב
גזרות רבות מחברים כמספר הענינים
שיורה עליהם השם המשותף והסותרות
והאישיות בהם לא יחייב שתהיה אחת מהן
צודקת והאחרת כוזבת · ואם כן הנה שלשה
ענינים שצריך להיותם בחלוקת הסתירה ·
האחד והוא אשר הביאו בס"ה בסוף פרק הא'
היה הנשוא והנושא נ"ב בהם אחד מכל הגדרי'
לא שיהיה שהנשוא והנושא בם אחד ר"ל בשי
החיוב והשלילה אם לא יהיו אחד מכל הגדרי'
כלומ' שלא ישתנה באחד מהם זמן או מקום
או חלק או עבר או הכונה כמו שביאר אבונצ'
בספר ההקש · והתנאי השני שיהיה חיוב בהם
אחד והשלילות אחד וזהו התנאי אשר הביא
בספר באחרונה · והשלישי שיונים וכו'
וכבר ביארתי והראתי לאו לכל אחד דבר
מטל כבוב לכעלה בנלון · ונאמר כי
מה שיחלק האמת והשקר תמיד
בכל האמרים וכן האישיות והסותרות
בעתידות המתחלפים במין השורש והמאמ'

והנמצאים כמה שהלך ר״ל בין שיהיה הענייני
במאמר יסודיי או במאמר אפשרי אשר הניע
מציאותו בפועל מאשר היה כבר אפשרית
הנמצא העקרי חומר משולם או מוחלף והוא
האמצעי בין ההכרחי והאמצעי והאפשרי
הוא מחויב בהכרח שיהיה חלקים לאמת
ולשקר על שהאחד בעצמו הוא האמת והאחר
שקר ר״ל שהאחד הוא בעצמו מונע ומושלם
על האמת והאמצעי שלא ידענו על הקנצה :
והאחר נ״כ מושלם ומונע בעצמו על הטוב
והאמצעי שלא נדעהו אמתנו וזה כי הוית ייד—
נמצא שהוא או בלתי נמצא וכמו כן ייד היה
נמצא או לא היה נמצא אחד משני המאמרים
אלא אמת בהכרח האמצעי שלא נשלם לגבי האמת
מן השקר אחר שהוא נשלם המציאות בעצמו
כמו שאמר אבונצר כי רבים מן המעלמיים
כמו אשר אמרתם על בלתי הקנצה אצלנו
שהם הכונתם אצלנו והשוב אמרתם מונעת
אחר שהיה אצלנו בלתי מניע האמת ויהיה
זה מבלתי שיהיו הם בעצמם משקיים מלא
המציאות אל המציאות או שנמאלנו עליהם—
הסבות אחרות אל המציאות נשלם בעצמם

על

בכ״ל הקנעה אלא נדעהו אמתו לפעמי׳ ולא
נשלם לנו האמת והשקר׳ וכמו כן הדברים
ההכרחיים הנזכרים רצה בזה שערי הנד
דבר באיזה משולא ר״ל שהיה כבר אפשר
והנעה מציאותו כפעל בזה שעבר או ש
שהוא נמצא עתה וגם עתה לבאר שזה הענין
אשר אמרנו ימצא נ״כ בדברים ההכרחיים
ר״ל אשר הם באמר ההכרחי׳ כמו ראובן חי
וכמו כן המשולש זוויותיו שוות לשתי נצבות
כי אלו הדברים הכרחי׳ ועמיים לא יודע ש
מקרה בהם לבן אין בהנחי מציאותם זמן לבי
שכל דבר שיודע במקרה יצטרך על כל
פנים שיודע בו המקרה באחד השלשה
הזמנים ואין בן הדברים ההכרחיים או אם היו
באמר ההכרחי׳ נ״כ אם ימצא בהנחי מציאותם
זמן ישובו לפעמים אפשריים כמו שאמ
ראובן אפשר שימצא חי לגה אחר אשר לא ז
יהיו במציאות זמן׳ ואמנם הדברים הנעלמי׳
בזמן העתיד והם הדברי׳ האפשריים הס־
נעלמים בעבעו הטבע לא שיהיו נעלמים
בערוך אלינו ולא לצ״ל לחסרון השגתנו כמו ש
שהם נעלמי׳ מטבעו הדברים ההכרחי׳ והמשולש׳

אין אלו הם האמת והשקר על השלמות כמו
במציאות כי כמו שהם אמנם נשלמי'. מן הד
הדברי'. בעצמם אינם משונים ולא נשלמים
שיהיה האמת או הכזב שוה באחד מהם
ומשלם על הנשב וזה שהענין באלו המאמר בענין
בזה המאמר ר"ל באמור האפשרי. ולא ימנע
מזאת החלוקה ורבה מאמרי באלו המקשים
הם אשר זכרנו לתועלת שהם האישיות והם
והעתידות. ולא ימנע הענין בם בזה המאמר
האפשרי בדברים העתידים אם שתהיינה
חלוקות האמת והשקר וכו'. אך ימצאו בם שני
הענינים יחד ר"ל שימצא בכל אחד מהן צדק
וכזב יחד וזה דבר בטל בעצמו במחלת
המחשבה ולא הוצרך להביא מופת אז רחיק
על זה הבטול אבל אמנם על כל הענינים
האחרים אשר הביא בזאת החלוקה אמרו
בהם מה שיחייב לזו מן הבטול אם שאר
אחד מהם לבד האמתי והוא הענין אשר כיון
לאמתו והוא שאלו המקבילות ר"ל האישיות
והעתידות באמור האפשרי בדברי' העתידי'
חלוקות האמת והשקר אבל לא על השלמות
והוא ילך לבטל כל שאר ענייני החלוק ואמר.

ואמר

ואם היה שכל חיוב שוללות ר"ל ואם כל חיוב
ושוללות כאלו המקבילות ר"ל באישיות ובסותרו
יחלקו האמת והשקר ואפי' בדברים העתידי'
באחר האפשרי ויחלקו אותם על השלמות
בעצמו כלומ' של השכל אחד מהם בעצמו
מוגע ומושלם על הענין היה מחויב בכל
דבר שיהיה אם שימצא או בלתי ימצא כלומ'
זה מחויב בכל דבר שיהיה מחויב והכרחי
בלתי אפשרי אותו · ואם כן יחויב לפי זה ומו
וזה שאי אפשר שימצא כלומ' וזה יחויב
שיהיה אחד משני מאמרי' בדברי' עתידי'
אמת והאחר שקר על השלמות בעצמו לפי
שאי אפשר שיהיה ולא היה ימצאו יחד שום
דבר בטל בעצמו ואחר שיהיה היות הדבר
או לא היותו בהכרח אחד משני מאמרי' לו
כלומ' שלא יאמ' אחד בדבר מן הדברים
שהוא יהיה ויאמ' אחר שלא יהיה האמת והאח'
שקר בהכרח ·· **ואמנם** היה טבע הנושא
נמשך למאמ' הבודק כאומר
לא עבה לחזק דבריו ואומ' זה דבר ידוע
כי טבע הנמצא ימשך אל מאמ' הבודק כי
הוא מחויב כי כשיאמר אדם בדבר מה ה

שזולת לבן ויהיה אמת שיהיה חוץ לנו לעצמו לבן
וא״כ אם חיוב ושוללות בדברים הנפרדים מה—
יחלקו האמת והשקר על שאחד מהם, נשלם
במציאות בעצמו ר״ל על השלמות בשלמות ד
הן הדברים הנפרדים הכרחיים במציאותם
לפי זה הטעם אשר אמרנו שטבע הנמצא
נמשך למאמר הצודק ואם כן לא ימצא דבר
שיאמר בו שזולת אפשר אבל אמנם החיוב
והשוללות אם יהיה אחד מהם אמת על השלמות
בעצמו ולא יעבור שיוכל לצאת אל המציאות
בלתי אמיתית היה מחויב או השוללות שאלו
עברה ר״ל שיוכל לצאת אל המציאות בלתי
אמיתי ולא מתי יקרה שלא יצא אל המציאות
א״כ לא יהיה אמתי בשלמות ולא היה האמת
באחד מהם המקבילים נשלם המציאות
א״כ לא יהיה אמתי בשלמות בעצמו לפי ז
הטעם האחר שאמרנו שהמאמר הצודק
נמשך לטבע הנמצא שאחר שלא ימצא אמתי
ויקרה שלא יצא אל המציאות ולא יהיה מציאותו
הכרחי א״כ לא יקרה צודק ואמתי בשלמות
שהמאמר הצודק נמשך לטבע הנמצא לא
לאשר במחשבו שימצא או שלא ימצא

בלא

ובאשר לא יהיה האמת והשקר משני הצד
נשלל המציאות בעצמו או באפשרות לפי של
שנעשה הנמצא נמשך לנמצא הצודק ואחרי
לא היה צודק בשלמות לא יהיה נמצא בשלמות
אבל יהיה היותו אולא יהיה היותו על משל
אחד מענין האפשרות · כמו שאם היה
באומר שכל דבר יודע בהפכו וכמו שיהיה
שיתחייב בדבר האפשרי שלא יהיה אמתי
והשקר נשלל המציאות ולא יהיה הדבר מחוב
ראשון לא מן השוללות ולא השוללת ראשון
לא מן החיוב כן יתחייב האמת והשקר לא יהיה שאם
בשני המקבילים נשלל המציאות בעצמו ד
יהיה הדבר היותו או לא היותו על משל אחד
ובאי אפשרות אבל אם הונח שאמת והשקר
בשני המקבילים בדברי׳ האחרי׳ העתידים
יהי׳ הא״ד יהיה כל אחד מקום נשלל המציאות
בעצמו יתחייב לנו הבטול אשר אמרנו
שיהיה כל הדברים ההכרחיים מציאותם
או לא מציאותם · ויחויב על זה שאם היה
דבר מן הדברי׳ לכן בעת מן וכו׳ כמו ד
שבוא בו בעת היותו עד שיהיה וכו׳ ·
וא״כ כל הדברי׳ הכרחיי׳ המציאות כאשר

כאשר אמרנו שיהיה היות הדבר בהכרח ויתחייב
לנו שכל הדברים יהיו הכרחיים במציאות
מפני הטעם אשר הוא המבואר בספר והוא
שאפשר בס״ר בדבר מן הדברים שהוא ד
בלתי נמצא עתה ואח״כ שהוא ימצא כלומ׳
אי אפשר שלא ימצא אם הנחנו שהמאמר
בו צדק ונשלם המציאות בעצמו · וא״כ
אין הנה דבר שיחודש במקרה מבואר
בספר · ועד שאיננו עובר ר״ל באה שסב
לראש דברינו שאמ׳ לא ימנע מחלוקת
וביאר שאם נאמר שתהיינה חולקות האמת
והשקר על השלמות יתחייבו לנו בינונים
הרבה אשר הזכיר למעלה ועתה אמר שאיננו
עובר כלומר שלא ימנע כלומר שא׳ אבל
באמת זה נאמר כלומר אם לא נוכל לקשר
שיהיו חולקות האמת והשקר יצטרך לנו שנניח
שלא יהיו חולקות האמת והשקר בהכרח עתה
שהשוללות והחיוב בכל ההקבילות אשר
הזכיר ר״ל בסותרות ובאישיות יחוברו ז
והבינונים העתידים עד שיהיו כוזבים יחד
ומזה יתחייב לנו ג״כ ביטול כאי והמוסי
שאמ׳ שאם יהיו כוזבים כלומר שאם עתה

שהסותרות או האישיות בעניינו/ העתידים
יהיו כוזבות יחד יחויב ממנו שלא יהיו שני
הסותרות החולקי/ האמת והשקר שאחד
מהם כוזבים יחד לא יחלקו האמת והשקר
בכל הדברי/ וכמו שאחר מהם כן יחויב
אם יהיו צודקים וזה בטל ושקר שכבר
התבאר חלוף זה שהסותרות האישיות יחלקו
האמת והשקר בכל האחרים· ועוד שהיה
מחויב אם היו צודקים יחד שיהיה
הדברי נמצא והעדר יחד המשל בזה שאם
יאמר אדם ראובן ימצא כעתיד ויאמר אחר
ראובן לא ימצא ויהיה הדבר ויהיה הדברי
ויבא שראובן יהיה נמצא אם הנחנו שהחיוב
והשוללות שני מאמרי· אלא שאמת עליו
קודם שיהיה נמצא היו צודקים יחד נמצא
עתה כשראובן ימצא שיהיה הדבר נמצא
ונעדר יחד כשנאמר שיהיה נמצא לפי האמת
הצודק שכל עליו כשאמרנו ראובן לא ד
ימצא וזה יהיה בתכלית הביטול עם שאין
נ̄ב יבלה עמנו האי מספר כהניחנו שיהיו ב
צודקות יחד על השלמות כשנבחן· וכמו
כן אם היו כוזבים יחד יתחייב לנו שיהיה

שיהיה הדבר לא ימצא ולא נעדר יחד׳ והוא נלוי
שזה יחויב במופת רבים ר״ל שזה יחייב
במופת רבים אחרים מלבד אשר זכרנו ה
במעלה׳ הראשון מהם שהוא יבטל ה
המחשבה והזריזות להשלמת דבר כי שלא
יבטל ר״ל לפלה ולמנוע דבר שלא יקרה ה
ולא יעזרו המציאות או ההפך שהוא הקשה
ההשתדלות לדבר שימנע שיהיה דבר בטל
ומחשבה נפסדת מה שיראה האדם וישתדל
בו שאם עשה מה שיחוייב יהיה מה שיחויב
ר״ל שאם עשה מה ש״ר שיחויב מצד השכל
ומצד המחשבה כמו שיבאר שיראה בתנ׳
במתחדש מה ונ״ר מצד מחשבתו נשכל
שיחודש הדבר ההוא בזמן אחר משנער לפי
עמוד דעתו שיוכל לעשות הדבר בזמן ה
ההוא והוא מחויב מצד השכל להשתדל
מצד סבת מתחייבות חדוש הדבר ההוא׳
והיותו בזה הזמן האחרון ויחשוב שאם—
יעשה מה שיחויב מהיות המתחדש ההוא׳
ר״ל אחר היה דבר בטל ומחשבה נפסדת
לפי שהצדק בעצמו יחויב בהכרח שיהיה
הוא נמצא הן שראה אחר מהם או לא יראה

אחד מהם׳ ר״ל

אחד בזמן ר״ל הן שכיון אחד מהם או לא
יכוין · פי׳ הן שיעשה אחד מהם או לא יעשה
וקצת יחייב לזה שלא יהיה הרצון מבקש
לחדש דבר מן הדברים שבבחירת האדם
לא יהיה דבר בעל אפשר יהיו כל הדברי׳ שירצו
מוכרחים בטבע ר״ל בהכרח · ואם לא רואה
חושב שלא יראה ראה פי׳ ואם לא יראה רואה ר״ל
ואם לא יכוין מכוון · פי׳ לא ישער בו מעשה
ולא ישתדל בהמצאת דבר או מניעת המצאותו
ואלו הדברי׳ כלם בהבטלת הבינות והאלוף מה
שנודעו עליו בהלכת הבריאה וזה שאנחנו
רואה לשוני הבך זה שיהיה דברים הבאלה
חדושים המחשבה ולקיחת התשוקה להם ובלבר
הם בבחירת האדם · וכבר יראה עוד ר״ל כבר
יראה בפרמוס וכללי זה הביאור דברי
שיתעלה ר״ל שיתעלה וישתמו ויקבלו קבלת הפעולה
והם מוכנים שיהיה מהם הדבר ומקבילו מזוק
ר״ל שהם מוכנים בטבעם לקבל הפעולות
ההוא או שלא לקבלו מצד הפועל והמקבל יחד
כמו הבגד שלא ישער שיתקרע כשור שלוא
חדש ואפשר שלא יקרע עד שיבלה ויקבל
ההפעלות באחרית הזמן · ונאמר הי׳ הוד בן

הוא נלוי שאין כל הדברים הכרחי׳ אבל יש שני
מינים אם הכרחי׳ ואם אפשריי׳ והאפשר—
מבואר זה בביאור רחב בסוף ספר המליצה יבקט
המעיין שמה׳ ואם האפשריים בשוה והא
אפשר לא יהיה שהם מציאות הדבר יותר ראוי
מהעדרו ובאלה שני החלקים נם מוקרים או ד
אישיים. חלקו האחת יכזב לא על השלמות
ואין האמת יותר ראוי כמו מהכזב ולא הכזב
יותר ראוי כמו מהאמת כאשר יבאר. ואם
באפשריי׳ על הרוב כמו שימשון לבן השער
כמי זקנה אחר מהתקבולות כמו יותר ראוי ד
מהשני באמת ובמציאותו ויהיו חדוש השני
על המעט. כמו שלא יהיה לבן השער במי ז
זקנה וזו אפשרי על המעט. ובזה הסוג
ימצאו שני מינים אחד מן האפשרי אחד ר״ל
בזאת הקבלה שיעשה בשני דברים אשר אחד
מהם ר״ל יותר ראוי כמו מן השני לא נוכל לו׳
באפשרי על הרוב אם לא נאמר בו ג״כ אפשרי
על המעט לפי שזה מאשר מצטרף ולא יוכל
להיות על הרוב אם לא יהיה על המעט לכן
אשר שבזה הסוג ימצאו שני מינים אחד
מן אפשרי אם בעל הרוב ואשר על המעט.

ואם

ואם ההכרחיי מקדם ההכרחיי פעם ר"ל הס
הסרקיי פעמיי שמשאותם מתמיד
או עדרם מתמיד מציאות ומתמידות במצאות
השם י"ת שהוא מתמיד והכרחי במציאות
וענין מציאות הרגושה לפי דעת ארסטו' וכמו
בן מציאות המין' והנעדר הוא מתמיד הלת
הנעדר הנמצא אדם בעל כנפים או הדקות והעור
הדבר ונקשמה לשם יתעלה הוא כבר מתמיד
ואם ההכרחי לא פעם שהוא בעת מן העתים
לא יתמיד לעצמו והוא על שתי דרכים אם שהוא
הכרחי לנושא כל מה שיתמיד הנושא במציאו
דבר מה לאדם מה כמו השכל כלומר או אפשר
שר"ל במציאות הדבר שהדבור ימצא לאדם-
מה ר"ל בזה הדמיון כל מה שיתמיד שהוא ז
נמצא ר"ל נושא הדבור הוא שהוא האדם או ז
השחרות לעורב ושאר המקרים בלתי נפרדים
והוא הדין למקרה נפרד כשעד שהם בנושאיהם
כבועל במעשירק לאוכב בעוד שהוא שותק
או דישיבה לא שאלו נ"כ יקראו הכרחיים לא
פעם ואחש"ב שלא הזכיר זה אח"כ בביאור זה
יוציא מתוך דבריו לפי שזה נכלל בענין השני
מזה הענין והוא אמרו ואם דברים שמוצאים

כל מה שהזכירו הם נמצאים שזה כולל כל פרטי
המציאות בין שיהיה מציאות עצם או מקרה—
ומציאות עצם כמציאות האדם כל מה שהמציא
שהוא נמצא וזה כאדם הדמוי כראובן או שאר
אישי העצם ומציאות אישי המקרה נ״ב כזה הלבן
כזה הלבן כל מה שהמציא שהוא לבן או העומד
כראובן וכל זה שלא מאמרו דברים נמצאים
ודבר ידוע הוא שאישי המקרה לא ימצאו כמ״ש
בעצמם לבד שקיומם בנושא ואלו שהם דרכי
המקרה לא מקום יקראו מציאות או מאמר לבד
שכבר הזכיר במאמרו כל דבר שיהיה במאמרן
אע״פ שמציאותן אמיתי אחרי כן שהכרחי
בין שיהיה מציאות הכרחי מאישי העצם או מ
מאישי המקרים זה יקרא מציאות והכרחי לא מ
מקום הכרחות מציאות הוא כבר זה קראו מ
אריסטו הכרחי מקום ואמר ואמנם המחויבים
בדרך אין ראוי לנו לקרוא הכרחי מקום כי אם
לשם ישתלח שהוא לאחר המשכן לשם אשר
לאמר לא ימור וכל דבר זולתו אשר וכר זה
כמאמרו זה נקרא הכרחי ולא מקום אחר שינא
למעלה אבל אמנם הדברים העתידים הם
האפשרי האמתי והם נמצאים אשר זכר—

נמשלה · וכאשר יהיו אלו חלקי נושא המשל אמר
ר״ל המשלי מינים אשר זכר והם והם אם אפשרי
ואם הכרחי והם והיה מחויב שיהיה בו החיוב
והשוללות לאמת ולשקר יחד ובן למה שאלו
המשוארות חוץ לנפש לפי מה שאמרנו והמ
והמאמרי הצודק נמשך לטבע המציאה · הוא נלוי
ואם לא השלם ידיעתו ושכלו העיון כו ר״ל ז
ואשפ שלא ירע קנינו ולא נשין האמת על ד
הזמנה למבט חולשת הטבע שכלו הוא מוע
מושלם בטבעו ומונע על השלמות בענין
ההכרחי אשר הוא הכרחי מצד או הכרחי מקם
או במשולא שהוא הכרחי לא מצד והמאמרות
והאישות כדם יקבלו האמת והשקר על שא
שהאחד מהם נשלם השלמות בטבעו · ואם
בחמר האפשרי במאמרים העתידים שהמאמרי
הם כטבעם מוסכלים ולא מצד חולשת
שכלנו וקוצר השגתנו · אבל על שהם בטבעם
מחסרי השלמות המאמר הצודק לא נופל
להמשך להם על השלמות לפי שהם אינם
נמצאים על השלמות לבן המאמרות והאפשרי
באלו המאמרי העתידים לא יקבלו האמת והשקר
על השלמות בטבעו אלא שבאפשרי על הי

הרוב אמת אחד מן המקבילים יותר ראוי מן
האחר · ובאפשרי על המעט שקר אחד מהם
יותר ראוי בשקר מן השני המשל בזה שאם יאמר
אדם אחד ראובן ילבן שערו בימי זקנתו ויאמר
אחר שלא יהיה כך · או שיאמר אחד החום יהיה
בתקופת התמוז ויאמר אחר שלא יהיה חום
אבל יהיה בו קור החיוב מאלו הדברים הוא
אפשרי על הרוב וראוי להיות אמת יותר
מהשלילה וכמו כן השלילה באלו הדברים
יהיה אפשרי על המעט ויהיה יותר ראויה
בשקר מן החיוב · ולפי שהיו הגזרות מהם
שניות · עתה שבשלמות שבשלילה ואמר
אחר שקדם מאמרנו בהקבלת החיוב והש״
והשוללות והבנינו שאם שיהיה הנושא והנשוא
בהם אחד מן הגדרים לבד ראוי שנעיין מה
מיני הגזרות ואופני התחלפותם ונאמר לפי
שהיו הגזרות מהם שניות ומהם שלשיות ·
א״כ הוא לפי שכל גזרה שנית תקבל לבעשות
בארבעה פנים אלו · אם שיהיו הנושא והנשוא
נשלמים · ואם שיהיו בלתי נשלמים · ואם שיהיה
אחד מהם נשלם והאחר בלתי נשלם · אמנם
יפלו מאלו הארבעה מינים שניים מהם על

אשר נזכר בספר · היו הנרות מאלו מחקים
ושש עשרה נרות בין המחייבות ושוללות בשלשה
ראשים ובשלשה אחרים · והנרות השלשיות
יהיו כבל קו"ב המספר לפי שישנו מספר
שני מיני הנרות אשר יכלו המשעות וגם אשר
הנשואה בחיוב ובשלילה כלתן נשלם ובסוף
אלו הארבעה בשש מיני ההקבלות המחייב
ושוללות אשר זכר למעלה בשלשה ראשים
ובשלשה אחרים יהיו ההקבלות מהנרות
השלשיות מחקים ושש עשרה מאות נרות
הפשוטות והקדמות בין המחייבות ושוללות ושוללות
פשוטות ואלו הנרות מחייבות ומורכבות
שוללות מבנין הנרות הקערויות גם קמש
הפשוטות בחיוב לפי הורחת הזוגרות
שדרכו שיתגלה בו באחרנו בו חכמה אבל
לא יצרך על דוגך לקרוא מכל אם על קשר
הקדם שקדם ראינו בספרי המלאכה הרנות
וזה שיראה הקטין נגרי מעת באחרנו
אחרים מכל שיורק על קשרי היתן מחכו
בפת שדרכו שנתלו · ומאשר
קבתבו אלו הנרות על זהה הקצוה הקבלות
במיתוך אשר בנך

וראינו לבאר
וזאת התמונה
בקיצור כי
שיובן יותר
בנקל אלו
המשל לנגד
ואותו א' וב'
מקבילים משני הצדדים והשלשות יחלקו לאורך
והשקד אם היו אושיות ומוקדות כמו שאמרנו
למעלה וכן ג' וד' צלעות האחר וכן ה' וו' אמנם
ג' וד' כמם כמ אחד וכן ד' וו' כמם כמ אחד וב'
שור עליהם שכאשר צרך א' ' צרך ג' וה' אמנם
כשצרכו ג' ה' לא יחויב שיצרך א' לעמת אחד אשר
זכרנו אכ"ר ר"ש כוק וכשצרך למעלה ב' לא יחויב
שיצרכו ד' ו' אמנם כשצרכו ד' וו' צרך ב' במוצאו
אשר של הצלעות מקן ברוחב הלוח לפני מהן
מהחייבות לפי שאין מקבילות ר"ל לפי שגדר
המקבילות היא שני דברים אשר לא יקרבו
בנושא אחד מצד אחד ובזמן אחד והחיוב ז
והשוללות כל אחד מקום יורה אמת או שקר
לכן לא החיוב מזה שנאמר אם האדם ימצא צריך
או אמת יחויב שיהיה אמת אמרנו האדם לא ד

ימצא צדיק אבל אמנם המחויב הדבק בנזירות
אשר יתלכו האותות וישקר ' וכאשר נבחנו ז
אשר על הכלל מזה בחוק הדומה הלוה נמצאת
השוללת המוסרית שיהיה האדם לא ימצא לו ז
צדיק . המחויב בא מזה כלומר היה מהמחייבת
מן המחייבות הפשוטות בענין אחת לא כטוב:
שכטוב יהיה הדבק זה כאשר יבא אחרוז אבל
אמנם השוללת המוסרית כוללת אמת יותר מן
המחייבת הפשוטה לפי שהמחייבת הפשוטה
לא תצדק כי אם על הצדיק לבד והשוללת
המוסרית תצדק על שלשה על הצדיק יצדק ז
עליו לו ימצא לא צדיק שהוא כמו אמרנו לא ז
ימצא רשע ויצדק ג"כ על האדם שאינו מדיני:
ועל הקטן לבן לשונו השוללת המחייב מן המוני
המיוחדת ולא יתהפך הדבר הק"ו כמן שהמחויב
המיוחדת מן השוללת: והשוללת הפשוטה
ג"כ המחויב מן המחייבת המוסרית לא יתעכסי
לפי שהשוללת אמת יותר ממנה ואמרו על זה
הנמצא כאמת בהכרח ר"ל שזהו הדבק שהשוללת
אמרנו שהמוסרית המחויב מן הפשוטה
ומזה המחויב הפשוטה מן שהמוסרית אבל הכל
על [illegible] אחד שלא [illegible] המיוחד ולא בהכרח

ור״ל שמשאות המיוחד יתחייב המשנאות
הכלל כמו שיבא המשל בספר מחי נחדס
כפי מה שעבר בספר המאמרות׳ ואמנם
ענין היותם בשקר ימצא בהפך שהמה יחבר
מהם או משותף או מופרד כולל יותר כוזב
מהשוללת ולפיכך יתחייב מהמה והמחייבת
באמת ישוב מחוייב בענין בשקר׳׳ ״

אמנם אשר על האלבמון מהם והוא ז
אלבמון אך והוא נ״ב אשר
באלבמון אין הם הכביים מצד החמרים אבל ז
אשר על האלבסונים שהיה מחייבות או שהן
שוללות ומצד חומר הנשואים הם הכביות׳
וכאשר קוננו שאר מיני המקבילות לפי שלא
עשה המוגה כי אם במרמות אבל שאר מיני
המקבילות כמו האישיות והסבב והכביות הם
והות הכביות ושני מינים סותרים לא עשה
מקסן המוגה ולא ביאר ענינים הנה נאמר
בקן דרך מה שאם יעשה מכל אחד מהן המוגה
כולה ימצא ענינם בחיוב ענין אחר ר״ל שה׳
שהשוללות או משוגות אן מופרות יתחייבו
מן המחייבות לפי שבוללות אמת יותר מהן
והפך א׳ יתחייבו בשקר כאשר אמרנו במרמות׳׳

והמש

ואמנם אבל מה מוקם על האלכסונים כמין מין
יתחלף וזה שמוקם מה שאפשר בהם שיצדקו ד
יחד כמו התחתיות ותחת המתנגדות שלא
מוקם על האלכסונים המחייבות או השוללות
אפשר בהם שיצדקו יחד · ומוקם מה שאפשר
שיכזבו יחד כמו המחייבות אשר על היותר
המוחלט האישיות שיכזבו שניהם על היותר
בתמונת הסותרות אשר המחייבת כוללת
והשוללת הכוללת המחייבות אשר על היותר
יכזבו יחד והכל מבואר בספר המלמד אשר
לא בונגד אבל אחר שזה המכוון הענין אל ד
ספר ההקש" **והסדר** המשלים שני הנחי
אלו הנק בהודעת המחייבון
שיהיו מסכימות בכמות ומתחלפות באיכות
אבל אם יחסר אחד מאלו התנאים לא יהיו ד
מחייבות כמו המקבילות ומצד היסוד
אשר בהרכבה להם שישלם שמסכימות ד
באיכות ולא יחייבו זו מזו וכמו אשר על
האלכסונים שהם שמסכימות בכמות
ולא באיכות שמסכימות באיכות ולא בכמות
ולא יחייב זולת והנזירות השלישיות מסולק
נושאים בשם כלי שלם ר"ל שתהיה הכל ד

בתנועת הנירות אשר נושאיהם נשלמים ובאחר
התחלבותם וחיובם בשני המינים הם ר״ל ד
פשוטות ומוסרות אשר נושאם שלמים
בכל שעה מיני המקבילות בין מינים ון אחרי
ויהיה מספר הנירות משני מינים לו הקדמון
ונשנה אשר שיש מאלו הנירות השלשיות שני
מינים אחרים והם אשר נושאים הנירות בלא
שוות בלתי נשלמים ומספר ההקדמות
שבשני מינים אלו במספר קטני מינים
הראשונים ויחדשו בזה מספר נירות אבל ג
עניינם מחויב והקבלה קשיין אחד ונתן טעם
על זה לפי שחלוף הנירות היותם פשוטות או
מוסרות הוא מצד הנשוא לא מצד הנושא
ואחר שהנשואים לא יתחלפו בעניין הנירות
ר״ל היותם פשוטות או מוסרות לא יתחלף ג
אמנם ההבדל ביניהם מבואר שהנירות אשר
נושאם שם בלתי נשלם הנושא ההוא הוא הצד
הקטין שיורה עליו נושא הנירות אשר נושאם
נשלמים ר״ל או זה הצד מאי זה הקטין וזה
הראיין מן הנירות אשר נושאם בלתי שלם
מבעבשו מן השוללת כמו שאמ׳ בהם כל לא
אדם לא ימצא צדיק או כמו שאמר לא כל ד

לא כל לא אדם ימצא צריך לא השמור תיבת
השוללות במקום תיבת הפרד ולא יסמוך אחד
מהם מוגה על חבירו מחוק ר״ל יתחבר בחבר
מהם תולדת הטבעית שאחר שתיבת השולל
שרשמנו בשני דברים בענין שוללות ובענין
הפרד והוא על שני עניינים יחד אבל צריך
שהסורו טוה שבנויה עצמה לא ימצא הענין
המוגן שהוא מגן תיבת השוללות בדבר
שתחובר בענין בדמיון הענין שתחובר
תיבת הפרד וזה כי תיבת השוללות תחבר
עם החומר בצורות בעלות החומות ובסתריו
ובלי שיות עם מלת הנבואות והמם תיבת
הפרד החומר לשולם עם הנושא כמו יבחר
בספר עד שיהיה אם בצורות השוואות
השוללות רוצה הקון ר״ל בצורות השלישית
יבא בם תיבת השוללות שתי פעמים
ובמוסרות רוצה הקון שלשה פעמים ובצורו
השניות אשר אין בם מוסרות כאשר אמרנו
שהיותם משוערות אז מוסרות הנה מצד
הנושא לא מצד הנושא ואשב שהיה הנושא
בם בלתי נשלם ובאותם הצורות השניות
אשר נושאיהם בלתי נשלם הנה תיבת

השללות מדם שתי הקדמות כשם אחת עם הנושא
וכשם שהיה עם החיובה כבשללות החומר
כמו שאמר לא כל לא אדם ימצא או כשם
עם הפועל לבד כחיוביות וכמחייבות ר״ל שכ
שכשם שהיה הדבר קיבת השללות לשלם
עם הפועל לפי שאין להם חומר וכשם מחו
מחשבות כבר אמרנו שקצת עם הנושא כאלו
הגדרת אשר כמשליכם כלבי נשלמים אבל
קיבת השללות לא תשמור לעולם כתקנם
קיבת ההפך ׳ ותקבת ההפך לא תשמור
לעולם כמקורות כמו שביארנו בספר שכשלא
אמרנו כגזרת השלשיות כל לא אדם ימצא ד
לא צדיק לפי שהיא מקויבת מוקדרת והוא ד
אמרנו לא כל אדם ימצא צדיק וזה במקדרות
אבל לא תהיה השללה כשקובעם כגזרה
שני פעמים קיבת השללות כאמרנו אין כל
אדם ימצא לא צדיק ׳ וזה ביאור אמרו כי
בשללות לא תשמור כתקנם קיבת ההפך
שבשללות הראשון שקולו אין לא יתחבר או
בחומר לא תשמור כשכבו ובגזר קיבת
ההפך שהיה השוללת קטנת אשר ראוי ז
שתחובר עם הנושא עלוי שקולו שם כלל:

נשלם

נעלם · ולא תיבת הדבקה תשמור במקומה
ר״ל במקום תיבת השוללות · ר״ל שתשמרנה ד
במקומה או שתחבר במקום הראוי מהחבר
תיבת השוללות של שלום תיבת ההפרד
לא התחבר עקר האומה ולא עם מלה מניאות
בשניות ולא עם פועל בשלשיות כי כל אחד
מהן השלם מן הגדר מלת אשר הצלהו האחרון
רצה עתה להודיע מכבר דבר זה אשר אמר
שלא תשמור השוללות במקום ההפרד ולא ז
תיבת הדבקה במקומה ואמר לפי שכל ד
שבה כל אחת מהן חלק בגדר ובמולה
ולא האחת ולא פעולת אחרת כמו שיבאר
וזה שתיבת השוללות בשלות האומות ·
ר״ל שבאומרי · כל אדם ילך אין הכונה בזה
המאמר לשום הנושא כולו בחברי גדרה
אומה כל כלומר שלא זה שתהיה האומה
שלא תיבת כל לגדר מן האמת כל ד
האנשים וקודם לכן לא יובן מאמרו ר״ל קודם
שתאמר בו כל לא היה מובן באמרו אדם
כי אם קצת אנשים שאין הענין כן כלומר שקודם
שתחבר בזאת הגדר כל באדם ילך תיבת לא
כל כאן מובן מאומה היא שתדבקה מכל ד

אישי המין שור רובן ממנה שמדברת אבל אישי
המין שור רובן מזולת אחד שהוא נבדל כולו
כל אישי ממנו בזולת שהחובר עמו הורת
כל אבל אחד שיהיה נבדל כולו כל אישי ממנו
בזולת שהחובר עמו הורת כל אבל כשהחובר
עם הנושא והנשוא הנבת כל אישי ממנו ד
בזולת שיורה או החומר שהשניין הכולל כל
הנשוא בבטלות הנ"ע הנושא כאמרנו לא כל אדם
רץ שמחויב קרובה משפטו בבטלות האחד ויז
מבואר בהקדמות כאמרנו רק שבואת הנגדר
נבדל כולו שיהיה האדם שכולו כל אישי המין
אמנם הריבוי. שנשואר כן היה סכמית אישיו
נגררת או מבוארת אם היה בבטלות הנושא
או אם המחויב בקיום הנושא ולא בבטלו לבן
בהחסר הסורק ר"ל אורות כל שהחובר עם
הנגדר הכמותית. יחויב בבטלות הנשוא בנשא
בהברח ולא כשהחובר אחרי כן הנבת—
השוללת אע"פ אם זאת הסורק המחייבת אין
בכאן לשלום אלא מה שחיוב הסורק כן
שיהיה אורות כוללת או אורות הלבית. וזה שאם
חובר הנבת השוללת עם סורק כוללת כמו
שנאמר לא כל אדם רץ השולל הנגדר אשר—

יבלק

הכללה ההקדמה כוללת ר״ל שהיא שעשה כח ד
ההקדמה שחייב כמו שאמרנו משפט הרגש
שיהיה השוות בכללות כנושא אותו החיוב
בעצמו והעלה השוללות והחלה משפט ד
הריגש שיהיה השוות בכללות כנושא אותו ז
החיוב בעצמו והעלה השוללות בעצמו ד
והחלה משפט הריגה בכללות האדם באמרנו
לא כל אדם רץ ושבבח ואחת הנורד בכחד
או כחק שנה וקיא כמו נורה סתמית אן ד
קטנית והוא כמו אמרנו קצת אדם איננו ד
רץ שהיא מוהר לאמרנו כל אדם רץ והק—
שהיבת השללות בשהושם לבני זאת הנורד
המחובר עם ההקדמה החיוב לשלם מוהרה
והנורד החלקית אשר הכללה ההקדמה החלק'
שהמין זה הכלל הענין כשהמחובר היבת
השוללות עם ההקדמה החלקית אשר הכללה
ההקדמה החלקית ר״ל שכמו זה הכלל הנ'
הענין כשיהחובר היבת השוללות עמו
ההקדמה החלקית המחייבת כאמרנו לא
קצת אדם רץ המחייב מוהרות נב״ו והוא ד
כמו אמרנו אין אדם אחד רץ שהוא מוקרת

למחייבת קשתות ר"ל לא אמרנו קשת אחרת רק
אבל מולת הקשת אמנם הצלע הנושא הכולל
שבאמרנו לא אחרת רק זה השוללת שהוא ד
מקיר השם הכולל שהוא האחרת שהוא נושא
כולל לא החלק כלל מקריבת שנושאה צורה
אבל אמנם החלק הנושא הכולל לא דברי
ומשפט הלנסה או ממשפט הריבה וזהו
אשר אמרנו שקישת השוללת לא בגמור
במקום קיבת הקשת וקיבת הקשרה לא ד
הגמור במקומה. ולזה מה שיחויב כלומר
לפי שכל אחת ואחת מהשוללות הביר מקומך
יחויב שיתחייבו השוללות עם האומה שישוב
שנת עם הנושא בגזרות הקשיות אשר
נושאיהם שרות בלתי שלמים מחייבות
קיו או שוללות ר"ל שקשתות הבלתי נשלמים
אשר הם נושאים בגזרות ירו של קוב אי
זה הגדר באומרנו לא בריא שירה על האוני
אמרנו לא צריך שיורה על רשע ודומיהם
שאלו הנושאים ירו ענינים מחויבים
עם שלשה או נברלות ר"ל שהנושא בלתי
נשלם לא יורה על ענין מחויב מונבל מאו

או

105

או שבדלותם ר״ל שהנושא בלתי נשלם לא יורה
על ענין מחויב מוגבל כמו אמרנו לא אדם
שזה יורה על הגבול מן האינושות אי זה דבר
שיהיה מאיזה הסוגים ובזה כמו אלו ׳
שנושאיהם בלתי נשלמים השם בהם היות
השוללת שתי פעמים. ואם היו מוסרות
ר״ל שנושאיהם הם נ״כ בלתי נשלמים הושבה
שלישית. ר״ל פעם שלישית השם היות—
השוללת עם השוא לפי הענין אשר בארנו..
וכבר יפלו המקומות באמר האמצעיי
ר״ל אע״פ שאמרנו למעלה שה״ו
שהשוללת בחלקה האחת והשקר ויבאו ׳
מקומות לא יחויב זה בם והאלת ביאר
המקומות אשר ימצא זה בם והם הגזרות
האישיות כשתלקחו נושאיהם נמצאים—
והנאי עם נ״כ שיהיו נעלמים בעת שדבר
שיתאחרו בענין המקרה הבא אז העדרו ׳
בדין העדר שעבר בספר המאמרות כמו
שישאל אדם על סקרטס אם הוא צדיק או
איננו צדיק והשיב המקום אמרנו
איננו צדיק השיב לא צדיק שזאת ש״י הדבר
שב בחק בה השוללת והוא כאלו השיב ׳

אינו צריך כשיהיה הקרע או צריך או לא ד
צריך ר"ל כשנתבאר הקרע שאז יאמרו כי צריך
או לא צריך שיובן ממנו שוללות וכבר אפשר
במקום זה בכמו זה המקום כבר אפשר לפרש
בפני אחר זה שאמרנו שכל הכנת הקודם והכנת
והכנת השוללות ימצאו בשני אחר ויובנו
שניהם ממנו. כמו שיאמרו המפרשים
בשאלת השאלה הנצחית בזה המאמר האמצעי
האפשרי כמו שישאל שואל נגלל כבר או לא
וישיב המשיב לא והיתה כונת השואל לשאול
באחד שיקבל ממנו ההקדמה מחייבת כונת
כאומר כונת השואל כאומר שישיב לו המ'
המשיב מחלקי המאמר כדי שיעשה המש'
המשיב בהקדמה מחייבת יקבלה המשיב
אחר כן מהקש שיעשה לו לסתור דבריו ד
והמשיב יאמר כמו היתה כונתו להשיב ד
בשוללה כשהשיב לא כבר היתה כוונתו
לומר אינו כבר אבל השואל כיון לשאול בשאלון
שיובן בשני פנים בשלילה ובהסרה ולקח
המורה השוללות שכיון להשיב המשיב
המוסרת שעשה ממנה הקדמה מחייבת
ואמר עתה השכל שהגלגל לא כבר וכו'

לא כבד הוא קל א״כ הגלגל הוא קל וזה שקר
שהגלגל הוא לא קל ולא כבד או כמו שישאל
שואל בראובן שאינו נמצא צדיק או לא צדיק
וישיב לא צדיק במקום אינגו צדיק ואז
יעשה השואל הקדמה מחייבת לסתור
דבריו כל לא צדיק הוא רשע א״כ ראובן ד
שאינו נמצא צדיק הוא רשע וזה שקר וימצא
הטעות בזה הסדור השואל כאשר יוכל לעשות
מהתשובה משיב הקדמה מחייבת לסתור
דבריו יותר מאשר נמצא בשאלה [illegible] שלא
יצטרך להשיבם בבקש לעשות הקדמה הא
האחרת שיהיה ההקדמה הקטנה שהקדמה
הגדולה כבר נעשת בשאלה א״כ יצטרך לו
הקדמה ג״כ קטנה והקדמה קטנה הרא שזה
לא השיב שוללת אלא א״כ הבדיק קהוא יבה
וכבר ימצא השואל הטעות הטעות בזה
הסדור ואם במקום שלא היה כח
קיבת הקמתה שהם שב למעלה לבאר מה
שאמר למעלה באומרו ויבאו תקונות לא
יקויב זה כי ר״ל שכח היבת ההסרה
כשהוא בגזרה אין מחק כח היבת ה״ש
השוללות כח עקת האחרות והסוג בגזרות

הכוללת בחומר האפשרי מאין שוללת אמרנו
כל אדם חכם אמרנו ר"ל בגזרות הסותרות א'
אשר יחלקו האמת והכזב אבל השוללת אשר
יחלק האמת והשקר הוא אין כל אדם חכם
שהוא סותר לאמרנו כל אדם חכם אבל אם
אמרנו כל אדם חכם זאת הגזרה לא תחלק האמת
והכזב כשתהיינה הגזרה המחייבת כוללת נ"כ
שכבר יתכן שתהיה כוללת לא יחלקו האמת
והכזב אלא כאמרנו שלא אין כל שבאמרנו
בשוללת לא אין כח השוללת לחלק האמת
והכזב אלא א"כ יתחובר עם חומר כמו אמ'
אמרנו לא כל אדם חכם אבל כשתחשוב אם
הנושא ר"ל שיהיה הגזרה מוסרת אין כח
כח השוללת לחלק האמת והשקר שזה הך
הקבלת החיוב והשוללת האמתי כאשר
אמרנו בספר המאמרות אבל אמנם היה
כזה הגבלת השוללות לגזרות הקבלת של ד'
הפכים והיותה הגזרות הפכיות שתבואנה
יחד בחומר האפשרי כמו שהתבאר לפנים
והתקבלה שבין קצת הנושא ר"ל בזה כמו ד'
שיבאר כי אמרנו לא אדם שהוא שם בלתי
שלם לא יורה על מה שיורה עליו אינו אדם

שקו

שהוא שולט ויורה זה החבור לבדו מכל חבור
נושא מפורש בו לבד. שוב המאמר ר״ל איננו
אדם קוה מאמרו המחבר יורה על נושא שנשאל
ממנו קלינישות וכן קוראין כח נורה שולט
שבגדר או הבוב אבל אמרנו לא אדם לבד
בריא לא יורה הוראת השולטת כשנאמר
זה השם בלבד נשלם לבדו כלומר לא יורה ומולך
שחובר בשם נושא רמוז ומפורש כמו אם
אמרנו ראובן לא אדם שאז הוראתו הוראת
השולטת. ולא כמעל ר״ל ולא כמעל בלבד ר
נשלם נ״כ הוראת השולטת לא נ״כ אב המחבר
עם נושא כאמרנו לא בריא ואמרו מפורש
הם כמו שם אלא שם בלבד נשלם ומעל בלבד
נשלם שאז הוראת השם בלבד נשלם. ומעל
בלבד נשלם כשחובר עם נושא רמוז כמו
כח השולטת לחלק האחרת ומוב כשנלקחו
נושאים נמצאים ובעת שדרכם שיקראו
בו כמעין והצד המקובל אותן כאשר אמר
לממעלה אבל אמרנו לא אדם לבדו אינו ר
לא צדק ולא כוזב כמו שאמרנו אדם שהוא
עם שלם אינו לא צדיק ולא כוזב כל זמן
שלא יחובר עם נושא עם שאם יורה בלבד

אע״כ שהוא יורה לבדו על קניין וצורת האיכותו
שנמצאת עם כל זה לא יצדק ולא יכזב כל שכן
שלא יצדק ולא יכזב שם בלתי נשלם לבדו שלא
יורה על מציאות נשלם · ואמנם יורה על ב
מציאות בלתי נשלם או על העדר · והגזרות
אשר נושאם שם בלתי נשלם · ועתה שבארנו
דברינו שאמר שהגזרות המשלשיות שנושאם
שם בלתי נשלם חדשו כח הדמון המשותפות
ומוסרות מחייבות ושוללות ולא דבר עדין
ממנין חיובם ועתה הודיענו שהענין בם
בהתחייבות כענין שאמרנו בגזרות שנושאם
שם נשלם שהשוללת שהיא הכוללת אי זה שוללת
שיהיה או מוסרת או פשוטה שתחוייב למה
למחייבת הם׳ והחדר ר״ל שוללת מוסרת למחייבת
פשוטה ושוללת פשוטה למחייבת מוסרת
ואין בין זה הדין ובין הדין הראשון מן הגזרות
החיוב ולא הקבלה אלא שיחודשו כמו שאמרנו
גזרות אחרות פשוטות ומוסרות מחייבות
ושוללות · וכאשר הונח סדר שם זה הנשא
ר״ל לפי שכבר השתדלנו והראינו והשבנו כל
מיני הגזרות שניות או שלשיות והקבלותם
בכל האופנים הא׳ והב׳ ועשינו זה כדי שנדע

הקבלת החיוב והשוללה על אמתי הרבה · והנה
יהיה החיוב אחד והשוללות אחד מכל הגדרים
והוא כמו שנזכר מכל הקצוות הנזכרי' למעלה
וראוי שנאמר שתהיה שלפעמי' יותר הסדר
הנושא והנשוא או בענין אחד מן הקדימה
והאיחור שיקדים מה שדרכו שיבא שיתאחר או
שיתאחר מה שיבא ראשון ולא תמצא זה מן
המקיות הנזכר אמת והנושא והנשוא בו אחד
מכל הגדרים שלא יהיה תמצא זאת הדמיון
לחיוב אחד כי הם שוללות אחד כמו שיבאר
במשל · והמשל כי ימצא האדם צדיק ימצא
צדיק האדם זאת הלא נזכר אמת כשמצא שלא
שב בעבור זאת התמורה הנושא והנשוא אל
שישוב הנושא נשוא והנשוא נושא ויביא ב
מופת על זה שאלו נניח שבהשתנות הסדר
לא יהיה הנזכר אמת היה המחויב שיהיה
לנזכר יותר משוללת אחד וזה ענין כבר התב'
הבטלו' אלופנו · וזה שאם לא היה אמתי ו
שיהיה הנזכר אמת וזה יהיה מחויב לנזכר יותר
משוללת אחד שיהיה מחויב שלא יהיה
למקרה ימצא האדם צדיק שזה שוללת אחד
מצד אמתי ... ימצא האדם צדיק יהיה

האחרים צריך לפי שקוראת שני שוללות אלו ד
דבר אחד ואם הנחנו שהם שתי גזרות ימנעם
לגזרת אחת א״כ שני שוללות יזה הקבוא
חלופו לכן יצטרך שנאמר שאע״פ שישתנה
סדר חלקי הגזרה מן הסדר הזה והנכון אחר
שנבאר סבוראות שנשאר הענין הנשוא כנשוא ד
והנושא כנושא הראשון ואות הגזרה אחת בעצמה׳
ואחר שלא יבאר׳ ובאשר חוייב שם אחד לשו׳
לשמות רבים ר״ל מפני הורות סדר חלקי הגזרה
כבר אמרנו שלא ימנע מפני זה להשאר
הגזרה אחת בעצמה׳ והחיוב והשוללה
יהיה אחד כמו אבל כאשר חוייב שם אחד
לשמות רבים ר״ל שהנשוא הוא שם אחד והי׳
והנושא שמות רבים בגזרה מחייבת באמרנו
מחייבת באמרנו האדם בר הזן שעם או ד
חויבו שמות רבים לשם אחד כמות שיהיה
הנושא אחד והנשוא שמות רבים באמרנו
שלשה מספר נפרד או נשלם שם כל מה
שיהיה הנושא אחד שכשוללות נ״כ יהיה
בענין זה לשלם לא יהיה החיוב והשוללה
אשר שמות רבים בנושא או בנשוא חיוב
אחד או שוללות אחד כמו כי כשיחוייב שם

אחד לשם אחד או נשלל ממנו לא יהיה חיוב
ושוללות כשיהיה השם ההוא שם משותף ז
אשר הוראתו על ענינים רבים כן השמות
הרבים כשיהיו בנושא או בנשוא לא יהיה
חיוב אחד ושוללת אחת אלא כשיהיו אלו שמות
רבים מורים על ענין אחד כמו שיהיה המשל
שמות רבים הוראתם אחד כיין וחמר ענבים
שמות נרדפים ר"ל שיהיה הוראתם ענין אחד
מצד הרכבת הדבור והקשרו קצתו בקצתו
כאמרנו ראובן סופר טוב או אומרנו ס
ראובן ילך מחר אל השוק והדומה לזה
או שיהיה מה שיורה עליו השמות הרבים
חלקי גדר כמו אמרנו האדם חי מדבר כי
זה הנושא המחובר ר"ל חי מדבר הוא גדר
האדם או כאומרנו השלשה מספר נפרד
או בשיהיה מה שיורה עליו השמות הרבים
חלקי רושם כמו שירשום האדם ויתארהו ד
בדברים אשר הוא מיוחדים לו לבדו כאמרי
ואיננו חלקי גדרו כאמרנו האדם חי בעל שתי
רגלים שקומת האדם זקופה הולך בשלחו על
כך שיורה על כל אחד מאלו המאמרים אלו
חלק ומגדרה כל אחד מהם עצמו או יהיה

החיוב אחד והשוללת אחד כמו שאמרנו כמ׳
כשיורו שמות הרבים או בנושא ענין אחד
ענין אחד אחר שיהיה הענין כלל ובלבד שהנאמר
בהם אחת. אבל אם הנושאים הרבים או הנו
הנושאים לא יהיה המחובר מהם אחד לא היה
המחובר אחד מהם לא היה החיוב אחד ולא
השוללת אחד ר״ל שלא יהיה ההקבלה קבלת החיוב
והשוללת. המשל בזה אם נאמר האדם לבן
ילך לא יורה ענין אחד כי אם במקרה ר״ל במקרה
שיהיה לאדם לבן ש״כ שילך ואז כשיקראו המקרה
ההוא יצדק עליו הא׳ עליו האדם לבן ילך אבל
ילך אבל אמנם לא יצדק עליו א׳ באדם מצד
דרך חיוב או שלילה שאין הוראת זה הנושא
המחובר ר״ל לבן ילך הוראה אחת אבל הסי׳
שיוני׳ נפרדים כמו שהשמות בהם נפרדי
והענין בזה הנושא שהוא מלך משותף אלא
נורה אחת. וזה שלקח הדמיון הזה בשם א״יג
המשותף שאמ׳ כמו שמצינו בשם המשותף
שאמר כמו שמצינו בשם המשותף כשישו
כשיושם הנורה בנושא או בנשוא לא תהיה
הנורה אחת ולא החיוב אחד ולא השוללת
אחד כן הענינים כשמות רבים כשיושמו

בגדר בנושא שלא יהיה הגדר אחת והחיוב
והשוללה. לא יהיה אחד אלא א״כ יורה על ענין
אחד כמו שאמרנו לפי שהדבר המאמר בשם
המשותף שאין קוראות השם ההוא ענין אחד
לא יהיה הגדר אשר יושם כאחת כמו שביאר
לפי כפי מה שנאמר במה שעבר ר״ל שכבר
בא השם המשותף המאמר עליו לפי זה היה
יותר משונה הענין המאמר בו בזה הענין
אשר אמר עתה בטענות רבים בש׳ ושתיו ז׳
נושא עם נשוא שלא יצדק המאמר על זה ״

והגזרות שנשואם או נושאם שם —
המשותף לפי שהיו גזרות
רבות כמו שאמר שהואחדם ענייני רבים
לפי כך אין ראוי שתהיה התשובה בשאלה
הניצוחית תשובה אחת לפי שכל שאלה
היא מאחת משתי פנים אם שתהיה דרך
הספור ואם שתהיה דרך הבקשה והיכוח ואם
שתהיה דרך הבקשה ומזה המין השלשי
לא נבראת כלל ודבר החלק בשאלה בל הלשון
והנה קורות אחד שעק כן שני אלו נושאי
וכל אחד מהן יכון לאחד מהם ונבחנות
[illegible]

למשיב ואחר שנתן עצמו לשואל ואחר שאין ז
למשיב שישיב לתשובה אחת מקובלת על
שאלת השואל כמו שאלתו כדבר ויקח בלשונו
עם מה שערך ואח"כ שהוראת השם המשותף
בכל גדריו יצדק או על הנשוא או על הנושא
או על שניהם כי המשיב על דרך הויכוח
אין עליו שיתן לשואל שאלתו וישיב תשובה
אחת תורה ענינים רבים במאמר העניני
שיורה על שם השם המשותף כי אין המשיב
והשואל ר"ל כי אם יעשה כך לא ימצא לעולם
השואל והשואל ג"כ לא ימצא לשלם המערכת
בדבריו כאשר כאשר היו השואל והמשיב
במערכה אחת מידיעת הדבר שהם חולקים
בו אבל כאשר לא ישיב תשובה מקובלת אלא
כמו שישאלהו כדבר שהוא בשתי פנים כן
ישיב התשובה וכן בשתי פנים או יוכל המשיב
לנצח השואל כאשר יבטל כונתו לפי שכונתו
של שואל אמנם היא על דרך הנצוח שיקבל
ממנו המשיב אחד מחלקי הסותר שירצה
להניח ממנו שישיב הקדמה י"ג יעשה הקשב
ויולד ממנה דבר שיבטל הנחת המשיב
המשיב א"כ כשישאל השואל מבואר במתר··

ואמנם השאלה של דרך הלא מיד עדן
כל זה דרך עצה למשיב שאם
יכיר בשואל שלא ישאלהו דרך נצוח אלא דרך
למוד כבר קדם׳ ר״ל כבר ראוי שיהיה המשיב
בשם המשותף תשובה עבלה לפי שכל מלמד
רקון השאלה בחילוק ולפרש מה שיורה זה
השם המשותף עליו כאשר יבאר׳ ואמנם
השאלה הנצוחית אחרי שכבר עצה למשיב
כאלו יתן עצה שירה לשואל ואמר שראוי ד
לעשות שאלתו מורכבת ולא בשם משותף ס
אבל יכון לעשות שאלתו בשם מורכב׳ ך
שאמנם שימצא כם שם אחד מורה לדברים
רבים נבדים אחר כשורך לולה ואם יבא על זה
הדרך תהיה התשובה מורכבת ויוכל השואל להניח
מתשובתו קדמה לבטל את דבריו׳ ולפי
שכבר משואלים רבים עשה שכל לדבריו אשר
הרגיל לדבר בהם למעלה כאשר שם אחד
לאחד לאמתת דברים או חולקו מאמת רבים
בשם אחד והשגיל בדבריו לדבר בשם משותף
ונשיבו הדברים עד הכמיק העניין כאשר
משואל מן השואלים נצוחית ולא הוגן לעניין
ממנו שהוא לדבר ולא ראוי [illegible] בו הדברים

ואחר שלפי שהנשואים הרבים כשינשאו על
נושא אחד ותנשאו שהם נשואים נמשכים
לשניהם רבים ומתחלפים לא ירבה מני
אלא א"כ כבר ראוי שנתן הגדיר שבו יתבארו
אלו הנשואים קצת מאלה והשב השניים
שהם נמשכים אחדים ואחר שאין שהם אם
נשואים כשיפרדו יצדקו כמו שאמרנו למעלה
כשהם חלק גדר או חלקי רושם שכל אחד
מהחלקים כשהם נפרדים יצדקו על האדם
שהוא הנושא המחובר מהם היה הגדר
אחד כאשר אמרנו . ואם הנשואים כשיפרדו
צדקו וכשיחוברו צדקו ולא שהמחובר מהם
לא יהיה נשוא אחד כי אם במקרה כאמרנו
אדם לבן ילך .. ואם נשואים כמו שיאמר
למעלה כאמרנו ש' זייד אדם חי שוק מדבר אדם
הדבור לצורות שבטל האדם הוא החי וכמו
כן שאמר האדם לבן כשלא יהיה על צד החזוק
יהיה מותר . ואם הנשואים כשיפרדו צדקו
וכשחוברו כזבו . לפי הדעה שזה האומן ז
שחשב שאין רבים שבלל בשלישי וינציח ז
ומנו כלומ' שאחר שאמר שהנשואים
הרבים כשחוברו היה הדבר לצורות ומותר

[illegible]

לא ימלט מן הבטול הכזב כמו שיבאר
בנמצא שאם נאמר זה יצדקו על נושא אחד
דברי' מאין הבליה וזהו אמרו אחר שהתבאר
שאיננו מחויב שיהיה מה שיצדק צריך
צדק כשהוא מחובר מזולת שלא יפול בזה
כזב ולא מזה שרצה מזה שהמאמר יביא
אל הבטול והבטול שקר וכזב כאשר יבאר
באומרו וזה מפני האחרים ומזה שישים מן
הבטול אם קבלו זאת ההנחה · אם מפני ד
הבטול האחרים כי כבר יצדק על זייד שהוא
מקרה אחד כמו מי שהוא החכם בחכמת
הדין שהוא פקח לבי כך יצדק נשיאות כל ד
אחד מאלו לבדו על זייד ולא יתחייב שיצדק
עליו יותר שני הענינים יחד כלומר שהוא פקח
אבל הוא חכם בחכמת הרפואה ובחכמת
הדין לא יצדק הדבור עליו זייד רופא פקח
שיובן ממנו המאמר שמצד הרפואה היה
לו הכמת הדין או מצד שיהיה פקח יהיה
רופא ולא יובן מהדבר באומרו זייד רופא
פקח על מציאות הרפואה והפקחות לזייד
וזה אמרו צדקו רופא ושהוא נ"כ פקח אמנם
בין הדבור מצד עצמו כזב נשער ואיננו ד

מאות. להודות מה שכיון עלה לבי שיתחבר
בהודאת הלשון הזאת דבר אל כיון כו המדבר כמו
שביארנו ולא קבעו שישנו המנהג אף אם
לא שכון בהודאות הלשונות ועבור השנויות האחר
האחרים והעניינים הזה חמור שנאמר כאשר
נוין שכל מה שיברך עבור יברך מחובר ויית
ויתחייב לבו מה שיברכו על נושא אחד דברי
מאין הכלות כאשר יאמר שאם קיק אמרנו
בזייך שהוא אדם אמת ושהוא לבן אמרנו
ובאשר על זה כבור שיברכו עבדים יברכו
מחוברים ויברך אמרנו אדם לבן ואם שאת
נב׳ שאדם לבן הוא נשוא אחד נברך ולבן נב׳
ונשוא אחד נברך ואם נאמר שיתחייב שיברכו
אלו הנשואים בהתחבר יחד יתחייב שיברך
אמרנו זייך לבן אדם ואם לקחנו כל אלו ד׳
הטשך שהות בנשוא אחד נברך ונקח ד
הדבור הראשון שהוא אדם במדרגת נשוא
אחד עברך יתחייב שיברך על זייך אמרנו זייך
אדם מבלי שיקיף הדבור מותר נאמר אבל ז
כלבי הכלית שיברך אמרנו זייך אדם יחד לבן
ובזה עד אין הכלות וזה מכלית הבינות. אה״כ
כבר הסבאר שאין כל מה שיברך עבור יברך

מחובר מטבעו שיהיה הדבור לצורות ומורה
ולא עלות ועלול · ואחר שכבר זה נעיין וכו ·
כמו שאמר למעלה כבר ראוי שיובן הסדור
שבו יתבארו אלו הנשואים קצת מקצת אחר
שנבאר שאיננו מחוייב וכו' · ולזה אמר הנה
שאחר שהתבאר מה שיתבאר לבארו ראוי ה
לעיין מה יהיה צריך אחת צודקת מן הענינים
הרבים שינשאו על נושא אחד מקשיין ה
שינשא על נושאים רבים ומתי לא יהיה צורך
זה הנשיאות שיהיה נרך אחת · ואמר כי ה
ימנע ויבטל נשיאות הדברי' הרבים מאלו ה
הנושאים שלא יהיה הנשיאות במאמר כאמרנו
זייד לבן ילך ושלא יהיה הנשא' נבלע בבעל
הנשא' כאומרנו זייד אדם חי ושלא יהיה לו
הנשא' הוא עצמו בעל הנשא' כאמרנו זייד
הלבן ר"ל כשלא אמר זה שלא על צד החיוב
או בשקופ' שאו הנשואים מאלו הנושאים יהיה
הגדר אחת צודקת ואע"פ שיהיו הנשואים
רבים וזה יהיה כשיהיה סדר הנשואים קצתם
בקצתם בעצמם כמו שאמר למעלה כאשר
יהיו חלקי הגדר או חלקי הגדר או חלקי הרשם
שזה הנשיאות צודק בעצם כבעל דבר כמו ה

כמו שאמ' נ"כ השלשה תספר עבדך ויהודה לזה
אבל שיהיה נשיאות הדברים הרבים מהקרה
וזה לא יצדק כי אם ברמוז נושא המקרה הזה בענ
שימצא בו כאומרנו כאדם לבן שהקרה לו שילך
זה הרמוז הוא לבן ילך אבל לא יצדק זה על האדם
סתם ולא על זה נ"כ בכל עת אמנם הדברי' ——
שיצדקו יחד בנשיאות על זה נ"כ בכל עת אמנם
בכל הדברים דברי תנך וכו' עד הנה דבר מהנשוא
שיצדקו נבדרי' ותכי' הריה המחובר מהם שוא
אחד שרק ינדר אחת בורקית ועתה בא להודיע ז
בענין הנשוא הרבים שיצדקו יחד כשהחוק הש
כאמרו ר"ל שיהיו רבים יורה על ענין אחד שלא חלק
וחלק מהן הנשוא הקוה מחזק את חברו ויורה על
ההקשרותם בקורות ענין אחד אשר יורה עליו
הנשוא הקוה כאמרנו בההקשרם והחוקם בעצם
זייד חי מדבר ת' זייד חי בעבל שהי' רנ"ס השלש
תספר עבדך ויתיקים אם באמרנו בענדר
זייד אדם מת והודעה לזה או כאמרנו בענדר
זייד אדם מת והודעה לזה או כאמרנו בההקשרם
והחוקם בעקרה זייד לבן ילך הולך שיצדק עליו
בעת שקרה לו כן כמו שאמרנו למעלה ובאמר
עתה מתי יצדקו אלו הנשואים כשנפרדו ומתי:

לא יצדקו יאמר שהצודקים מהם הוא אשר יחובר
בם שני דברים ר"ל שימלטו משני דברים הנמנעים
אלא אשר יבאר אמנם אשר ימצא אחד משני הנמנ'
אשר יזכור אעפ"י שיצדקו כשיתחברו יחד בנשוא
אחד יכזבו כשיפרדו כאשר יבאר אחד מהנמנעים
הוא כשיהיה הנשוא המחובר מהנמ' שני דברים—
שהם מקבילים זה לזה כאי זה כי הודיע מגדרי ?
הקבלה הנ' הנזכרי' בספר המאמרות היה נמ' זאת
ההקדמה ומפרסומה בהפלגת המחשבה מגדר קורא
זה השם כלו' שאמנם שאמרנו כי מה שהקבלה
נמ'יה מגדר פרסום קוראת אלו השמות שזה חי ?
ושזה מת יבין שהיה נמ' זה לא מגדר פרסום ?
הוראת השם אבל הפלגת בהוראת אמיתת הדברי'
מגדר שיורו נמ' או רשומם כאמרנו אדם מת—
שאין פרסום הקבלה מגדר הוראת השמות אם לא
שיעיין בהוראת גדר האדם שהוא חי מדבר—
והוראת גדר מת הוא שגדר החיות והמחובר מאלו
השמות ר"ל מבעל חיים מת או מאדם מת יצדקו
כל אחד בנשוא מחובר מהם על המת וכשיפרדו מכן
כי לא יצדק על המת שהוא אדם לבד או שהוא בעל
חיים . והתנאי השני שלא יהיה הנשואות המחוק
על הנמצא במקרה ר"ל שלא יהיה המחוברות והשר

והקשרות הנ״ו וכשהוא עומד בנגד מצד—
הראית בהכתוב ויתעטלה אל זולתו כמ״ש שלא יובן
ממנו דבר שלא מצד עצמו שאז כשיהיה נשוא
על הדבר כגון כשנגדר כאמרנו אלקים נמצא
משורר יש מפרש׳ שזה יבדק בחבור על זה
המשורר ה״ע הנגדר כאמרך על דוד אחד ש״כ
שנגדר אחר שנגדר דוד נמצא משורר כי זה
המציאות נאמר עליו מצד דמוקיכן שהוא משורר
ובאומרך זה שהיה כבר הוא נמצא עתה באמת
במחשבה א״כ נמצא עתה · אמנם לפי דעתי ד
שדבה כזה על אדם משורר חי והוא ולא דבר כלל
על הנגדר ואמר שזה יבדק בהתחברות אלקים
נמצא משורר ולא יבדק עליו אלקים נמצא ד
בהכרדק אע״פ שהוא חי לפי שזאת המלה ר״ל ד
נמצא היה מצד זולתה לא מצד עצמה לפי שאין
כונת זאת המלה במקום על דבר נמצא ר״ל שיש
לו מציאות הנמצא כאומר שיהיה נשוא ראשון
מצד עצמו אבל אמנם קוראתה הקשרות ה—
הדברי׳ לבד והיה בהכתוב אל אשר לפניו ו
שהיא מלת משורר לבן בשחר כן עמ׳ באדם
אחד שהוא כבל שירי׳ אות עליו על כי נמצא משורר
שיורה כמו אמרנו הוא משורר לבן כמו שיכוב
נוה שהוא כאשר לא יהיה מאמ׳ על מאת נשלם
מצד שהוא במחשבה מדמה בו דבר׳

אחר

אחר לא השלים להוציא זה כמשפטו כן בקחתי גו
נמצא על זאת ההוראה ר"ל ההקשרות על ענין ד
לבר לא יברך שנפרד לאו אלקים נמצא חשב ד
שהוא במחשבה מדמה שאחר צורך בקבינו ו
אלאשר לבניו אחר שלא השלים זה במאמר ו
לא יברך זה לאמר בקפידך ולזה היה ראוי שאז
יראה בו כשיספקה בזה הצד באחת ההוראה מלת
נמצא שברך על השעור כלומר תברך על שעור
כלומר תברך על שעור המציאות ואמר ויי"ד
נמצא שעור משור כלוה כמו אמרנו ויי"ד הוא
שעור או כמו ויי"ד נמצא מק שבוה הענין ד
יברך נמצא על השעור כמו שיברך בלבו נמצא
מצד זולתו אבל אמנם לא תברך עליו מאחת
עצמו״

פרק ג

ולכי הנדירות מקס בעלות צדדים היא הולך ומבאר מה
הוא צר ואומר והצד המעלה שהורה על איכות
מציאות הנשוא לנושא זה מבואר בספר המאמר
שלא ידבר עתה באחר הנירק כלל כן שיהיה
האמר הכרחי או אפשרי או נמנע אבל אמנם
דבר מן הצד שורה על איכות מציאות הנשוא
לנושא כמו אמרנו מחויב ואפשר ואולי יהיה ד
נמנע על כל פנים ונאה ומבואר ונאות ויתחייב

ויתכן להיות ונמשך כל אלו יורו על איכות הנזר
אשר ימצא הנשוא לנושא ומגמתו יהיה החמור
והנה אם אי אפשרי כאמרנו כל שלשה אפשר
שיהיה מספר אח"ד עשר ומגמתו יהיה החמור
והנה הפרטי כאמרנו ראובן המחייב יהיה לבן
וזה כמו שאמרנו שהנה בנזיר יורה על זולת מי
שיורה על זולת שיורה עליו מאמר הנזיר ואח"כ
אחר שמנו אלו מלות הנדרים וזם עם נדרים לנו
שכל אלו אשר חשבנו למעלה יכללו בשני ס
כמו שיבאר אחר זה לפי שהיתה הכונה שההיק
מראובן נדבקת למצא · והנמצא שני חלקים
אם בכח אם בפועל כאשר יבאר אחר זה בסוף
הפרק אח"כ כל הנדרים הין על שני פנים אחד
מקום המפרקי ומה שי"מצא שימשך לא על
זה החיוב כמו המחייב ועל כל פנים או לא יב
המחייב והדומה לזה והמשנה כו נ"ב בכלל הפרקי·
לפי שבוא הפרקי בנודר והנדר השני הוא ז
האפשר ומה שימשך אלו על זה החיוב ר"ל
שיחייב שיובן ממנו ענין אפשרי כמו ז
קונם ואולי יהיה והדומה לזה אח"כ כבר ראוי
שנעיין אחר שביארנו אלו הנזירות הם מיני
נזירות אחרות וזולת אשר זכרנו חשבנו למעלה

ויש יתכם וזה בסותרות כלומ׳ שהסותרות
מתחייבות מהפשוטות והפשוטות ג״כ מהסותרות
כאשר יבאר. ועיין במקבילות והם האלה ואם
שכבר ירצה בתחלת המחשבה ובענין ג״כ
סותרת השוללות ראוי שיובן שנאמר כך
שהשוללת אמרנו ראובן אפשר שימצא צדיק
הגדרות השוללות מאשר יהיה אמרנו ראובן
אפשר שלא ימצא צדיק ונאמר ג״כ בסותרת
ואם נאמר זה יתחייב לנו הביטול אשר נאמר
אחר זה יראה בתחלת המחשבה שיהיה
הא׳ הענין כלו׳ הנחת בענין הגדרות כלו׳
בשלמות צדדין וזה שכבר אמרנו הגדרות והם
שהשוללות אמרנו האדם ימצא צדיק הוא
אמרנו האדם לא ימצא צדיק ונראה יבאר
זה בתוספת שלא נוכל לומ׳ שיהיה השוללות
בגדרות בשלמות צדדין כמו זה אשר יהיה שוללו
אמרנו האדם לא ימצא צדיק הוא כאמרנו האדם
לא ימצא צדיק לפי שכבר אמרנו שהחיוב
והשוללות הם חולקים האמת והכזב על כל
הדברים ואם הנחנו זה יתחייב לנו זה הביטול
המבואר בספר והוא שיהיה של הקורא שהוא
אדם לא צדיק וזה בתכלית הביטול ולפי זה הנאמר

לכן שהשוללות הגזרות בלתי בעלות צדדים
חובר עם מלת המציאות ויחשב בתחלת
המחשבה שיהיה הענין כן שאלו הגזרות
בעלות צדדין אלא שכבר הוא ראוי לנו
שלא נוכל לומר זה לפי שנאמר שאפשר שימצא
ואי אפשר שלא ימצא יצדקו יחד על דבר אחד
והמשל בזה כי מה שאי אפשר שיתקן הקלה
הבא המשל בדברי׳ אשר בכחם להמשל
ואחד בדברים אשר בכחם להמשל לפי ד
שהן שני המקבילים אי אפשר בם שיחוברו
באמת על דבר אחד כמו אם נניח שיהיה
שהן המקבילים כאשר יחובר השוללות עם
מלת המציאות ויתחייב לכן זה החיוב
הכולל שיצדקו ויחוברו שני המקבילים על
האמת בדבר אחד א״כ הנראה לנו מזה
שאין שוללות אמרנו אפשר שימצא אמרנו
אפשר שלא ימצא ואחר שכבר התבאר שאין
ראוי שנחבר השוללות לא עם השוא מפני ד
הכולל הראשון ולא עם מלת המציאות מפני
הכולל השני א״כ יחויב שנחבר השוללות
עם הצד ויהיה שוללות אמרנו וכן׳ בדבר
שאמרנו במציאות ואמרנו הגזרה והיא

ול

מלת המציאות שהוא כמו צריך לגזרות שאין
המשכל במה אמרנו האדם צדיק שאין במה
יתאמת כי אם חומר דברים כלמת שלא יובנו
בעצמם לפי שאין בהם דבר שיקשור זה אל
הדבור ונופל כל אדם להבין זה הנושא והנשוא
לבד אבל כאשר הושם בזה המאמר מלת
המציאות ונאמר האדם ימצא או שנמצא בו הבורך
ויובן הענין בהתחברות והתקשרות ויהיה
הדבר דבור על אופניו כן הנה בגזרות בעלות
גדרים תמצא השוללות כדבר שאמרנוהו ד
מדרגת הבורך שהוא הדבר שהוא מורה באלו
הגזרות על מה שאמרנו מלת המציאות בשוה
בלתי שהוא בבעלת גדרים שכל אחד מהם
מורה על המציאות הנשוא לנושא או איכות
ענין הנשוא לנושא ושנים דרכים אחרים
לבן ראוי שתמצא השוללות הנה ר"ל בגזרות בעלות
גדרים עם הבר ויהיה שוללות אמרנו אפשר
שימצא ושלא ימצא אינם סותרי ולא יחלקו האמת
והשקר אבל מתחייבות כאשר יתבאר אחר
זה. ואלו הם הגזרות המקבילות בזה הפנים
ר"ל בכל אחד מאלו הפנים ואמנם המתחייבות
לפי מה שאמת התחלה הביא דעת הקדמוני בענין

המתחייבות אלו הנזכרות כפי הטובה בהמונך
ויראה לי שלא חלק עליהם הרמבעו׳ בענין ז
ההקדמה כלל ומה שאמר בספרנו לפי דעת
הקודמים ושוללת אמרנו מחויב שלא ימצא
והיא המוסרת המחייבת היא אמרנו שימצא
זה מאד שבלא בעיני אם זה הדעת יעלה על
לב איש לומר שיעשה שיהיה שוללות מחייבת
מוסרת שוללת משולל אמנם לפי הנראה
שלא חלקו כי אם בענין המתחייבות שזה
היה דעת הקודמים אלא כפי המפורסם
ובהלכה המחשבה שיחויב באופנים מן ה
המחויב כמו שיחויב מן הנמנע ויתחייב
לפי זה המחייבת האפשרית הפשוטה
שתי גזרות שוללות מוסרות בשינוי שולל
החיוב הפשוטה ושוללת הנמשכת הפשוטה
ולמחייבת האפשרית המוסרת יתחייבו
ג"כ שתי גזרות שוללות מוסרו וקם שוללת
החיוב המוסרת ושוללת הנמנע המוסרת
ועוד בזה שלא היו סבורים שיהיה אפשר
אלא האפשרי הגמור שאיננו כלל מחויב
לכן אמרו שיתחייב לאפשרי שימצא איננו
מחויב ר"ל בזה שמה שהוא האפשרי איננו

המחי

הקודמי בכלל והפוך נ״ב שמה שהוא אפשר
שלא ימצא הוא אינו הכרח שלא ימצא אבל
הוא באפשרות ובאלו שתי הכחות אשר
בהם ימין עשר כאשר לא הפכו הדבר המחייבות
בשלמותן ולא שנוי הכחות האפשר רק הפוך
הענין בתחלת המאמר כאשר יבא דבר
אחר זה אמנם בשתי הרכבות השלמות
לא שנו כי יכלו להמשך אחר כדם אחר
דרכם ולא שהצריך אחת שוללת בשואת
יתחייבו שתי גזרות מחייבות בשוות כלומר
מחייבת החיוב השומע ומחייבת השומע
השומע ושוללת אחת מוסרת יתחייבו
שתי מחייבות׃

אפשר שימצא	אי אפשר שימצא׃
אינו מחויב שימצא	מחויב שלא ימצא׃
אינו נמנע שימצא	נמנע שימצא׃
אפשר שלא ימצא	אי אפשר שלא ימצא׃
אינו מחויב שלא ימצא	מחויב שימצא׃
אינו נמנע שלא ימצא	נמנע שלא ימצא׃

מוסרות כאשר אמרנו זה בשלות ימנין
כלומר שלא יוכלו להמשך אחר זה הדרשת
לרוב פרקים הסתירה בו שוק המפורסם

שלא יתחייב לאמרו כי אפשר שירצה מחויב
שירצה לפי זה הפך לבן אחרון בפיאות שהוא
הנמחייב באשר הוא על דרך אמת ולא עשו
כן לרוב פרסומו אבל בפיאות ימצא עשו
בהתחייבו הנזכר כאשר יתבאר" וכאשר
התבונן בזה החיוב המפורסם
שהוא מתחיל לבאר דעת הקודמים ולבאר ענין
האפשרי על השלמות והניח התחלה המונח
המפורסמת כי אין בזה להקל הלמוד שהעתק
הלמוד מן המפורסם אל הענין האמיתי
והוא כי אפשר שיבוא בזה התחייבו הנעשה
כפי המפורסם ובהתחלה המחשבה וכאשר
הקדים שאחד קדם אמת ונעשה על נכון
וקדם לא נעשה על נכון והחיוב הנכון הוא
התחייבות האפשרי מן המונח בשני גדרים
בצד ימיני או בצד שמאלי כי אחרון מונח
ואחרון מונח אחרון אפשרי ואינו אפשר אינו
רל שהסותר מקדם יחייב הסותר וכאשר דבריו
והוא אמרך שהוא מחייב בם יחייב השולל לגמ ...ב
שאין הכונה באמרו שהסותר יחייב הסותר שיהיה
סותר את למוקדם שזה שולל אבל הכונה שהסותר
מקדם יחייב דבר שהוא סותר לדבר אשר יתחייב
מסותרו וזהו שהוא לא בזה בדרך הקטן מהמו
בדרך ההתחייבו

שנ׳ זה הסך והמשאו כל השולל מן המנע
והמחייב יחייבו בדרך החיוב שני דברים
סותרי׳ כל אחד מהם יחייב סותר אחר ר״ל
השני׳ שהם אפשר שימצא יחד אפשר שימצא
שהם סותרי׳ והם מחייבי׳ מסותרי המנע
וזה בשני פאות עליונו וכמו כשתי פאות
התחתונות שהמחייב מוסר מן המנע
והשולל מוסר מן המנע יחייבו שני סותרי׳
אחרי׳ מן האפשרי אשר בד׳ הפאות התחתית
מן המנע הם סותרי׳ זו לזו כאשר הם סותרו
זו לזו המחייבות אותם שהם הגזרות מן
הנמנע אשר בד׳ הפאות׳ אבל הגזרות
המחייבות מהן לאפשריות כלומ׳ הגזרות
בשלות החיוב ר״ל הכרחיות אשר בכל ד׳
הפאות המחייבו׳ לאפשריות עדיין אינן
סותרות זו לזו כפי הדמות שנעשת בתמונת
שהונחו מקבילות ברוחב הלוח והיה
מן הראוי שיהיו סותרים זה לזה כמו שהם
סותרות המחייבות אותם שם האפשריין
אשר בד׳ הפאות ואינם כן כלומ׳ סותרו׳
אמיתיות אבל הדבר כלומ׳ מכל אחד
מהגזרות בשלת החיוב אונח במתנה

ברחב קלות כנגד לקיום סותר ומקבל לו מן
שהוא הפך סותר האמיתי ואחר כי אמר ואמר
הפך אמת מאמרו הפך סותר האמיתי הנה
המחייבת החיוב שהיא סותרת שנלקחת החיוב
כלומר אומר לו סותר אחר אמתי מקנדרית
כשנלקחת החיוב ומהמנו המ״ר הבין כל האחרי שאחרי
ומה שאמרו שיתבאר כוק כי כאשר הנ״ע וק
שהמחייבת החיוב שהוא מחוייב שימשך
סותרה האמתי היא שנלקחת החיוב שהוא
אינו מחוייב שימשך והנה כהמונע
שקונה מקביל אמורנו מחויב שימשך
אינו מחוייב שלא ימשך או הכיר שקונה
כמו מקביל הפך סותרו האמתי וככה המשל
כל הנדרות כשנלקחת החיוב כי הנה אות אחד
אחר סותך על המשך שלא הזכיר מזה דבר
כי אם כאחת מן הכיאות נאמר זה נכ״ל דרך
רמז והדיעני זה כביאור הראשונה מכלל
החיוב שהוא מחוייב שכל ראוי להבין
כאלו הנדרות כשנלקחת החיוב שהוא מחויב
שימשך כאשר יבואר זה ואם הרבה לעיין
מאמר הביאור כמלא שסודרנו כהמונע
כמו שאמרנו לא יתבאר זה כביאור האחרון

אדם אי שור מורק הדשר לצדוק שבכלל אדם
כדי שיתבאר למעיין כוונתינו כי לא אמרנו מחוייב
שלא ימצא הגם בתמונה ברוחב קלח כגון
לה יותר מקבילו סותר לו הסך סותרו האחרון
שהוא כנגדו אינו מחוייב שימצא שהוא
סותר אחרין לאמרנו שלא ימצא וכבר נמצא
בבאות קיימות שהדבר כבן משאר כמו
שאמרנו ואחר שמש דברין קולך ומבאר
זה בבאור רחב ואחר שזה שאין שוללת ו
אמרנו מחויב שלא ימצא כלל והראיה על
זה שאמרנו שבכל אלו קנירות בשלילת
חיוב לא חותך בתמונה בעקם סותרים
האחרים אבל הסך סותרים לפי שאין
שוללת ולא סותר אחד לא מחויב שלא
ימצא אחריו אינו מחויב שימצא לפי שאלו אמרנו
השנים יצדקו על דבר אחד א וכבר אמרנו
שהם מחייבי משני סותרי האפשר כמו ז
המונח בתמונה אם נמצא שני דברים מחייבי
משני סותרים יצדק על דבר אחד וזה
בכל שמה שמחייב מאפשר שימצא עם
סותרו שהוא אפשר שימצא ויצדק עליו
אינו מחוייב שימצא המחויב מאפשר

שיוצא שהוא פוטרו ולפי דרכו שלא הורה בטעות
על נבון אבל אחרים מחויב שלא יוציא כלום אבל
הנוהו הטעות ברוחב קצת כמים להיות מקבל.
לפי הדין פוטרים כמו שכן אחרים והאריך יותר
שאין שוללות שחבור דבריו במאות עליונו חכם
הראיה ומביאה הראשונה שהוא מחויב שיוציא
לפי שהוא שחבר מאחת מקום כמו אחרת ויצא
פנים מן השורש כבר אחת ואחת. והרבה
פירושי ובאורי עשו מן הלשון אשר
אם אינו בפירוש אבל הדבר כדרך הלשון נמצא
ומשיך מאחד פוכל פירושי רבי המקבלי אמשך
קם מכ כי אם אחד ואנחנו כתבנו מה שראוי לנו
עד שיבא מורה צדק ויורנו דבו שלשבת הקנין והשלמו
והסבר באשר חייב שולל קמטרי. אחר שכאשר
שקבלת הנדרוך בשלמת החיוב לא מוריד בטעות
על נבון אמר שאם באנו להקן סדור הקבלה אין
להמיר כלל. ומתי בות הנדר שבשמן כמו השולג׳ין
באשר נעשה ההתחייבו הוא על נבון והולך
ומבאר קמבה אשר הוא בהתחייב לשוללת האפשרן
המשונה מחויבת החיוב המוסרך שהוא מחויב
שלא יוצא אחר יתחייב לאפשר שלא יוצא ז
וזאת היא הסבר כי המוכנע הוא הדין הזמני׳

המחויב המוציא והכלות מנגע שיוצא הוא
הפך המחויב שיוצא לוי להכשר שלא יוצא
וזאת היא הסבה כי המונע מצד האחרים
ואע״פ שכל שנקדם אחד בשני ההכרחות
שכל אחד הוא הכרחי אלא שזה הכרחי
המציאות וזה ההכרחי הנעדר ולכן שהשואלין
האפשרית הוא השווע זה מבואר בספר
אחונם כל שר נבחן זה כמת כאשר אנו כונחי
והמבונים מזאת ההקדמה והראינו כי
בתוספת שהכשיהיו שתי הנרות הכבות נזלגו
והמתחייבות מזו נרות אחרות חויב בהכרח
שיהיו הנרות מן הכבות נ״ב נאשר נתבונן
בזה כבר ראוי שיחשב על דרך אמת אבל
כשיהיו הנרות מן הכבות נ״ב וכאשר
נתבונן בזה כבר ראוי שיחשב על דרך אמת
שיהיה שתי נרות מעכילות וסוגריות זו לזו
כמו שקדם סוגרות הנרות מאפשרי המחייבין
מן המונע ואחר אמרו ר״ל שהסיבה מוקדם יחייב
הסיבה למחייב מסובבו אבל על זולת דרכו
שהתבאר דאיינו שלא הביע   הקבלת הנרו
כעלות החיוב כמו שהונח בראשונה ראשון ד
שבהיעור הונח בהפך כמו שבארנו ואם כן

הרות
שמדי השמונה על נבון ושניה הזיק כלות וקמו
ברוחב. הנה המתחייבי משני סוגיי הם שנים
סוגיי נ״ב ואמנם אין יראה שמחייב לאמרנו
וכו׳ כלות קצה כבר ראינו שהמתחייבי משני
סוגיי יחוייב שיהיו סוגיי אם יתחייב לאפשר
שימצא איננו מחוייב שימצא כאשר הונח
בתמונה שצריך שיתחייב ממנו מחוייב שלא
ימצא וזה מבואר לפי ביאור כלות זה השניי
אשר שבקש יבואר ויתקן על השלמתו לפי ביאור
שנין אחד שיצטרך לבאר ולהקדי׳ קודם שביא
מופת הנה מחוייב לאמרנו מחוייב שימצא
וזה מבואר במופת וזה שאמרנו מחוייב שימצא
אם שיצדק עליו אמרנו אפשר שימצא אמרנו
וכו׳ מבואר בספר ״ ואשר יתחייב הקיטב
כלות כאשר הקבלו   מה שקודם להקדי׳
לנו לגשות המופת על הדרוש ממנו הקדמ׳
ונאמ׳ שהמתחייב כלות נ״ב בדבריו ושנשך
הקש הבאי׳ מתחלק מקדמות החיוב שהם ל׳
שרות שבכלל החיוב ויוצר לנו שהמתחייב לאמרנו
אי אפשר שימצא הוא איננו מחוייב שימצא ״
מופת זה שלא ימנע מהיות המתח׳.. לאפשר שימצא
אחת מאלו הגזרות ר״ל שלמת החיוב הפשוט׳
או המתחייב:

שימצא אחר כולם הנזכר ז״ל שכל התנאים יהיו יחד שוטר
או המחייבים ומיד המופרט או שכל התנאים ===
המופרט ובזה יבאר מה שאמר שהמשך בין שון
הראשון והמחייב לאחרונו לאפשר שימצא שהוא
אינו מחייב שימצא לא נעשה זה הדקדוק
על כן לפי שסבר כי אחרונו כמופת מאחרנו
אפשר שימצא מתחייב באחד מחויב שיתחייב
שימצא · ואם יתחייב מהם שכל האחד שהוא
אינו מחויב שימצא כאשר הוא מהמופת חויב
שיתחייב המחויב שימצא מהם שהוא אינו
מחויב שימצא לפי שהדבר ימצא בן מה שהוא
מחויב שימצא ואחר מעט הנה הדקדוק מותר ו
לא יאמר שיתחייב ממנו כי אם מחייב החיוב
הראשון · ובסוף זה הדקדוק מותר מה שביאר
במופת הראשון שאמר כי שאי אפשר שימצא ז
מתחייב מתחויב שימצא ומה יראה בבאור
המחשבה שהוא אות הכל מה שאמר התנה באומרו
הנה כי מה שהוא אפשר שימצא הוא נמצא ימצא
כי כן נכתב באפשרי אבל לא ימשך לא מחויב
שימצא ועל זה יאמר בקצרתו המופת שבזה יקרה
מספק לדבריו ויתבאר הספק כאשר יתבאר אחר
זה שיאמר שאפשר הוא דבר מה מחוייב ולא

המחויב והפוך. והחייב במציאה יהיה קדומה
לא המחויב לפוך לבן אפשר שימצא המחויב
שימצא לא יתחייב מאפשר שימצא ומהם
שיעשו זה ההקש הוא שמתחייב מאמרו אפשר
שימצא הוא אינגו מחויב שימצא לפי שלא ד
יקרה זה מאמרנו זה בכל שיקרה מהאמרנו
שיתחייב לאפשר שימצא מה שהונח בתחלה
הראשונה והוא אמרנו אינו מחויב שימצא
וכבר אמרנו קבוצו מה שיקרה מזה שיהיו
שני סותרי מחויבי בדבר אחד אבל כאמרנו
שהתחייב לאפשר שימצא הוא אמרנו אינו
מחויב שלא ימצא לא יקרה מזה בכל כאשר
נאמ׳ שאפשר שימצא המחויב שימצא כי ד מחויב
כבר יתחייב אמרנו מחויב שימצא ואמרנו
מחויב שלא ימצא ויצדקו על דבר אחד. ויש
אנשים שיאמרו איך יאמר בזה ההקש שלא יתחייב
לא אמרנו אפשר שלא ימצא לא אינו מחויב שימצא
והלא כל שני סותרי חולקי האמת והשקר ולפי
דעתי שאין לתמוה על זה לפי שהוא ענין מעט
מעט מן המפורסם אל האמת ובאמת הספק
הראשון הוא כספק יותר נסמך זה הספק ד
כאשר נודע שאי אפשר יאמר על המחויב

123

שאי משמיעין של המחויב ועל קבלת המחויב
ויוצאין בין המחויבים על כן מה שמחייבים הכל
מן המיוחד [illegible] אותם לא לעבור על המצוה
לה. וזה הוא של הנשק באחרונה הוא אמר
לומר והשריון כי שמתחייב לאחרנו אמור
שיוצא הוא לאחרנו איננו מחויב שלא יוצא
ביחנו במצוה במקום איננו מחויב שיוצא
ונמצא נ״ב איננו מחויב שיוצא במקום איננו
מחויב שלא יוצא ואשר המצוה כגון ר׳
פ[illegible] כמו שדיבר והמוסף הראשון נ״ב יו[illegible]
אמנם עוד לדוחן שנתן מודרנה אל מורנו
מן המפורסם אל האחרים לא יוכן הענין
בשלמותו עם סוף המאמר ובאשר קניע אל
מה שכין לבחור מענין האפשר והכי[illegible]
הספקות שם כלל בסוף דברי אמנם [illegible]
הקושיא שאפשר לומר שהוא יותר כולו מן
המחויב וזה שהוא נופל על המחויב וזה
שהוא ועל כלל מחויב כבר יתחייב שיתחייב
מתנו על מה מה שיחויב הכולל מן המ
המיוחד ואשר יראה לי מואת הדברים אבל
אמנם כמו המאמר

אמנם כבר יקרה ספק במה שבארנו

עניני ההוויות הנפסדות והמשתנות אשר ימצאו
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] עקרותם [illegible]
שיהיה [illegible] נמשכו מחוייבים [illegible]
מאומה. והדבור קשה בזה [illegible]
בו, שיהיה האמר נמשך המחוייב והאפשר
רמזנו והדבר מבואר במה שאמרנו [illegible] ואמנם הנה
שקיים הדבור הראשון שזה נמשך [illegible] שהוא
שיחייב לדברי המחוייב ולא מה שהוא
[illegible] קשה [illegible] שיהיה אחת [illegible]
כי אחרנו זה שלא נוכל לומר שנמשך הלפי
למחוייב באשר הוא [illegible] מן [illegible]
ימצא נאמר ימשך זה למחוייב שימצא אם
[illegible] [illegible] וזה אמת [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שאמר [illegible]
[illegible] יאמר על [illegible] [illegible] אחד
ואין [illegible] [illegible] כאשר יתבאר שזה
במקום הרוב אם שנאמר הוא שאין [illegible] שיהיה
שהוא אפשר שימצא כן או שיקבל [illegible] שאין
[illegible] [illegible] שמה כמו שהוא [illegible]
[illegible] לקבל ההפכים [illegible] אין
בלתי מתחלף כח על שימצא ושלא ימצא [illegible]

שימצא

